דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מיסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר

- „לאו" תשמ"ח / יצחק בדנר
- חרות: בין טרנספר לעמירב / יוסי מלמן
- טוב שיש שוק מקומי / דרור שרביט
- להחזיר את השוליים לשוליים / חגי אשד
- העקרונות והכספים / מאיר בראלי
- ספרות (9־10); בריאות ומדע (11); בידור (12)

מזג האויר

מעונן חלקית.
הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 15־25; רמת־הגולן: 15־27; נהריה: 21־28; צפת: 14־24; חיפה: 21־30; טבריה: 21־32; נצרת: 18־28; עפולה: 18־30; שומרון: 18־27; תל־אביב: 20־29; לוד: 19־29; ירידה: 21־34; עזה: 20־28; באר־שבע: 16־30; אילת: 22־35.

יום ראשון, ד' בתשרי תשמ"ח, 27 בספטמבר 1987 ● גליון 19231

היום 12 עמודים ● המחיר 1.00 ש"ח, באילת 87 אג'

גראסימוב ל„דבר": שיחת שווארנדזה־פרס הועילה – אך עדיין אין התקדמות לוועידה

פרס נפגש גם עם שרי החוץ של פולין, הונגריה, ארה"ב, בריטניה, בראזיל, יפאן, פינלנד וקנדה

מאת מרים פוקס,
סופרת „דבר" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר").– דובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב אמר בסוף השבוע ל„דבר" כי שיחת שווארנדזה עם פרס היתה „מועילה", אך עם זאת לא היתה עדיין פריצת דרך, והיה זה רק המשך של דיאלוג. אין התקדמות רבה באשר לוועידה הבינלאומית ובאשר לאפשרות של כינון יחסים דיפלומאטיים – אמר גראסימוב.

באשר להגירה אמר הדובר, כי חלו כבר שינויים במדיניות הרשמית המאפשרים זכות עירעור אחרי שני סירובים. הוא אמר כי אין סיכוי לטיסות ישירות. „אלה שרוצים לנסוע לישראל יכולים לעשות זאת, אולם לעיתים קרובות כשהם מגיעים לתחנת הביניים בווינה", אמר בלגלוג, „הם שוכחים משום מה את הכתובת הישראלית".

ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, דיווח בערב ראש השנה לראש הממשלה יצחק שמיר על תפנית בעמדת ברה"מ בענין הייצוג הפלשתיני בוועידה הבינלאומית, לאחר פגישתו עם עמיתו הסובייטי, אדוארד שווארנדזה, שהתקיימה

(המשך בעמ' 2)

שר החוץ שמעון פרס משוחח עם עמיתו הסובייטי אדוארד שווארנדזה ביום ד' בבניין המשלחת הסובייטית לאו"ם בניו־יורק. (צילום: א.פ)

עתון כוויתי טוען:

פרס דן עם ח'מינאי בנשק תמורת יהודים

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שר החוץ שמעון פרס נועד בחשאי בניו יורק עם נשיא איראן עלי ח'מינאי – כך דיווח אתמול העתון הכוויתי „אל־ראי אל־עאם". הדיווח נמסר לעתון מפי מקור במחלקת המדינה האמריקנית. מקור זה סיפר שפרס וח'מינאי דנו במשך שלוש שעות במלחמה בין איראן לעיראק ובמצב במזה"ת. בתום השיחה הוסכם שאיראן תשגר בחודש הבא משלחת רמת דרג לישראל. פרס הבטיח לח'מינאי, על פי דיווח זה, שישראל תהיה מוכנה לשלוח נשק לאיראן אם זו תאפשר ליהודי איראן לעלות ארצה. כמו כן הבטיח פרס לנשיא איראן לנצל את קשריו הטובים בוואשינגטון כדי לתרום לשיפור מערכת היחסים בין איראן לארה"ב.

על פי אותה גירסה דיווח פרס למזכיר המדינה האמריקאי שולץ על פגישתו עם ח'מינאי והמזכיר הבטיח לשמור אותה בסוד. פרס אמר לשולץ שח'מינאי הביע נכונות לסייע בשחרור בני הערובה האמריקאים המוחזקים בידי החיזבאללה בלבנון – אם ארה"ב תסכים לספק לחיל האוויר האיראני טילים נגד מטוסים, חלקי חילוף למטוסי פאנטום וטילי קרקע־קרקע.

איראן מאיימת לגמול לארה"ב ח'מינאי: אנו חוששים מפלישה

[illegible]

(המשך בעמ' 2)

אנשי צוותה של הספינה האיראנית שנתפסה בשעה שזרעה מוקשים במי המפרץ שרועים כפותים בידיהם על סיפון נושאת המטוסים האמריקאית „לאסאל". (צילום: א.פ)

מת אבא קובנר

מאת מירי פז, סופרת „דבר"

המשורר אבא קובנר, חתן פרס ישראל, ממפקדי הפרטיזנים בפולין וממארגני העלייה הבלתי ליגלית לארץ ישראל, מת בראש השנה בבית חולים ע"ש שיבא לאחר מחלה ממושכת.

הלווייתו תצא מחר ב־15.00 מקיבוצו עין החורש בשעות לפני הצהריים מחר יוצב ארונו בבית־התפוצות.

קובנר נולד ברוסיה ב־1918. הוא סיים את לימודיו בגמנסיה „תרבות", בסימנר למורים ובאקדמיה לאומנויות קלאסיות בווילנה. כבר בנעוריו היה פעיל בתנועת „השומר הצעיר". עם כיבוש וילנה הצליח להסתתר תחילה במנזר. ב־1941 התנבא שיהדות אירופה צפויה להכחדה.

הוא היה בין מארגני המרד המזויין בגטו וילנה, והוציא כרוז

(המשך בעמ' 2)

מת יוסף טבנקין

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

יוסף („יוספלה") טבנקין, איש עין חרוד־מאוחד, מת ערב ראש־השנה והוא בן 66. הלווייתו תערך היום אחר הצהריים בקיבוצו.

יוספלה, כפי שנקרא בפי המוני פקודיו וחבריו, נולד בי"ז באדר תרפ"א (1921) בתל־אביב, להוריו אווה ויצחק טבנקין, אנשי העליה השניה, מתנועת „כנרת", – אשר ציפו אז לעלית „גדוד העבודה" לעין חרוד.

הוא גוייס לפלמ"ח ב־1941 על־ידי יגאל אלון, שהטיל עליו את הכנת הקורסים של מפקדי הכיתות. חזר לעין חרוד לשנה, ב־1945, ואז הקים משפחה, עם יעל.

הוא נקרא לשוב ל„גדוד המטה" של הפלמ"ח, והיה פעיל ב„פלי"ם", בהעפלה, ובמגננות קפריסין ואחר כך, ב־1948,

(המשך בעמ' 2)

הסכם השכר חתום בינתיים בראשי־תיבות

מחלוקת בסעיפים שוליים מנעה החתימה הפורמלית

העלאת תקרת הוותק וביטול דרגות תחתונות

[illegible]

(המשך בעמ' 2)

עובדי המדינה ייצאו לחופשת שבוע בסוכות

הסדר בין הסתדרות עובדי המדינה לנציבות שירות המדינה בדבר יציאה לחופשה מאורגנת לעובדי המדינה בחג

(המשך בעמ' 2)

מהבוקר עיצומי רופאים בבתי־החולים של קופ"ח

מתכונת שבת – כל יום בשני בתי־חולים

מאת דנקה הרניש,
סופרת „דבר"

הנסיון של הרגע האחרון למנוע את עיצומי הרופאים בבתי־החולים של קופת־חולים הכללית לא נתן תוצאות והרופאים מפעילים מן הבוקר תוכנית עבודה במתכונת שבת, כל יום בשני בתי־חולים אחרים. היום יעבדו במתכונת שבת „בילינסון" ו„קפלן" ולא יבוצעו ניתוחים שהיו מתוכננים מראש, מרפאות־החוץ ומחלקות האשפוז יום יהיו סגורות.

מחר יעבדו הרופאים במתכונת שבת בבתי החולים „כרמל" ו„לוינשטיין", ביום ג' ב„סורוקה" ובבית החולים המרכזי בעפולה, ביום

(המשך בעמ' 2)

מקורות בלונדון טוענים:

עמירב עמד להעביר מסר ערפאת לשמיר שניתן אחר־כך לביטון

מאת רלה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר").– מקורות מודיעין בלונדון טוענים, כי ראש הממשלה יצחק שמיר בדק אפשרות למגעים חשאיים עם אש"ף וכי מגעיו של משה עמירב עם פייסל חוסייני וד"ר סרי נוסייבה נעשו בידיעת שמיר.

המקורות אומרים, כי דן מרידור, אהוד אולמרט וצחי הנגבי לא הסכימו להפגש עם נוסייבה כביתו של עמירב ב־4 באוגוסט מחשש שהדבר יודלף לעתונות, אך נפגשו עמו כעבור יומיים. על פי המקורות, דווח לשמיר ולערפאת על הפגישות. ערפאת דיווח על כך לשר החוץ הסובייטי, וזה דחק בנשיא רומניה צ'אושסקו לפגוש את שמיר וללחוץ עליו לרכך את עמדתו בעניין אש"ף.

לטענת המקורות, ארגנו אנשי שמיר פגישות בין שמיר לאנשי אש"ף, אך הן בוטלו מחשש שהדבר יודלף לעתונות. עמירב היה אמור לנסוע לז'נווה כדי לפגוש את ערפאת ולקבל ממנו את המסר שאותו העביר בסופו של דבר לח"כ צ'ארלי ביטון.

לדברי המקורות, השליח הרומני המיוחד אשר הגיע לישראל ב־14 בספטמבר, הביא עמו מכתב מצ'אושסקו לשמיר, ובו שואל נשיא רומניה מדוע נסוג שמיר משליחות עמירב למפגש בז'נווה...

ה„טיימס" מוסר מבחריין:

נשק מישראל שסופק לסין – הגיע לאיראן

מאת רלה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – נשק ישראלי אשר סופק לסין נראה לאחרונה באיראן – מוסר סופר ה„טיימס" מבחריין.

העתון טוען, כי כוונות ממוחשבות לטנקים מתוצרת ישראל המותאמות על טנקים סיניים, ו„שרוולי קירור" לטנקים, שנשלחו לסין הותקנו שם על־ידי טכנאים ישראלים על קני תותחים סיניים, ומשם מצאו את דרכם לאיראן.

ה„טיימס", אשר דיווח ביוני השנה על הספקת נשק ישראלי לסין, אומר, כי עד עתה לא נראה באיראן נשק ישראלי־סיני. עתה טוענים דיפלומאטים אמריקאים באיזור המפרץ, כי דווקא עכשיו, כאשר ארה"ב לוחצת להפעלת אמבארגו נשק על איראן, מתגלה כי טכנולוגיה ישראלית „מסתובבת" באיזור.

רוצח איש המילואים אלכס ארד מרמות־מנשה נתפס ליד הצומת

הרצח בוצע לנגד עיניו של נער מנצרת־עילית ● הלוויה – היום

מאת יצחק מרידור
ודני רובינשטיין, סופרי „דבר"

כוחות הבטחון הרסו אמש את ביתו של המחבל הלאל מוחמד חג' איברהים מהכפר יאמון שבנפת ג'נין, שדקר למוות בראש השנה את חייל המילואים אלכסנדר ארד בצומת מגידו.

איברהים נתפס מיד אחרי הרצח כשהוא מסתתר כמה מאות מטרים ממקום הרצח. שוטרי משמר־הגבול עצרו אותו כשבידו תמ"ק ה„עוזי" של הנרצח.

את האישור להריסת הבית הוציא אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע.

ארד, נשוי ואב לשניים, החל לפני כעשרה ימים שירות מילואים בהתנדבות במחנה צה"ל לא רחוק מעפולה, ועשה ביום ו' בבוקר את דרכו בטרמפים אל ביתו ברמות מנשה לאחר שמירת לילה.

הלווייתו תערך היום, בשעה 3.30 אחר הצהריים בקיבוצו, בטקס אזרחי, וזאת לפי בקשת משפחתו.

לסופר „דבר" בעמק נודעו הפרטים הבאים: ביום ו', בשעה 6.45 בבוקר הגיע נער בן 14 מנצרת

(המשך בעמ' 2)

כוחות הבטחון הורסים את ביתו של רוצח חייל המילואים אלכסנדר ארד (צילום: דובר צה"ל)

אלכסנדר ארד

לחברי ההסתדרות ובני ביתם ולכל בית ישראל

תהא שנת הארבעים למדינת ישראל
שנת תשמ"ח

☆ שנת שלום ובטחון
☆ שנת עבודה ויצירה
☆ שנת ביצור הישגי העובדים
☆ שנת יציבות כלכלית, צמיחה והתעצמות משקית
☆ שנת הגברת העליה והקליטה מתפוצות ישראל
☆ שנת הרחבת השיוויוניות וצמצום הפערים החברתיים
☆ שנת העלאת פריון הייצור והגברת הייצוא

השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
הוועד הפועל

ישראל קיסר ח"כ
המזכיר הכללי של ההסתדרות

ישראל, ערב ר"ה תשמ"ח

המדענים ויקטור בריילובסקי (במרכז) ואשתו אירנה, העולים הראשונים שבאו בשנה החדשה, נוחתו ביום ה' בערב בנמל־התעופה בן־גוריון, בתום מאבק לעלייה שנמשך 15 שנה. יחד עמם הגיעו בנם בן ה־26, רעייתו הצעירה ובנם בן החודשיים, והבת דליה בריילובסקי בת 13. פגישה נרגשת היתה בנמל־התעופה בין ויקטור לבין אחיו מיכאל, שאותו לא ראה יותר מעשר שנים. בבית מילמן ברמת אביב חיבק בריילובסקי את אמו בת ה־70 ואת אביו בן ה־81, שעלו לפני שבע שנים. (צילום: ישראל סימיונסקי)

תביעה לדון בוועדת הפנים על בריחת השלושה מנפחא

החיפושים הופסקו ● השב"ס: מתביישים ולומדים לקח

מאת אמיר רוזנבליט, סופר "דבר"

חבר ועדת הפנים של הכנסת, ח"כ בני שליטא, תובע לכנס בדחיפות את הוועדה כדי לדון במחדל שאפשר את בריחת שלושת המחבלים הבטחוניים מכלא נפחא. ח"כ שליטא, שהגדיר אתמול את האירוע כ"המחדל של השנה", דרש לזמן לישיבה זו את שר המשטרה חיים בר־לב ואת נציב שירות בתי הסוהר, גונדר דוד מימון, כדי שידווחו לוועדה על נסיבות המקרה.

ח"כ שליטא קובע, כי בריחת המחבלים מהכלא מהווה זריקת מרץ מוראלית שלא תסולא בפז עבור ארגוני המחבלים. "מתקבל הרושם" אמר שליטא "כי בתי הסוהר נועדו רק לדגי רקק ואילו הפושעים האלימים יוצאים ובאים באופן חופשי".

בערב החג הופסקו החיפושים אחר האסירים הנמלטים, לאחר שעקבותיהם הובילו מגדר הכלא עד לעיירה מצפה רמון ומשם נעלמו. גורם בכיר במשטרת מחוז הנגב ציין, כי על פי הממצאים שהתגלו בשטח אין עוד טעם להמשיך בחיפושים באיזור העיירה. עם זאת, ממשיכה המשטרה להציב מחסומים בכבישי המועצה האיזורית רמת־הנגב. המשטרה ממקדת עתה את מאמציה בפעילות פאסיווית, המבוססת על קבלת ידיעות ואיסוף נתונים מודיעיניים.

גורמי בטחון העריכו אמש, כי האסירים נמצאים עדיין בשטח ישראל, וקרוב לוודאי שהם ינסו ליצור קשר עם גורמים עויינים למדינה, באיזור יהודה, שומרון או חבל עזה. עם זאת, אותם גורמים לא פוסלים את האפשרות כי האסירים ינסו לברוח דרך הגבול לכיוון מצרים.

החיפושים בדרום הופסקו לאחר שתושבת מצפה רמון הודיעה שראתה את האסירים הנמלטים עולים לאוטובוס "אגד" שנסע ממצפה רמון לבאר־שבע. היא סיפרה, שבבוקר יום ב', יום גילוי הבריחה, הבחינה בשלושה ורק עם פרסום תצלומיהם בעתוני יום ג' הוברר שאלה הם המחבלים הנמלטים.

תיחקור יסודי של הערה הצלה שיהיה אמין.

השב"ס מתבייש

"אנו מתביישים במעשה הבריחה ועושים הכל למען הסקת מסקנות ומניעת תקלות דומות בעתיד". כך אמר אמש דובר שירות בתי הסוהר שמעון מלכה בתגובה רשמית ראשונה על בריחת שלושת האסירים מכלא נפחא.

מלכה הוסיף: "אנו מזמינים כל ביקורת ובלבד שתהיה עניינית. עם זאת יש לזכור, על אף מקרי הבריחה, את ההשגים הרבים של נציב שירות בתי הסוהר, גונדר דוד מימון, דווקא במישור זה של טיפול באסירים הבטחוניים. מימון החזיר את השליטה על האסירים הללו לידי שירות בתי הסוהר, שליטה אשר הופקעה עוד בטרם התמנה לתפקידו והוחזקה בידי האסירים הבטחוניים. הנציב היתווה מדיניות אחידה לגבי אסירים אלה, הן ברמת הבטחון והן ברמת הטיפול".

עוד נסיון להקים מפלגה פוליטית בגדה:

אנשי אגודות הכפרים הקימו את המפלגה הקונפדרטיבית

מאת דני רובינשטיין, סופר "דבר" בירושלים

נסיון נוסף של אנשי אגודות הכפרים להקים מפלגה פוליטית בגדה נעשה בימים אלה.

בסוף השבוע שעבר כינס ראש אגודת הכפרים של חברון ג'מיל אל־עמלה כמה עשרות ראשי משפחות וכפרים ערבים מהאיזור והודיע על הקמת מפלגה חדשה בשם "המפלגה הקונפדרטיבית". אל־עמלה ניסה להציג את מפלגתו כתומכת בהידוק הקשרים בין הגדה המערבית וממלכת ירדן. הכינוס נערך במלון "חגרל" בבית־לחם והממשל הישראלי לא התערב בפעילות זאת.

בעבר, כזכור, היו תקופות שהממשל הישראלי תמך ביוזמות דומות של אגודות הכפרים והיו תקופות שהוא מנע יוזמות כאלה.

במזרח ירושלים היו ביומיים האחרונים תגובות מחאה וגינוי נגד ג'מיל אל־עמלה ואנשי אגודות הכפרים. בין המגנים לא רק עתונים ודוברים הידועים באהדתם לאש"ף, אלא גם העתון הפרו־ירדני "אל־נהאר", שתקף פעילות זאת. עוד הופצו במסגדים רבים בגדה המערבית בסוף השבוע כרוזים הקוראים להידוק הקשרים עם ממלכת ירדן.

יצויין, כי הממסד הדתי־מוסלמי ביהודה ושומרון קשור לממשל ברבת־עמון ואנשיו מאורגנים בקבוצה הפוליטית בשטחים התומכת בירדן ומרחיבה מאוד את פעילותה בשטח בחודשים האחרונים.

לקראת מהפך במועצת יש"ע אנשי המפד"ל יחליפו שנלר

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

חברים בהנהלת מועצת יש"ע מתכננים להחליף את עתניאל שנלר בשילה גל או בישראל נדיבי, שניהם אנשי המפד"ל.

שנלר משמש מזכיר מועצת יש"ע מזה שלוש שנים ומתגורר בישוב מכבים הסייך לתנועת אמנה של "גוש־אמונים".

בשבוע שעבר התברר לראשי מועצת יש"ע כי שנלר ובני קצובר הביאו לניתוק יחסים עם תא"ל אפרים סנה, ראש המנהל האזרחי הפורש ביו"ש, וזאת ללא ידיעת ראשי יש"ע. שנלר וקצובר ביטלו לפני יותר משנה פגישה שנקבעה לראשי מועצת יש"ע עם תא"ל סנה והפתיעו אותו בהקמת מוקד מחאה בחברון.

כתוצאה מביטול הפגישה נותק הקשר בין ראשי מועצת יש"ע לתא"ל סנה, וראשי יש"ע האשימו את תא"ל סנה באחריות לניתוק. משהסתבר לראשי מועצת יש"ע, בשבוע שעבר, כיצד התנהלו הדברים מאחורי גבם החלו החברים בהנהלה לדון בהחלפת שנלר.

ראש המועצה האזורית גוש־עציון שילה גל וראש המועצה האזורית בקעת־הירדן ישראל נדיבי אמורים לסיים בקרוב את תפקידיהם והם מועמדים להחליף את שנלר, המיועד לרוץ לכנסת מטעם הליכוד.

שנלר אמר בתגובה כי לא ידוע לו על כך דבר וכי אין לו כוונה לרוץ לכנסת מטעם הליכוד.

סופר "דבר" מציין כי אם ימונו גל או נדיבי מהמפד"ל לראשות מועצת יש"ע - יהיה זה מהפך, שכן עד כה נשלטה מועצת יש"ע בידי ישובי גוש־אמונים ביו"ש.

שני חיילים נפצעו בשתי תקריות בחג

שני אנשי "חזבאללה" נהרגו

מאת יוסי ליברביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

בשתי תקריות אש שונות בין כוחות צה"ל לבין מחבלים בתוך איזור "רצועת הבטחון" שבדרום לבנון נפצעו שני חיילי צה"ל ושני מחבלים נהרגו. מצב החיילים הוגדר קל עד בינוני והם הועברו במסוקים לטיפול בבית־החולים רמב"ם בחיפה. אחד מהם נפצע ברגלו והאחר בידו. שניהם נותחו ואושפזו במחלקה האורטופדית.

התקרית הראשונה ארעה בערב ראש השנה כאשר כוח של צה"ל נתקל בחוליית מחבלים מצפון מזרח לבינג'־בייל שעל גבול רצועת הבטחון. הכוח כלל חיילי מילואים שגוייסו לשם תיגבור הגזרה לקראת החגים. מפקד הכוח סיפר כי "באיזור הדי־הכרומים זיהינו שתי דמויות. בהתחלה היה ספק אם הם מחבלים או לא. ביצענו נוהל עצירת חשוד ונענו בצרור. לאחר מכן, בכמה מכות אש פגענו בהם". הכוח גילה את גופות המחבלים בסריקה שערך לאחר מכן.

מפקד הגזרה אמר כי מדובר בחוליית מחבלים המשתייכת לתנועת "חזבאללה" ואשר פעלה בשטח מתוך מטרה להניח מטעני צד ולהפעילם בשלט רחוק. ברשות המחבלים נמצאו נשק אישי מסוג קלצ'ניקוב, מחסניות, רימוני יד, משקפות, תרמיל אוכל ושני מכשירי שלט רחוק להפעלת מטעני חומר נפץ.

תקרית האש השנייה ארעה ביום ה' בלילה ברצועת הבטחון. מחבלים ירו לעבר כוח של צה"ל שהיה במשימת בטחון שוטף. במהלך חילופי הירי נפצע חייל צה"ל באורח קל עד בינוני והוא הועבר במסוק לבית־החולים. הדבר היה באיזור עיישייה מצפון מערב למטולה. חיילי צה"ל השיבו אש לעבר מקור הירי של המחבלים.

דבר
DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־טוב
המו"ל - "דבר" בע"מ
נדפס ב"דפוס דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ב'
טלפון 242203, ת.ד. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 642111־2־3, ת.ד. 33104

של היום הוא חדש

קיסר הביע את אמונו במנכ"ל "כור" גביש

בשיחה שקיים מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר בנוכחות מזכ"ל חברת־העובדים דני רוזוליו עם ישעיהו גביש, חזר והביע מזכיר ההסתדרות את אמונו המלא במנכ"ל כור וכן בראשי התאגידים האחרים במשק העובדים.

בשיחה זו הביע המזכ"ל את הערכתו והבהיר כי בכוונתו לסייע לראשי המשק ולמנהלי המפעלים במאמציהם להביא להתאמת המשק ההסתדרותי לתנאים שנוצרו בכלכלה הלאומית. מאמצים אלה מחייבים את העובדים, על ועדיהם, למתן דרישותיהם ולהצטרף למאמצים לחיזוק המפעלים.

בנוסף לזאת ציין מזכ"ל חברת־העובדים, כי יש להצטער על כך שקיימים גורמים המנסים באופן עקבי להטיל דופי בכמה מראשי המשק מתוך שיקולים שאינם ממין העניין, ויש לדחות מעשים מעין אלה מכל וכל.

מת אבא קובנר

(המשך מעמ' 1)

שבו קרא לבני עמו לא ללכת כצאן לטבח. היה בן מפקדי גטו וילנה ומאוחר יותר המשיך בארגון ובפיקוד על פלוגות פרטיזנים יהודים ביערות וילנה. הסופר חנוך ברטוב שהיה ידידו הקרוב במשך 36 שנה הגדירו כאחד הלוחמים היהודים הגדולים בדורנו.

אחרי המלחמה היה בין מארגני הבריחה הגיע לארץ ב־1945. הוא חזר לאירופה להמשיך בפעולות ההברחה, נשפט על־ידי השלטונות הבריטיים ונעצר במצרים. בימי מאסרו כתב את הפואמה "עד לא אור".

שיריו הראשונים נכתבו ביידיש, בראשית מלחמת העולם הראשונה, ופורסמו בכתבי עת בוילנה. שירו העברי הראשון הודפס ב"הארץ" ב־1943 (ללא שמו). בפואמות שלו "פואמה פרטיזנית" (1947), "פרידה מהדרום" (1949), "ארמת תל" (1961), "מכל האהבות" (1965), ביטא את איבי השואה ואת נוף הארץ ומאבקיה. הרומן שלו "פנים אל פנים" הוא לחטיבת "גבעתי". הוא כתב מאסות רבות ודברי מבוא לאלבום ציורים של ילדי גטו טרייזנשטאט.

"קובנר היה האדם הראשון שקם בגיטאות ואמר: לא נלך כצאן לטבח, זו היתה גדולתו. בחירתו עמדה בסימן האדם היהודי הנלחם על כבודו ועל צלמו" אמר עליו חנוך ברטוב.

הוא היה משורר מגוון, שהגיע לאחד משיאי עצמתו בספר האחרון שנקרא על שם בית־החולים בניו־יורק שבו נותח, ויצא השבוע לאור "סלון קיטרינג". "גם מי שהסתייג מסגנונו יודה כי בו התגלה קובנר במיטבו. לבני הארץ היה קשה לשמוע את מיטב הצליל של שירתו. לא אהבו אצלנו את התזכורת הזו של מי שבא מעולם שנהרס. רבים ניסו למתוק זכרון היסטורי שלם" אמר עליו ברטוב והוסיף: "קובנר היה לוחם, יהודי חבר קיבוץ אלה היו הדברים החשובים בחייו והוא היה משורר גדול".

★

ישראל איבדה, עם ראשית השנה החדשה, אחד מטובי משורריה. עד הרגע האחרון ממש, בהיותו כבר לקוח אל מעבר מזה, המשיך לכתוב כמנהל מאבק אחרון נגד המוות.

אבא קובנר איש וילנה, איש הארגון היהודי הלוחם, מלחמת הפרטיזנים ביערו; האיש שינסח את הקריאה להתגוננות ולמרד, שהכריז - "פנואר היא מוות" וקרא - "להתגונן, להתגונן, להתגונן, עד נשימתנו האחרונה".

הוא ייזכר כלוחם עברי שנקלע אל הבריריות הנוראות, עד יומו האחרון רדפו אותו הימים ההם.

עלה בידו לפתוח פרק חדש בחייו בבואו ארצה. עד מהרה היה קצין חינוך בחטיבת "גבעתי" מחבר "הדף קרבי" שלה במלחמת השחרור. מהיערות והגם אל שורות פלשת. שירתו עסקה במוקד שאלות חייו של עם ישראל בדור הזה, בין החורבן והגאולה וזיכתה את השירה העברית גם בתורה אישית מובהקת וזוקה. הוא היה איש "מורש" של הקיבוץ הארצי ומקימי בית התפוצות. כל חייו בארץ היה חבר קיבוץ עין החורש אישיות דרמטית מאוד, איש הוורק עצמו אל מול פני המלחמה החוקה.

יום לאחר הניצוח [illegible] בניו־יורק הלך לכתוב ספר שבים שיצא לאור בימים אלה - ממיטב יצירתו. לפני כמה שבועות, והוא נטול ציבור, כתב בילקוט "מורשת" של הקיבוץ הארצי דברים קשים ביותר נגד האפיפיור הנוכחי, והכתרתה של היהודיה המעונה והמומרת הנזירה אדית שטיין, לקדושה נוצרית. עד הרגע האחרון ניהל את המלחמה.

הודעת הנשיא

"במותו אבד לישראל משורר חשוב ועז ביטוי. יהודי ואוניברסליסט, ובעל מצפון לאומי וחברתי רגיש; נאמר בהודעת אבל שפירסם נשיא המדינה חיים הרצוג בהודע דבר מותו של קובנר.

"שירתו של קובנר היא עדות נמרצת לתקופה טרגית והרת גורל העוברת מתהום גבורתם הנואשת של הפרטיזנים במלחמה נגד הטרור הנאצי אל מעלות תקומתה ומאבקה של מדינת ישראל" אמר הנשיא בהודעתו.

מת יוסף טבנקין

(המשך מעמ' 1)

בפריצת הדרך לירושלים ושחרורה במבצע "נחשון", ובמבצע "הראל" שאחריו, בו נפרצה דרך בורמה, ונכבש הקסטל.

אחרי ההפוגה הראשונה קיבל יוספלה טבנקין מידי יצחק רבין את הפיקוד על חטיבת "הראל", שנטלה חלק במבצע "חירם" וביצעה את הכיתור על המצרים מדרום לרפיח.

הוא נחשב לאחד המקורים ובעלי המעוף מבין מפקדי תש"ח, חידש תפישות ובנה קאדרים.

יוספלה טבנקין שב לביתו בעין חרוד, ב־1950, אז גם החלו מאבקי הפילוג הקשים. הוא שימש תקופת מה מזכיר המשק. ב־1956 הוא גוייס לוועדת הבטחון של הקיבוץ המאוחד. יצא, מאוחר יותר, ללימודים בטכניון.

עם סיום לימודיו ניהל שנים אחדות את מפעל "פלדות" ואחר כך יצא לעבודת חוץ בניהול מפעלי תעשיה שונים, עד 1980. ב־1981 החל מרצה בסמינרים ב"אפעל", כשמחצית מימי השבוע מוקדשים למחקר היסטורי על מלחמת השחרור.

עסק בכתיבת ספר על חטיבת "הראל", עיסוק לו הקדיש זמן רב וכמעט הגיע בו לשלביו הסופיים.

נהג להגיב במאמרים ורשימות על המתחולל במדינה, בעיקר בנושאי כלכלה.

הביא לאור בספר את משנתו של אביו, יצחק טבנקין ז"ל.

יוספלה טבנקין היה בעד "ציונות מקסימליסטית". היה מגשימה, ואיש ישוב כל ארץ ישראל. היה ממתנגדי הנסיגה בסיני - אבל במסגרת מפלגת העבודה.

במשברים שפקדו את חייו, הוא ידע לשמור על קשרי רעות. עין חרוד היתה עבורו ערך שלמענו הבליע והפנים באביב, עלבונות וקרעים.

הוא חי את בעיות עין חרוד והישגיה וחיפש בהתמדה פתרונות אפשריים לחיזוקם של עין חרוד, התק"ם ותנועת העבודה. בתנובה ובבטחון ובשמירה על הקיום היהודי ראה דרך חיים.

★

יוסף טבנקין, "יוספלה", שם חיבה שליווה אותו כל חייו ובין לבין ייזכר כאיש פלמ"ח מראשיתו. הוא היה סגן מפקד מחלקה כאשר יגאל אלון היה מפקד פלוגה א'. הוא היה מפקד חטיבת "הראל" המפוארת שרשמה פרקי גבורה בקרבות ירושלים.

ראו בו אבטחה עם שחר. היה לו "ראש טוב", וקשיחות מספקת לעמוד באכזריות וביסורים. היו שראו בו את יורשו של האב, יצחק טבנקין. הוא חדל לשרת בצה"ל דווקא כאשר הצבא היה זקוק לאנשים כמותו. מאז חיפש את דרכו, לא תמיד מצאה. הוא למד בטכניון ועסק במפעלים משקיים, אך כמו תמיד היתה בו תונת החסר הזה, לא מיצה את שהיה טמון בו. כל חייו היה ממשיך לשבט הטבנקינים.

מאביו ירש את הקנאות הלא־מתפשרת, את הראייה החזונית, את התפיסה האבודית של המציאות. פרסם מאמרים פוליטיים שחשפו תולשה בסכנות הצביעו, לדעתו, על המובא הגואל.

הוא היה איש "ארץ ישראל השלמה" גם כאשר זו הפכה לתנועה פוליטית והצטרפה לליכוד. על הקו הזה נפרד מרבים מחבריו. נוקף עוד פצע. המשיך כשומר הנחלת בבירידותו. ביקש לכתוב ספר גדול על מלחמות הראל ולא סיים את המלאכה. אך די במה שעשה כדי שייזכר בתולדות עמו כלוחם מן השורה הראשונה.

גראסימוב

(המשך מעמ' 1)

ביום ד' בניו־יורק.

בדיווחו של פרס מדובר ככל הנראה על שינוי שחל בעמדת ברה"מ, בכך שהוא נסוגה מהדרישה שאש"ף ישתתף באופן נפרד בוועידה הבין־לאומית והיא מסכימה לכך שהייצוג הפלשתיני יהיה במסגרת משלחת משותפת עם ירדן.

כשיצא פרס מהפגישה עם שווארנדזה הוא מסר, כי היא היתה "התנגשות שונה לחלוטין מכל שידעתי או קראתי על מגעים עם הרוסים. היתה זו השיחה הגלויה ביותר, הנוקבת ביותר וגם הידידותית ביותר שידעתי במערכת היחסים בינינו לבין ברה"מ".

בפגישה שנערכה בארבע עיניים בבניין המשלחת הסובייטית באו"ם, דובר, על־פי פרס, על שלושה נושאים עיקריים: תהליך השלום, יחסים דו צדדיים ויהודי ברה"מ. בנושא תהליך השלום ציין פרס, ש"היו כמה ניסוחים מעניינים וחדשים בעמדותיו של שווארנדזה, והיו כמה ניסוחים שאני מתקשה לקבל אותם, אך קיימת נכונות להיכנס לפרטים ולעומק". הוא הוסיף, כי הפעם דובר יותר על המסגרת ופחות על הפרטים של תהליך השלום, והוחלט כי על הפרטים ידברו הצדדים פעם אחרת. לדעת פרס, לא הגיע הזמן להעלות שוב בממשלת ישראל את נושא הוועידה הבין־לאומית. הוא אמר כי הוא סבור שעליו להמשיך במו"מ עם הרוסים.

בנושא יהדות ברה"מ אמר פרס, כי התברר לו ששווארנדזה תחת הרושם, שישראל מרוצה מהמצב הקיים הן בנושא ההגירה והן בנושא חופש הדת. פרס הפנה את תשומת־לב עמיתו הסובייטי לכך שיש מקום לשיפורים על־ידי הגדלת מספר היוצאים ועל־ידי יציאה ישירה לישראל. לא ניתנה תשובה, אך פרס אמר, כי לדעתו יישקלו הבקשות בנושאים אלה "בצורה אוהדת".

בנושא הטילים הישראליים אמר שווארנדזה, כי שתי המעצמות הן עשירות וגדולות יותר מישראל, ואף הן הגיעו למסקנה כי אין להשקיע כספים רבים בטילים. לדבריו, הישראלים והערבים משקיעים כסף רב מידי בנושא ההתחמשות באמצעות טילים. לדברי פרס, "לא נשמע איום בדבריו של שווארנדזה, אך נשמעה דאגה, חלק מדאגה כללית".

התרשמותו הכללית של פרס היתה, שאין לשר החוץ הרוסי כל עוינות לעם היהודי ולמדינת ישראל. לדבריו, שווארנדזה היה מאוד עניני והוא אדם בעל תחושה של הישג היסטורי אחרי ההסכם עם ארה"ב על פירוק הטילים בעלי הטווח הבינוני. להערכת פרס, יש להסכם זה השפעה גם על תהליך השלום במזה"ת בכך שהרוסים מעוניינים לגמור עם הממשל הנוכחי את המקומות שרק ניתן. לדעת פרס, מן הדין לנצל את התנופה שנוצרה בין המעצמות גם למזה"ת. הוא אמר, כי סיכם עם שווארנדזה לזרז את תהליך המגעים ביניהם ובמסגרת זו הבטיח הסובייטי לפרס כי "ישמע ממנו בקרוב".

פרס ביקש להתבטא בזהירות. הוא אמר, כי הוא יצא אופטימי יותר בנושאי העלייה ותהליך השלום. הוא הוסיף שמצא אצל שווארנדזה הקשבה אוהדת ויש לו תקוה שאפשר לשנות דברים.

סדר יום רצוף מאפיין את מסע פרס בארה"ב. לאחר פגישות שרי החוץ של ארה"ב, בריטניה, ברזיל, [illegible] הולנד נפגש פרס ביום ג' לפנות ערב עם שר החוץ הפולני מריאן אורז'כובסקי.

בפגישה זו הדגיש השר הפולני שאין סתירה בין יחסי פולין וישראל לבין יחסיה של פולין עם העולם הערבי. על כך גמל לו פרס בכך שהביע הערכת ישראל על שפולין היתה הראשונה ממדינות הגוש המזרחי שחידשה את קשריה עם מדינת ישראל לאחר שהקשרים נותקו אחרי מלחמת ששת הימים.

לאחר סקירה על תהליך השלום במזרח התיכון אמר פרס כי יש בסיס לאופטימיות, מכיוון שהשלום הוא בלתי נמנע. הוא הוסיף כי המצב הכלכלי באיזור הוא כזה שאין להחריף את מירוץ החימוש. שר החוץ הפולני הציע כי שתי המדינות ישתפו פעולה בציון 45 שנה למרד גטו וארשה שיחול בשנה הבאה.

לאחר פגישה זו נשא פרס נאום בפני כינוס של המגבית המאוחדת ובערב סעד על שולחנו של נשיא הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן בחברתו של שר החוץ ההונגרי פטר ואראקני.

ביום ד' לאחר פגישתו עם שר החוץ הסובייטי נפגש פרס גם עם שרי החוץ של יאפאן, פינלאנד וקנדה. בשיחה עם שר החוץ היאפאני העלה נושא הפרסומים האנטישמיים בעיתונות היאפאנית. שר החוץ היאפאני הדגיש כי גם הוא וגם ראש הממשלה נקאסונה גינו חריפות את הפרסומים האלה. פרס ביקש לשקול מעורבות יאפאנית בתוכנית "מרשל" לפיתוח כלכלי של המזרח התיכון.

הצעה לשביתת מחאה בעתונות

הצעה להשבתת מחאה של כל העתונות בארץ תועלה לדיון בישיבה ביתומת של הנהלת האיגוד הארצי של עתונאי ישראל, שזומנה בעקבות גל ההתנכלויות לעתונאים, שהגיע אתמול לשיאו בתקיפת כתב "ידיעות אחרונות" צדוק יחזקאלי (ראה ידיעה במדור הספורט, עמ' 9).

יו"ר האיגוד הארצי של עתונאי ישראל אמנון גרב הביע אתמול את הזדעזעותו מהמקרה ואמר כי לא ניתן להמשיך ולהשלים עם האלימות הפיסית והמילולית כלפי ציבור העתונאים בארץ.

לדבריו, תדון הנהלת האיגוד בצעדי תגובה חמורים ולא מן הנמנע כי תיבחן האפשרות להשבית על־ידי העתונאים את כל אמצעי התקשורת בארץ למשך יממה, לאות מחאה על ההתנכלויות הנמשכות כלפי העתונאים.

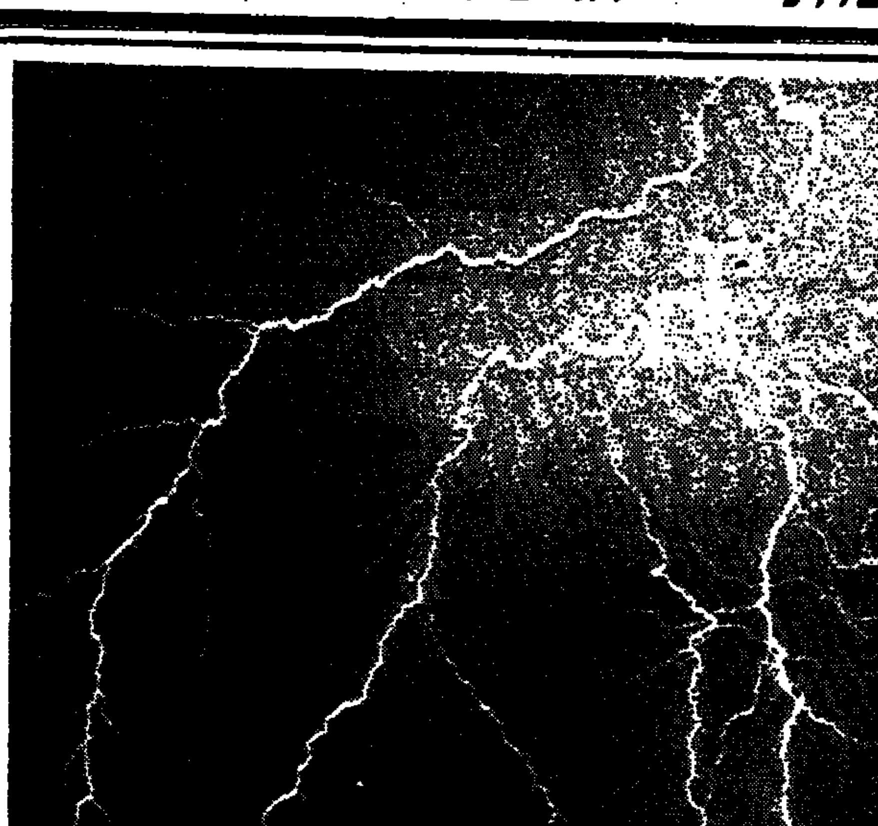

שמי עמק סאן־דייגו שבקליפורניה היו בתחילת השבוע לזירת חזיון אור־קולי עוצר נשימה של סערת ברקים, שהותירה כ־58,000 בתים באזור מנותקים מזרם החשמל. (צילום: א.פ.)

רוצח איש המילואים

(המשך מעמ' 1)

עלית על אופני המירוץ שלו אל צומת מגידו, שם עצר כדי להמתין לחברו שהיה איתו באימון ורכיבה על אופנים ופיגרו אחריו בקילומטרים אחדים. כמרטפיארה שעל הכביש ליקנעם הבחין הנער באדם שדרש ממנו באנגלית שיתן לו את אופניו. הנער סירב ואילו הפונה הודיע לו ש"תפקידו להרוג יהודים".

באותו רגע הגיע אל הצומת חייל המילואים ארד, כשעל כתפו תת־מקלע "עוזי". לדברי הנער "חיבק האדם שפנה אליו את החייל, ודקר אותו דקירה אחת בחזה בסכין אותה שלף מתולצתו".

ארד נפל שותת דם לזרועות הנער, ואילו הרוצח, חטף את נשקו של הנדקר וברח.

הנער השקה את הפצוע במים מהמימיה שעל אופניו, ובינתיים הגיעו לצומת רוכבי אופנים נוספים, ואלה אצו אל כלא מגידו הסמוך לצומת, והזעיקו משם שלושה שוטרי המשטרה הצבאית שפתחו מיד בחיפושים. לפי גירסה שלא אושרה איים הנמלט על השוטרים בנשקו והכריח אותם להתפרק מנשקם. כאשר ניסה לירות בהם, נוכח לדעת שב"עוזי" אין מחסנית והוא ברח. כאמור, גירסה זו לא אושרה.

מכונית פרטית שהגיעה למקום העבירה את הפצוע אל בית החולים בעפולה שם נקבע מותו.

בעל מכונית פרטית אחרת שהגיע אל הצומת זמן קצר לאחר האירוע, הזעיק את אנשי משמר הגבול שבמחסום סמוך לקיבוץ גבעת־עוז בדרך לג'נין. אלה פתחו במרדף, וגילו את התוקף כשהוא מסתתר בין השיחים לא רחוק מהצומת.

אבל כבד

"קיבוץ רמות מנשה וחבריו, הדוגלים בכל אפשרות של הידברות ודו קיום עם שכנינו הערבים - רואה ברצח הנתעב הזה מכה קשה לכל אחד ואחד מחבריו ולמשפחת ארד בפרט", נאמר בהודעה שפירסם הקיבוץ בחג.

"אנו סומכים על כוחות הבטחון בכל הקשור לחקירת האירוע, הבאת האשמים לדין ומיצוי ההליכים נגדם", נאמר עוד בהודעה.

אלכס ארד נולד ב־1944 בקובה. היה חניך "השומר הצעיר", עלה לארץ ב־1961, עם עלית קסטרו לשלטון.

מחלוקת בסעיפים שוליים

(המשך מעמ' 1)

בראשית המשא־ומתן. האחת - שתוספת הוותק תחושב לפי תקרה של 32:31 שנה במקום 30 שנה כיום. השנייה - שיבוטלו שתי הדרגות התחתונות בסולם השכר של הדירוגים המקצועיים.

האוצר טען כי "מדובר בתביעות חדשות המשנות את התמונה" ולכן נדחתה החתימה על הסכם השכר למועד שלאחר ראש השנה. שר האוצר משה ניסים יצא אמש לארה"ב ולפיכך יחתמו על ההסכם חיים הברפלד והממונה על השכר באוצר, הלל דוראי.

באוצר גורסים, כי ההסתדרות יזמה את העיכוב בחתימה הפורמאלית על ההסכם, לנוכח הסתייגותם של שלושה איגודים אקדמאיים מההסכם שנחתם. כזכור החליטו הסתדרות המהנדסים, הסתדרות הכימאים והטכנאים וכן הסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח שלא להצטרף להסכם ולתבוע מו"מ נפרד עמם. בכך הביעו מחאה נגד זה שההסתדרות ויתרה על חלות ההסכם על החברות הממשלתיות הפועלות על בסיס עסקי ועל המודל של שבוע עבודה מקוצר הול מההסכם הנוכחי.

גורמים בהסתדרות מסרו כי חיים הברפלד עדיין לא ויתר כליל בסוגיה של קיצור שעות העבודה השבועיות והוא דורש שהסכם השכר הנוכחי יכלול אזכור פורמאלי לכך ששעות העבודה יצומצמו, הוא מבקש להשפיע להתקף ההסכם הבא.

מהבוקר עיצומי רופאים

(המשך מעמ' 1)

לעיצומים". גם יו"ר הנהלת קופת־חולים, פרופ' חיים דורון, פירסם קריאה אל הרופאים שלא יפעילו עיצומים בין כסה לעשור.

המשא ומתן בין הרופאים לבין הנהלת קופת חולים הוא על תנאי הפעלת חדרי הניתוח והתקנים אחרים בבתי־החולים בשעות אחר הצהרים, כולל המו"מ על חמישה ימי עבודה. בשיחה ל"דבר" אמר יו"ר הסיבת רופאי בתי־החולים של קופת־חולים ד"ר חיים סולן, כי חלה נסיגה מוחלטת מחמישה ימי עבודה והנהלת קופת חולים איננה מוכנה ד"ר ב"מאיר" ובכל בתי חולים הפסיכיאטריים וביום ה' ב"שרון" ובכל בתי־החולים הגריאטריים.

דובר קופת חולים דוד תגר מסר בתגובה על הפעלת עיצומי הרופאים, שמזה ארבעה חודשים מתנהל משא ומתן שהתקדם יפה, אולם יחד עם זאת "יש קשיים אובייקטיביים הקשורים במבנה השכר הכללי בארץ". הדובר מסר כי "לדעת הנהלת קופת חולים אין לפתוח בעיצומים ערב יום הכיפורים ונוכח הרצון הטוב של ההנהלה המבקשת ללכת לקראת הרופאים בסעיפים רבים - אין מקום להתחייב לתאריך לגבי הפעלת חדרי ניתוח בשעות נוספות. לדברי ד"ר סולן מהלך המשא ומתן מעודד אצל הרופאים ספקות אם להנהלת קופת חולים יש בכלל כוונה להגיע להסכם.

"אנחנו נמנעים מהשבתת המערכת באופן טוטאלי וניזון את כל הטיפולים הקריטיים, כגון דיאליזה ואונקולוגיה. עם זאת העיצומים יהיו אינטנסיביים" - אמר ד"ר סולן, בציינו כי בקרב רופאי בתי־החולים יש תסכול רב נוכח המשא ומתן המתמשך בלי יכולת להגיע לסיכומים.

איראן מאיימת לגמול

(המשך מעמ' 1)

בוואשינגטון דווה משרד החוץ שמועות שלפיהן ביקשו שניים מהאיראנים מקלט מדיני בארה"ב, מאחר שחששו לחייהם לאחר שסייעו לחיילים האמריקאים באיתור המוקשים שזרו במי המפרץ.

ראש משרד המודיע של צבא איראן כמאל חראזי הגיב אתמול על טיבוע הספינה באומרו שאיראן שומרת לעצמה את זכות התגובה על ההתקפה וכי ברצונה לדרוש פיצוי כספי על הנזק שנגרם לה מידי ארה"ב. הוא הוסיף ואמר שניתן היה לצפות לכך שארה"ב תנקוט צעדים לכסכסוך הראיות לכך שהספינה לא נשאה כל ציוד צבאי. "מה שעל האמריקאים להבהיר עתה הוא, אם בצעד זה הם הכריזו רשמית מלחמה על הרפובליקה האיסלאמית או לא", הוסיף חראזי.

ביום ו' סקר שר ההגנה האמריקאי קספר ויינברגר העורך עתה סיור במפרץ הפרסי תשעה מן המוקשים שנמצאו על סיפון הספינה האיראנית ואמר כי ארה"ב תתקוף כל ספינה איראנית אחרת שאותה תמצא בשעת זריית מוקשים. אתמול הגיע ויינברגר לבחריין להמשך שיחותיו עם ראשיה, לאחר ביקור קצר שערך בערב הסעודית, שבמהלכו נועד עם המלך פאהד, עם נסיך הכתר עבדאללה ועם עמיתו הסעודי הנסיך סולטאן.

נשיא איראן עלי חמינאי אמר ביום ד', כי הוא חושש שפעילותיה של ארה"ב במפרץ יסתיימו בפליטה אמריקאית לארצה. "נוכחותה של ארה"ב במפרץ היא אות למלחמה", הוא אמר בראיון שהעניק לרשת הטלוויזיה "א.ב. סי.". "כל אניות הקרב והארמדה הגדולה שהגיעה לשם לא נועדו לצרכי הגנה. הם נועדו למלחמה".

בהמשך דבריו נסוג חמינאי במשתמע מהכחשה נמרצת קודמת של טענת ארה"ב כי הספינה האיראנית "איראן אג'ר" הטילה מוקשים במי המפרץ בשעה שהותקפה על־ידי המסוקים האמריקאים. הוא אמר כי היה בידי האמריקאים למנוע זריית מוקשים גם בלא לפתוח באש. להלן הגדיר חמינאי את ההתקפה על הספינה האיראנית כ"מישגה הגדול ביותר שעשה ממשל רייגן עד כה" והוסיף, כי איראן תגמול לארה"ב כמידה כנגד מידה.

אתמול נכתב ב"טיימס" הלונדוני כי בהתקפה על הספינה האיראנית השתמשו האמריקאים במסוק מסוג חדש ומסווג. "עטלף יום" המצטיין בהיותו חרישי ומותאם במיוחד ללחימה בתנאי חושך. תכונותיו המיוחדות של המסוק מאפשרות לו לתקוף מטרה באופן כזה שהוא מתגלה רק בעשר שניות לפני היווצרות המגע איתו.

110 גיחות מבצעיות

אתמול ערך חיל האוויר העיראקי 110 גיחות מבצעיות לתחום איראן, בין היתר תקפו מטוסי עיראק תחנת ראדיו, שדה נפט ושתי מיכליות. בהודעת המטכ"ל העיראקי מבגדאד נאמר שאחת המיכליות נראתה עולה בלהבות בעקבות פגיעת המטוסים העיראקים. שדה הנפט שהותקף אתמול הוא זה שבאגאג'ארי, מרוחק 60 ק"מ מזרחית לנמל באנדר חומייני. תחנת הרדיו שהותקפה היא באחוואז. לדברי העיראקים היא עלתה באש ונהרסה כליל.

רדיו טהראן מסר אתמול כי 10 בני אדם נהרגו בהפצצת המטוסים העיראקים באזורים במחוז הדרום־מערבי חוזיסטאן. לדברי הרדיו הפציצו מטוסי איראן בתגובה מפעל תעשייתי ומתקני ראדאר במחוז קורדיסטאן בצפון־מזרח עיראק.

עובדי המדינה

(המשך מעמ' 1)

הסוכות, הודיע ערב ראש השנה - מסר מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה ראובן ברקמי.

בהתאם להסדר ייצאו עובדי המדינה במשרדי הממשלה ויחידותיה לחופשה של שישה ימים בחג הסוכות, ועל כך ינוכו להם ארבעה ימים ממכסת החופשה המגיעה להם. לעובדים, הרשום, שלהם מגיעים רק 19 ימי חופשה בשנה, ינוכו שלושה וחצי ימי חופשה.

בהתאם להסדר נקבע, שבאותן יחידות ממשלתיות בהן חייבת להתבצע עבודה בחג הסוכות, יסכם כל ועד בנפרד עם הנהלת היחידה בדבר הסידורים המתאימים להפעלת היחידה, או חלקים ממנה.

כבאים נלחמים באש שאחזה במכלית יפאנית שעלתה באש ביום ה' בשעה שעגנה במפרץ מאנילה בפיליפינים. עד כה נמשו ממי המפרץ גופות 13 בני־אדם, חלקם אנשי צוותה של המכלית, שהובילה חומרים כימיים דליקים, וחלקן של אנשי צוותן של שתי ספינות משא קטנות, שהוטענו בחומרים כימיים מן המכלית בשעה שהאש פרצה. (צילום: א.פ.)

ישראל נדרשת לאפשר לבדוק כל המיתקנים הגרעיניים שלה

וינה (ע"צ). – הוועידה הכללית של הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה אטומית אישרה ביום ו' החלטה הקוראת לישראל לאפשר בדיקה של כל המתקנים הגרעיניים שלה, כדי לוודא שהם עומדים בתקני הבטיחות של הסוכנות.

בהחלטה נאמר, שהסוכנות מודאגת ביותר נוכח הידיעות שנתקבלו לאחרונה ושלפיהן בידי ישראל נשק גרעיני ושהוועידה קוראת למנהל הכללי של הסוכנות לדווח למועצת המנהלים ולוועידה השנתית הקרובה על "הסכנה הגרעינית הישראלית".

עוד נאמר, בהחלטה, כי נושא זה חייב להכלל בסדר היום של הוועידה השנתית של הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה אטומית שתיערך ב־1988.

נוסח ההחלטה שהוגש על־ידי 13 מדינות, מדינות ערביות, אושר ברוב של 48 קולות. 29 מדינות, וביניהן ארה"ב, צרפת ורוב מדינות אירופה המערבית, הצביעו נגד ההחלטה, ו־12 מדינות נוספות נמנעו, ביניהן יוון וספרד.

נושא המתקנים הגרעיניים של ישראל עולה על סדר היום של הוועידה מדי שנה מאז 1981. באותה שנה ערך חיל האוויר הישראלי התקפה על הכור הגרעיני "תמוז" בעיראק.

מחלוקת בפדראציה הציונית של מקסיקו בגלל קבלת אינדיאנים

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

מחלוקת בפדראציה הציונית במקסיקו סביב רישומם של אינדיאנים שגוירו כחברים בתנועה הציונית מונעת את קיום הבחירות לקונגרס הציוני הקרוב. האינדיאנים, שחלקם גוירו בגיור רפורמי או קונסרבטיבי וחלקם לא גוירו כלל, צורפו לתנועת "הציונים הכלליים" כדי לחזק את כוחה לקראת הבחירות לקונגרס הציוני.

תנועת "המזרחי" ותנועות ציוניות אחרות מתנגדות לשיתופם של האינדיאנים בבחירות, בטענה שבין הרשומים כבעלי זכות בחירה לפדראציה הציונית, יש כאלו שלא גוירו כלל. ולפיכך אינם יכולים להיות חברים בתנועה הציונית.

בישיבת ההנהלה הציונית דרש יו"ר ההנהלה הציונית וחבר "הציונים הכלליים", אריה דולצין, לקיים את הבחירות מיד. הוא איים, כי אם הבחירות לא יתקיימו, הפדראציה הציונית של מקסיקו לא תיוצג כלל בקונגרס הציוני.

בתשובה לטענתו של ראש מחלקת דור ההמשך וחבר "המזרחי", אליעזר שפר, שבין הרשומים כבעלי זכות בחירה יש גם כאלה שאינם יהודים, אמר דולצין, כי אותם ניתן לאתר על־פי שמם, רודריגז או גונזאלס, ולמחקם מספרי הבוחרים.

כבאים ופקידי ממשלה מערב־גרמנים בוחנים את שרידיו של מסוק תקיפה אנטי־טנקי צרפתי מדגם "גאזל", שהתרסק ביום ו' בקרבת העיירה אלברצאל בבוואריה. שני חיילים בצבא מערב־גרמניה נהרגו בהתרסקות ושניים אחרים נפצעו. (צילום: א.פ.)

תיקי הפושעים הנאצים בארכיון או"ם – ייפתחו כצפוי באוקטובר

ניו־יורק (ע"צ).– החלטה בדבר פתיחת תיקיהם של פושעים נאצים בפני חוקרים תתקבל באמצע אוקטובר – הודיע דובר או"ם.

תיקים אלה, המתייחסים לכ־34,000 חשודים כפושעים נאצים, הם חלק מארכיון או"ם. התיק המפורסם ביותר בהם הוא זה של נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים, המואשם בביצוע מעשי אכזריות כאשר שירת בצבא הגרמני במלחמת העולם השניה.

מקורות ישראליים ציינו, כי צרפת היא עתה היחידה בין 17 המדינות שהיו חברות בוועדה בין־לאומית לחקר פשעי המלחמה, שהוקמה עם תום הקרבות ושהכינה את הדו"חות, המתנגדת לפתיחת כל התיקים בפני חוקרים.

בעקבות מסע נמרץ שניהלה ישראל, החליט או"ם לעיין מחדש במעמדו של חלק מארכיונו. הגישה לחלק זה של הארכיון היתה מוגבלת עד כה לנציגי ממשלות.

נציגי 17 המדינות חברות הוועדה הבין־לאומית לשעבר כבר התכנסו פעמיים במהלך השבוע האחרון לדיונים בנושא זה עם מומחה לבעיות משפטיות של או"ם. עם זאת הם טרם הגיעו לידי הסכם על נוהל פתיחת התיקים בפני חוקרים.

לדברי מקורות ישראליים, צרפת מוכנה אמנם לאפשר להיסטוריונים לעיין בארכיון אך בתנאי שתוצאות המחקר יישארו מסווגים.

יצויין שמתוך 34,270 תיקים של חשודים בפשעי מלחמה שהוגשו לוועדה מתייחסים 22,409 תיקים לאנשים החשודים בפשעי מלחמה חמורים.

חברת התעופה הירדנית ננזפה על שהטיסה פליטים לדנמרק

מאת עלי בוק, סופר "דבר" בדנמארק

קופנהאגן (מיוחד ל"דבר").– חברת התעופה הירדנית "עליה" ננזפה על־ידי שלטונות דנמארק על שהטיסה במרוצת החודש 137 פלשתינים מרבת־עמון לקופנהאגן בלי אישורים מתאימים ובניגוד לחוק. החברה הוזהרה, כי יינקטו נגדה אמצעים חמורים אם הדבר יישנה.

הפלשתינים שהוכנסו לדנמארק על־ידי החברה הגיעו מנסיכות דובאי והתכוונו לבקש בדנמארק מעמד של פליטים. חברת התעופה הירדנית הטיסה בקבוצות לקופנהאגן, אף כי לא היו בידיהם האישורים הדרושים לשם קביעות מעמדם כפליטים.

החברה הוזהרה שלא להמשיך בהסכמם והובהר לה שאם לא תחדל מהן יינקטו נגדה צעדים מתאימים לפי החוק הדני החדש. למרות האזהרות הגיעה לקראת סוף השבוע שעבר קבוצה בת 50 נפש, ושוב – בניגוד להוראות החוק.

שר המשפטים הדני הודיע לפעול בעניין ביד תקיפה. החוק החדש מאפשר לו שלילת אישור הנחיתה בקופנהאגן מחברת תעופה המפירה את החוק, או להטיל עליה קנס כספי כבד, לפי מספר הנוסעים שהיא מכניסה באופן זה למדינה.

המשטרה טרם קבעה אם קיים קשר בין פרשה זו לבין חבילה מסתורית שהגיעה למשרדי חברת התעופה הירדנית בקופנהאגן. בהודעה שצורפה לחבילה נאמר, כי היא מכילה פצצה, ונדרש תשלום כופר בסך 100,000 כתר למימון קליטת פליטים בדנמארק. בבדיקת המשטרה נמצא, כי החבילה מכילה ניירות בלבד.

נער שקט וידידותי בן 14 רצח את הוריו, שלושת אחיו ודודתו

אלקנר, מיסורי (ע"ד). – נער בן 14 הרג בירייה את הוריו, שלושת אחיו ודודה ביום ו', לפני שנהרג, כפי הנראה במאבק עם דודו – נאמר בהודעה שפורסמה על־ידי המשטרה.

בהודעת השריף המקומי במקום ובסטר צויין כי הנער, קודיק באקנר, הרג את אמו ואת אחיו הצעירים בביתם סמוך לעלות השחר בעיירת אקרה זול. גופת אביו נתגלתה במשאית בקרבת המקום.

השריף יוג'ין פריקר ציין כי מסע ההשתוללות של הנער, שתואר כשקט וידידותי בדרך כלל, הסתיים במרחק כ־8 ק"מ מביתו, בביתם של דודתו ודודו, כפי הנראה לאחר מאבק עם הדוד, שנפצע בבטנו.

באקנר היה הבכור בין ילדי ג'ולי וסטיבן באקנר שהתגוררו בחווה בקרבת העיר ספרינגפילד. גיל אחיו נע בין 10 שנים ל־15 חודשים. "הוא התחבב על התלמידים והמורים. תמיד היה ידידותי. אנחנו לא מבינים מה קרה", סיפרה אודרי דה הארט, מנהלת בית־הספר התיכון מארשפילד, שבו למד.

באקנר התפרסם ברבים באזור הכפרי של דרום מיסורי בשנה שעברה, כאשר ידיד הציל אותו מטביעה. ידיד זה זכה בפרס גבורה.

'רפול' הזמין את להפן לישראל וביטל ההזמנה לאחר התבטאותו

להפן ביטל ביקורו בבריטניה – "כדי שלא להביך את תאצ'ר"

מאת גדעון קיץ ודליה שחין סופרי "דבר"

פאריס (מיוחד ל"דבר").– "ז'אן־מארי לה־פן עמד לבקר בימים אלה בישראל על־פי הזמנת ח"כ רפאל איתן, אך בעקבות התבטאויותיו בנושא תאי הגאזים הודיע "רפול" כי הביקור מבוטל – כך מודיע עסקן יהודי ממארסי, המשמש כנציגו בצרפת של זאק טורצ'ינר, מראשי יהדות ארה"ב.

לפני שהסכים להזמין את להפן ביקש רפול ראיון מוקלט, שבו הציג נציג זה, מישל דרעי, שאלות ללה־פן על יחסו לישראל. התשובות נמצאו, ככל הנראה, משביעות רצון. הראיון המוקלט יתפרסם במלואו השבוע בעתון "לה קוטידיין דה פארי".

להפן אמר לכתב העתון, כי הראיון לא היה מיועד לפרסום, אלא לצרכי קשר פוליטי בישראל. הראיון הגיע לתעודתו, אמר המראיין.

להפן עצמו אומר, כי אינו יודע מה עלה בסופו. ז'אק טורצ'ינר, מפעילו של דרעי, יזם את הזמנת לה פן לארה"ב וערך לכבודו סעודת צהריים בהשתתפות עשרים מנהיגים יהודיים.

בית משפט בפאריס קבע בערב החג, כי להפן אשם באמירת דברים בנושא תאי הגאזים אשר פגעו בכבוד באורח בלתי־חוקי במגישי התביעה נגדו – שישה ארגוני אסירי מחנות וניצולי השואה, יהודים ונוצרים, שני ארגונים אנטי־גזעניים ומשפחות הילדים היהודים שגורשו לאושוויץ מן העיר איזייה על־ידי קלאוס בארבי.

השופט קבע, כי אופיים הספקני של דברי להפן ובחירת המלים ("פרט קטן") היה בהם כדי להטיל ספק ולהביא לבאנאליזאציה של סבלם של המגורשים, ובעיקר יהודים וצוענים. בית המשפט הטיל עליו לשלם פראנק אחד לכל תובע ו־1,000 פראנק הוצאות לכל אחד מהתובעים. להפן אמר, כי החלטת בית המשפט "מדהימה" וכי הגיש ערעור.

ביטל ביקורו בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר").– ז'אן מארי להפן ביטל את ביקורו בבריטניה בחודש הבא, בטענה כי אינו רוצה להביך את מרגארט תאצ'ר. דבריו, כי הוא מעריץ את תאצ'ר ומסכים בכל לבו לחלק גדול ממדיניותה בוודאי לא גרמו לתאצ'ר נחת.

סר אלפרד שרמן, אשר הזמין את להפן לנאום בוועידת המפלגה השמרנית, אמר, כי חופש הדיבור נמנע מלהפן בשל ההיסטריה של אמצעי התקשורת בבריטניה. הוא אמר, כי המפלגה השמרנית לא הפעילה עליו לחץ לביטול הביקור, אם כי יו"ר המפלגה, נורמן טביט, תבע מהחברים לא להשתתף בפגישה.

<u>בספר חדש על מעללי ה"סי.י.א." בתקופת ויליאם קייסי</u>

באשיר ג'ימייל היה סוכן סי.י.א. ושייח' פדאללה קיבל מהם שוחד

סאדאת השתמש בסמים • קדאפי טראנסווסטיט • פאהד שתיין

מאת אמנון דנקנר, סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – באשיר ג'ימייל היה במשך שנים סוכן של סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב. סוכנות זו שיחדה את מנהיג "חזבאללה" בלבנון כדי להפסיק פעולות טרור והיא חדרה לצמרת הממשל המצרי בימי סאדאת וממשיכה לפעול בתוכו בשלטון מובארק.

אלה אחדים מן הגילויים הכלולים בספר חדש על חייו של מנהלה לשעבר של סוכנות הביון המרכזית ויליאם קייסי, העומד להופיע בקרוב בארה"ב. הספר נכתב על־ידי כתב ה"וואשינגטון פוסט" בוב וודווארד, שהתפרסם כשחשף בשעתו עדויות חשובות על פרשת ווטרגייט.

על־פי הספר, קאהיר היתה אחד המרכזים העיקריים של סוכנות הביון המרכזית. סכ"מ התקינה בקאהיר מערך האזנה אלקטרוני, שאיפשר ציתות לכל הטלפונים של הממשל המצרי, והיו לה סוכנים בממשל זה בדרגים גבוהים ונמוכים. נשיא מצרים אנואר סאדאת עבד באורח הדוק עם סכ"מ והתייחס אל מנהלה ויליאם קייסי כאל קצין מטה שלו. הספר מגלה, כי סכ"מ הגיעה למסקנה, שסאדאת משתמש בסמים.

גילוי אישי אחר הכלול בדו"חות סכ"מ הוא, כי שליט לוב מועמר קדאפי נוהג ללבוש בגדי אשה.

המלך הסעודי פאהד הוא, על פי דו"חות אלה, שתיין.

על פי הספר השתמשה סכ"מ בסעודים לצרכי מימון מבצעים חשאיים. כך נקטה סכ"מ גם לגבי ישראל, כדי לעקוף הגבלות ואיסורים שהוטלו על־ידי הקונגרס על פעולות חשאיות של סכ"מ.

אחרי פיצוץ מכונית התופת בשגרירות ארה"ב בביירות ב־1983 הרגה קבוצת חוקרים של סכ"מ בטעות את אחד מהחשודים בביצוע המעשה, בשעה שחקרה אותו אגב שימוש במוט חשמלי. מאוחר יותר, במארס 1985 ניסתה רשת בהשראה של סכ"מ ובמימון סעודי להתנקש בחייו של מנהיג "חזבאללה" בביירות, השייח' מוחמד חוסיין פדאללה, אך הנסיון נכשל, לאחר שעלה בחייהם של 80 חפים מפשע. בעקבות כשלון זה הוחלט לנקוט דרך אחרת: הסעודים, בברכת מנהל סכ"מ ויליאם קייסי, "קנו" את השייח' פדאללה תמורת 2 מיליון דולאר, ששימשו למילגות, ולסחורות ולמזון עבור תומכיו. קייסי השתומם בשמחה על שהמחיר היה מועט כל כך.

באשיר ג'ימייל גוייס על ידי סכ"מ עוד בשנות ה־70 והיה ברשימת מקבלי השכר של סכ"מ עד שנבחר לנשיא. ג'ימייל גוייס כשבא לוואשינגטון כדי לעבוד עבור משרד עורכי־דין בעיר.

על־פי הספר סייעו הסעודים לסכ"מ גם במבצע להגברת כושרה של צ'אד ללחום בפולשים הלוביים וגם במעורבות בבחירות באיטליה במאי 1985, כדי לפגוע בסיכוייה של המפלגה הקומוניסטית האיטלקית.

וודווארד מספר עוד, כי בראיון שערך עם ויליאם קייסי על ערש דווי בבית־חולים בוואשינגטון הודה בפניו המנהל הגוסס של סכ"מ כי ידע מראשית הדברים על הפניית הכספים מרווחי עסקת הנשק עם איראן ל"קונטראס" בניקאראגואה.

ארה"ב מציעה שירותיה בהשכנת פיוס לאומי בפולין – הצהיר בוש

ווארשה (א.פ.).– סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש נפגש אתמול עם מנהיג פולין וויצק ירוזלסקי בפתח ביקור בן ארבעה ימים שהוא עורך בפולין ושמסמל מגמת השיפור ביחסי שתי המדינות לאחר תקופת צינה ארוכה, מאז דיכוייה של תנועת "סולידריות" בשנת 1981.

עם הגיעו הביע בוש את תקוותו, שארה"ב תוכל למלא תפקיד חשוב בהשכנת פיוס לאומי בפולין. "למרות המחלוקות בין שתי ממשלותינו בעבר הקשרים בין שני עמינו עודם חזקים כתמיד", אמר בוש. "אני כאן בתקוה שנוכל למצוא בסיס מוצק ליצירת יחסים דומים בין שתי ממשלותינו".

בוש הבהיר, כי לארה"ב "השקפות מוצקות" על המצב בפולין, אך הוא הוסיף עם זאת: "ברצוני להבהיר שאין בכוונתנו להביא פירוד או להתערב בעניניה הפנימיים של פולין. כל שאנו מבקשים הוא למלא תפקיד קונסטרוקטיבי במאמץ להשגת הפיוס הלאומי שמבקשים כולם בפולין ולקדם את נושא החרות בתחומה."

מנמל התעופה של ווארשה יצא בוש לקבר החייל האלמוני ומשם לפגישתו עם ירוזלסקי. בוש גם נועד עם ראש הכנסיה הקאתולית של פולין קארדינל יוזף גלמפ. למועד מאוחר יותר במהלך ביקורו תואמו לו פגישות עם מנהיגי "סולידאריות".

במהלך ביקורו בפולין יפנה בוש לתושבי ארץ זו בשידור טלוויזיוני. מסעו מסוקר על־ידי צוות הסרטה הממומן בכספי מערכת הבחירות שלו, שעליה הוא יכריז רשמית ב־12 באוקטובר, תשעה ימים לאחר שובו ממסעו במדינות אירופה.

בוש יחתום במהלך ביקורו על הסכמים בין שתי המדינות.

<u>ה"דיילי טלגראף" הלונדוני מוסר:</u>

דו"ח ישראלי סודי חושף הסכם הטרור בין איראן, סוריה ולוב

מאת דליה שחין, סופרת "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר").– בדו"ח סודי ישראלי, אשר הגיע באחרונה למערב, סופר על הסכם בדבר חלוקת האחריות לטרור הערבי בין איראן, סוריה ולוב – מוסר ה"דיילי טלגראף".

הדו"ח מגלה כי על־פי ההסכם תהיה סוריה אחראית להפעלת קבוצות פלשתיניות, כולל קבוצת ג'יבריל, ג'ורג' חבש, ואבו־מוסה, איראן תנהיג את הקבוצות הפונדמנטליסטיות כמו חיזבאללה, הג'יהאד המוסלמי ו"אמל", ולוב תטפל באבו־נידאל אשר מפקדתו הועברה לאחרונה מדמשק לעמק הבקעה בלבנון.

דו"ח סודי אחר שהופץ בשגרירויות אמריקה ובריטניה מזהיר מפני פעולות טרור של קבוצות טרור איראניות במקומות ובזמנים בלתי צפויים, בעיקר באמצעות פצצות מתאבדים, חטיפת מטוסים ואנשים.

באחרונה הועלתה רמת הכוננות בשגרירויות בעקבות איומיו של נשיא איראן, בנאומו בעצרת האו"ם, בו דיבר על נקיטת פעולות תגמול איראניות בעקבות ההתקפה האמריקאית על האניה האיראנית שפיזרה מוקשים במפרץ הפרסי.

הפיכה צבאית פיזרה ממשלת פיג'י ערב הקמת ממשלת אחדות לאומית

סובה, פיג'י (א.פ.). – ממשלתה הזמנית של פיג'י פוזרה ביום ו' בהפיכה צבאית בהנהגת האיש החזק של צבא פיג'י, סיטיווני ראבוקה. ההפיכה התחוללה שלושה ימים בלבד לפני מועד הקמתה המתוכנן של ממשלת אחדות לאומית על־ידי שתי מפלגותיה האתניות של פיג'י. היתה זו הפעם השניה בחמשת החודשים האחרונים שממשלתה של פיג'י הופלה על רקע היריבות בין בני שתי העדות במדינה, ההודים והמלנזים. גם בפעם שעברה הנהיג ראבוקה את ההפיכה.

ראבוקה, שמינה עצמו למפקד העליון של הצבא בהפיכה שהתחוללה ב־14 במאי, הודיע בשידור לאומה ביום ו', כי הוא הדיח את הנהגת המדינה מפני שלא השכילה להבטיח את זכויות המיעוט המלאנזי. הוא הוסיף כי כוחותיו "השיבו לעצמם את השליטה על ממשלת פיג'י" והכריז על הטלת עוצר לילה.

אנשיו של ראבוקה עצרו את ראש הממשלה לשעבר טימוקי באוואדרה, שממשלתו הודחה בהפיכה הקודמת, לאחר שכיהנה במשך חודש אחד בלבד.

נציגה של בריטניה בפיג'י, המושל הכללי ראטו סיר פניה גאניליאו, יזמה של התכנית להשבת הדמוקראטיה לארכיפלג ולחלוקת השלטון בין בני שתי העדות, ומי שעמד בראש ממשלת המעבר, טען אתמול כי הוא מוסיף להיות הסמכות החוקית העליונה במדינה.

שר החוץ של בריטניה ג'פרי האו גינה את ההפיכה בתקיפות והביע צער על הכשלת הנסיון החשוב לכונן ממשלת אחדות לאומית. הצטרפו למגנים גם ראשי הממשלות של אוסטרליה וניו־זילנד הסמוכות, וראש ממשלת ניו־זילנד דיוויד לאנגה הודיע כי הורה לשלוח אניית צי המלחמה של ארצו, כדי לפנות במקרה הצורך כאלף תיירים ניו־זילנדים השוהים באיים.

להפיכה של יום ו' קדם שבוע של מתחים בין־עדתיים גוברים והולכים, שבשיאו פשטו צעירים מלאנזים על בתי עסק של הודים בבירה סובה. לאחר פיזור הממשלה ביום ו' הודיע ראבוקה, כי בדעתו לנקוט צעדים מיידיים "להנהגת השינויים החוקתיים הנדרשים לנוכח המצב שבו שרויה המדינה באופן שיביא שלום ושגשוג לבני פיג'י כולם בלא הבדל גזע או דת".

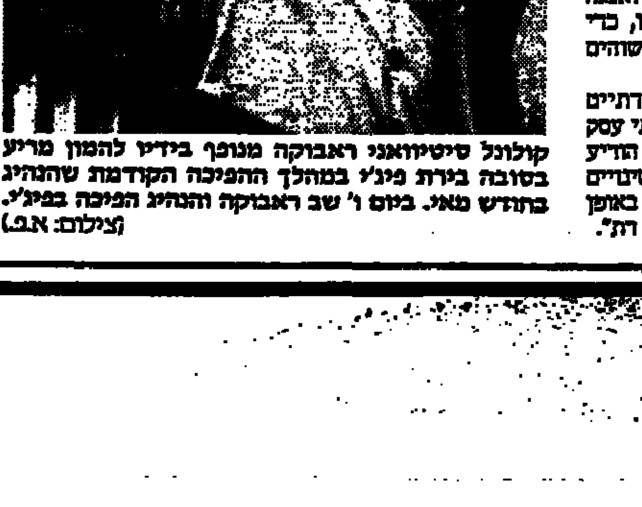
קולונל סיטיווני ראבוקה מנופף בידיו להמון מריע בסובה בירת פיג'י במהלך ההפיכה הקודמת שהנהיג בחודש מאי. ביום ו' שב ראבוקה והנהיג הפיכה בפיג'י. (צילום: א.פ.)

הישראלים מרגישים חופשיים במארוקו

מאת גדעון קיץ סופר "דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"דבר"). – כ־3,000 תיירים מישראל ביקרו בחודש אוגוסט השנה במארוקו. כך מסר העתון "אינפורמסיון ז'ואיף".

השפה העברית נשמעה בראש חוצות והתיירים מישראל אכלסו את המלונות המפוארים של קזבלנקה.

העתון מספר על קטטה שפרצה בין שתי משפחות ישראליות באחד המלונות הגדולים ושגרמה נזקים כבדים למלון. הקטטה לוותה בקללות עסיסיות בעברית לעיניהם הנדהמות של תיירים מסעודיה ומכווית. משטרת מארוקו הצליחה להפריד בין הנצים ולטפל בפרשה באורח דיסקרטי.

<u>סערה נוכח הפרסום ב"אל־סנארה"</u>

אנשי המתקדמת ורק"ח מכחישים שאש"ף מימן את המשלחת לז'נווה

מאת דני רובינשטיין ומוחמד חלילה, סופרי "דבר"

דובר "הרשימה המתקדמת לשלום" וכן אנשי רק"ח ומשתתפים אחרים במשלחת לז'נווה, שפגשה שם את יאסר עראפאת, פירסמו אמש הכחשות נמרצות לידיעה של השבועון "אל־סנארה" לפיה קיבלו כספי מאש"ף בעת שהותם שם. כמה ממשתתפי המשלחת אף איימו לתבוע לדין את השבועון.

השבועון "אל־סנארה" היוצא לאור במזרח ירושלים ובנצרת, ואשר בעליו הם ערבים ישראלים, פרסם בסוף השבוע שעבר ידיעה בה נאמר, כי הישראלים שנסעו במשלחת לז'נווה קיבלו בחשאי המחאות אישיות בסכומים הנעים בין 5,000 דולאר ל־12,000 דולאר למשתתף. בידיעה לא מופיעים שמות, ועל פיה קיבל ערבי־ישראלי אחד סכום של 12,000 דולאר ואחרים קיבלו 5,000 ו־8,000 דולאר. הכסף הנשאר עבורם בהוצאות המלון.

חברי המשלחת, דוד איש־שלום וצ'אלי ביטון, הכחישו נמרצות את הידיעה והגדירוה כשקר וכזב. דובר "הרשימה המתקדמת" חיים הנגבי אמר, כי מקורות המימון של מפלגתנו גלויים וחוקיים והוא תבע מהשבועון "אל־סנארה" לפרסם הכחשה מיידית.

ח"כ יוסי שריד אמר בסוף השבוע, שאם ידיעה זו נכונה הוא דורש מחברי המשלחת להחזיר את הכספים. דובר "הרשימה המתקדמת" הגיב באומרו, שגינויו של ח"כ שריד נעשה מתוך פזיזות שכן כל בדיקה תגלה שלידיעה ב"אל־סנארה" אין שחר. "כסף כיס של אלפי דולארים מעיד על כיסים גדולים מדי שאינם הולמים שליחי מצווה. גם לשולחן השלום צריך לגשת בידיים נקיות", אמר שריד.

סופר "דבר" מציין, כי במשלחת לז'נווה השתתפו כ־40 ישראלים מחוגי השמאל השונים.

השבועון ציין, כי לאישיות ידועה מהגליל חלק גדול ביותר בהעברת הכספים לאנשי המשלחת. עוד נמסר, כי אישיות בכירה מהגליל סרבה לקבל את התמורה שהגיש לה אש"ף. "אל־סנארה" פירט את התרומות ששולמו לחברי המשלחות בבתי המלון בהם התאכסנו אך לא ציין את שם התורם.

ח"כ מתי פלד ("המתקדמת"), שעמד בראש המשלחת, אמר כי הוא מטיל ספק באמיתות הידיעה שפורסמה באל־סנארה. "אני מניח כי רוב האנשים שנסעו לז'נווה, הוצאותיהם מומנו על־ידי התנועות והמפלגות שהם משתייכים להן", אמר ח"כ פלד והוסיף: "אני מצפה מעתון אחראי שמפרסם ידיעה כזו לפרש גם את ההוכחות שלו".

להערכת ח"כ פלד פרסם אל־סנארה את הדברים כמעשה נקם על האשמה שפורסמה נגדו בבטאון רק"ח כאילו ממומן אל־סנארה על־ידי לשכת השר ארנס. יו"ר תנועת המתקדמת לשלום, ד"ר ראשיד סאלים שפרש לפני מספר חודשים מ"התנועה המתקדמת" ואשר עמד בראש משלחת בת ארבעה חברים מ"החזית" דחה גם הוא את הפרסומים באל־סנארה ואמר שבדעתו לדרוש ממערכת השבועון להכחיש את הידיעה, לפצות לגביו ולגבי חבריו, ולא יגיש תביעה משפטית. שאר חברי המשלחות הכחישו גם הם את הידיעה.

פקק תנועה סתם אמש כביש הצפון

באשקלון כבר נערכים לסהרנה

מאת יוסי ליבוביץ ודני צדקוני, סופרי "דבר" וכתבי סוכנות עתים

אמש עד השעות המאוחרות של הלילה היו כבישי הצפון בדרך למרכז הארץ סתומים בפקקים ואלפי כלי רכב נעו בשיירות ארוכות לאחר שכמה מאות אלפי בני אדם חזרו לבתיהם בתום חופשת השנה החדשה אותה עשו בפארקים, בחופי הרחצה, במלונות, בבתי־הארחה ובכפרי הנופש באיזור הצפון.

המחוז הצפוני של המשטרה הציב לכבישי הצפון ולאתרי הנופש מאות שוטרים, אנשי משמר־הגבול והמשמר האזרחי. המאמצים שהשקיע צה"ל, ובמיוחד פיקוד הצפון, בשמירה על הישובים הורגשו היטב בכבישי הצפון ובאתרי הנופש. איש מהנופשים לא חש בפעילות הרבה והמגוונת שנערכה בגבול הצפון וברצועת הבטחון. נוכחותם של חיילי צה"ל הורגשה היטב בעיר הצפונית נהריה שם הוכנסו המתפללים בבתי הכנסת על־ידי החיילים.

האירוע המרכזי בצפון היה המופע של שלום חנוך באמפיתיאטרון של צמח שהיה מלא עד אפס מקום בבתי ההופעות שנערכו ביום ה' וביום ו'. בחוף צמח הסמוך הותקן מסך ענק כדי להקרין את ההופעות לאלפי הנופשים שנותרו ללא כרטיסים. חוף צמח נשאר פתוח ארבעה ימים וארבעה לילות רצופים.

בסך הכול פקדו את חופי הכנרת כ־70,000 איש בכל אחד מימי החג. ראש מנהל הכנרת דוד אורטנברג, שיבח את הנופשים שידעו לשמור הפעם על הסדר והנקיון. הוא ציין כי מפלס הכנרת עלה השנה בכ־2 מטרים לעומת ראש השנה אשתקד.

כל בתי המלון, בתי ההארחה וכפרי הנופש בטבריה, בגליל ובגולן היו מלאים עד אפס מקום.

בגליל המערבי היו חופי הים התיכון, הפארקים ושמורות הטבע הרכבל בראש הנקרה מלאים ברבבות בני־אדם, ותורים ארוכים במיוחד השתרכו שם.

ה"סהרנה" באשקלון

שתי חגיגות עדתיות עממיות גדולות ייערכו בסוכות באשדוד ובאשקלון. יהודי כורדיסטאן יקיימו בפארק הלאומי באשקלון בימים א' וב' בשבוע הבא את חגיגות ה"סהרנה" שיימשכו 48 שעות.

את האירוע יכבדו בנוכחותם ראש הממשלה וממלא מקומו, יו"ר הכנסת, שרי הבטחון והבריאות, מזכ"ל ההסתדרות, יו"ר הסוכנות, אלוף פיקוד דרום וראש העיריה המארחת.

10 להקות "כורדיות" ועוד 20 להקות אורחות ממקהלות שונים בארץ יופיעו בחגיגות לצידם של נגני החלילה והתוף (כלי נגינה כורדיים מסורתיים), זמרים כורדים ביניהם הזמר האורח סיהבנר מצרפת.

באשדוד ייערך ביום ג' בשבוע הבא "יום יהדות גרוזיה", שיעמוד בסימן 20 שנה לעליה משם. האירוע ייערך בגראליצבע במעמד נשיא המדינה.

המארגנים אגודת "דרך" (שוחרי העתיד של יהדות גרוזיה בישראל), שבראשה עומד ממ"ק ראש עיריית אשדוד אפרים גור, מסרו על השתתפותם של שרים ובראשם מ"מ ראש הממשלה באירוע וכן, של אישים נוספים וראשי מוסדות וארגונים. בגן יהיו תצוגות של אמנות ואומנות גרוזיניה, פולקלור ומנהגים, הופעת להקות, והקרנת סרטים תיעודיים. החגיגות יסתיימו בחזון אורקולי על העדה ותרומתה למדינה.

החגיגות ההמוניות בחוה"מ סוכות בדרום יכללו אירוע מרכזי של ישובי הדרום והנגב למען השלום שייערך ביום ראשון הקרוב בשדרות.

איידס – לא רק לקפיטליסטים

אקונומיסט מיוחד ל"דבר"

מחלה ללא צנזורה

אחרי הדיבורים הרשמיים הרבים מרי על איידס כמחלה "קפיטאליסטית" בעיקרה, מודות יותר ויותר ממשלות במחצית הקומוניסטית של אירופה, כי גם אצלם יש בעיה רצינית. מאמרים גלויים בעתונים בנושא זה מופיעים לעתים קרובות יותר; השלטונות בכמה מדינות כבר מפיצים עלונים על המחלה; פולין והונגריה הקימו "קווי עזרה", כדי לענות על שאלותיהם של מטלפנים. בראיון שנערך לא מזמן עם סגן שר הבריאות של בולגריה, ליובומיר שינדארוב, הוא הודה, כי אין "גבולות מדיניים, סוציאליים, גזעיים או דתיים לאיידס".

המדינות הקומוניסטיות עדיין מדווחות על מקרים מעטים, בעיקר בקרב חולי המופיליה והומוסקסואלים. בשום מדינה מזרח־אירופית לא הגיעו המספרים שנמסרו על חולים ממש לספרות כפולות; בהונגריה דווח על 137 נושאי נגיף, וזה המספר המדווח הגדול ביותר בארצות הגוש המזרחי. אין ספק שהתקדמות המחלה גדולה מכפי שמרמזים המספרים הללו, אם כי הגבלות על נוסעים שהנהיגו ברה"מ ומדינות מזרח־אירופיות, זמן רב לפני שהמחלה נהפכה לאיום, עזרו בוודאי להגביל את התפשטותה. יהיה אשר יהיה המספר הנכון, הממשלות מודאגות דיין כדי לנוח את שאננותן הקודמת.

חלק מן התגובה הוא חקיקה. בחודש שעבר העבירו שלטונות ברה"מ צו, המולל את הדרך לבדיקות איידס מחייבות הן לגבי רוסים והן לגבי זרים, הבאים לשהות ממושכת בארצם. הצו מדבר גם על עונשי מאסר עד שמונה שנים לכל אדם שהורשע בהדבקה, ביודעין, של אדם אחר בנגיף. זרים שיימצאו נגועים במחלה יצטרכו לעזוב את המדינה. בין הראשונים המרגישים את תוצאות הצווים החדשים נמצאים סטודנטים מן המערב, הבאים לברה"מ בתחילת השנה האקדמית. בגלל החשש לנקיון המכשירים הרוסיים, דואגת השגרירות הבריטית במוסקווה לספק מזרקים חד־פעמיים בשביל בריטים החייבים להיבדק.

בולגריה, שהנהיגה צווים הדומים לצווים הרוסיים בחודש שעבר, אומרת כי היא גירשה עד כה 29 זרים. הממשלה מתכוונת לבדוק את כל הזרים הבאים לבולגריה ליותר מחודש, וכן בולגרים חוזרים לאחר שהות של יותר מחודש בחוץ־לארץ; זוגות שהתחתנו זה מקרוב ונשים הרות יחוייבו גם הם בבדיקות. בסך הכל, טוענת בולגריה, ייבדקו כל שנה 700,000 איש מתוך אוכלוסיה של תשעה מיליון.

נוהל הבדיקה, בעיקר של תורמי דם, הואץ בכל מזרח אירופה. שלטונות פולין הודיעו, כי בדקו יותר מ־200,000 איש; בגרמניה המזרחית נבדקו מיליון איש בקירוב. יש מדינות המנסות להגיע לבדיקות וולונטאריות לכל מי שרוצה בכך. בעיה גדולה היא המחסור במערכות בדיקה. אלה עולות ביוקר וצריך לייבאן מחוץ לארץ (הונגריה עומדת לייצר מערכות משלה בשותפות עם חברה הולנדית).

חסרונם של דברים אחרים מכשיל גם הוא את המאמצים להגביל את התפשטות המחלה. בעתונות פורסמו תלונות על מלאי בלתי־מספק של כפפות וציוד סטריליזציה לעובדי רפואה. בעיקר יש מחסור כללי בקונדומים, והם בעלי איכות ירודה או, במקרה של רומניה, אפשר להשיגם רק בשוק השחור בגלל מאמציה של הממשלה לעודד את גידול האוכלוסיה.

תוצאה אחת של הפתיחות הגדולה יותר לגבי האיידס היא הפרסום שניתן למחסורים הללו וכן לשאלות חברתיות – הומוסקסואליות, זנות, ניצול לרעה של סמים – שהיו בגדר טאבו כמעט בכל מזרח אירופה. עם זאת, נראה כי רק הונגריה ופולין מספקות פחות או יותר את תיאבונו של הציבור לאינפורמציה על האיידס. הטיפול הרשמי של התקשורת בנושא זה נוטה עדיין להיות סלקטיבי: אנשים חושדים כי אין מספרים להם את כל האמת. הצדק בוודאי איתם.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

יונה כבירי

לבית ריגרודסקי

הלוויה תצא היום, יום ראשון, ד' תשרי תשמ"ח 27.9.87 בשעה 12.30 בצהרים מבית המנוחה רח' בלום 23, חולון לבית העלמין הרחום בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המתאבלים:
בעלה: ישראל
בנותיה וחתניה: דליה ויהודה קריגל
שרה ויצחק דרויש
אחותה: יפה אהולאי
נכדיה: אריה, נועה, הדר, אסף, אפרת, תמר וערן

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של חברתנו

סוניה לינד (לבית הבר)

מותיקות המשק

הלויה תתקיים ביום א' ד' תשרי תשמ"ח 27.9.87 בשעה 15:30

המשפחה
ובית גברעם

למשפחת לב

משתתפים באבלכם הכבד במות

ישראל לב ז"ל

מפעלי פרג
מאוחדים בע"מ
ההנהלה והעובדים

אנו מודיעים בצער על פטירתו של חברנו

יוספ'לה טבנקין

הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, ד' תשרי תשמ"ח 27.9.87 בשעה 16.00.

המשפחה
ובית עין חרוד מאוחד

על מותו הפתאומי של

יוספ'לה טבנקין ז"ל

איש עין חרוד, מפקד ולוחם בפלמ"ח
מורה וחוקר מלחמת העצמאות
אבלים ומשתתפים בצער המשפחה
ובית עין חרוד (מאוחד)

התק"ם – סמינר אפעל
ויד טבנקין

לאלון טבנקין ולכל המשפחה

משתתפים בצערכם במות האב

יוסף ז"ל

קיבוץ מרחביה

על מותו של

יוסף טבנקין (יוספ'לה)

מפקד חטיבת הראל

אבלים
קבוצת קרית ענבים

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ישראל (עליק) מצנר ז"ל

נצלת לקברו ובתייחד עם זכרו.
העליה לקבר וגילוי המצבה יתקיימו ביום שני 28.9.87 ה' בתשרי תשמ"ח בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בעפולה.
מתכנסים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

על מות

אבא קובנר

הלוחם ואיש הרוח

אבל וזואב
בית המרכז לתרבות ולחנוך של ההסתדרות

תגמולים במושבים בע"מ

הזמנה לאסיפה כללית

(רגילה ובלתי רגילה)

החברים מוזמנים בזאת לאסיפה כללית שתתקיים ביום שלישי כ"ז תשרי תשמ"ח, 20.10.87 בשעה 10.00 בבית הפרקליט, רח' דניאל פריש 10 ת"א.

על סדר היום:
1. דו"ח הנהלה
2. אישור מאזנים
3. מינוי מבקרי חשבונות
4. בחירת מוסדות החברה
5. תיקונים בתקנות החברה
6. שונות

ההנהלה

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי בית שאן
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה–1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה לתכנון ולבניה בית שאן שבמרעצה המקומית, בית שאן מופקד שינוי תכנית הנקראת: תכנית מספר 5958 שינוי לתכנית מתאר מס' 373 – שכונת מגורים "בנה ביתך" שלב א, בית שאן. ביחד עם תשריט המצורף אליו.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
גוש 22895 חלק מחלקה 18.
גוש 22907 חלקות וחלקי חלקות 10, 13, 14, 29־24, 37־32, 40.
עיקרי מטרות שינוי התכנית:
תכנון ופיתוח השטח להקמת שכונת מגורים חדשה במסגרת "בנה ביתך", התוויית דרכים חדשות, דרכי גישה, וקביעת שטחים למבני ציבור ולציבורי פתוח.
כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שבמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך חדשיים מיום פרסום של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
את ההתנגדות יש להגיש בכתב בפרוט הנמקות ובלווי תצהיר חתום על ידי עו"ד המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית
להתכנון ולבניה – צפון

ט' באלול התשמ"ז 3 ספטמבר 1987

לתרומת דם פנה לסניף מגן דוד אדום הקרוב.
מנת דם חיים לאדם

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	3	– 11	מעונן
אמסטרדם	7	– 15	מעונן
בואנוס איירס	12	– 21	בהיר
הלסינקי	7	– 9	מעונן
הונג קונג	22	– 23	מעונן
וינה	16	– 23	מעונן
ז'נבה	9	– 18	גשום
טוקיו	24	– 26	גשום
מדריד	4	– 10	מעונן
יוהנסבורג	11	– 21	מעונן
לונדון	7	[illegible]	[illegible]
ליסבון	20	– 23	גשום
מדריד	17	– 24	מעונן
מונטריאול	2	– 11	גשום
ניו יורק	10	– 19	מעונן
סן פאולו	9	– 24	מעונן
פריס	11	– 19	בהיר
פרנקפורט	8	– 17	גשום
ציריך	11	– 15	גשום
ריו דה ז'נרו	14	– 25	בהיר
שטוקהולם			לא נמסר
שיקגו	7	– 21	בהיר

swissair

חתום על "דבר" היום ותהיה מעודכן בכל יום.

נהג!
עשה את המקסימום למען אלה השמים את המקסימום.
תן טרמפ לחייל!

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

פתיחת העונה הנ"ב 1987/88 תשמ"ח

תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
קונצרט למנויים מס' 1
אובין מהטה
מנצח
רוברטה אלכסנדר
סופרן
התכניות:
ורדי: "בלדה"
ברליוז: "לילות קיץ"
ברהמס: סימפוניה מס' 2
סדרה א: יום א, 4.10.87
סדרה ב: יום ב, 5.10.87
סדרה ג: יום ה, 8.10.87
סדרה ד: מוצ"ש, 10.10.87

חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה א: יום ג, 6.10.87
קונצרט למנויים מס' 1
זובין מהטה
מנצח
רוברטה אלכסנדר
סופרן
התכנית כמו בתל־אביב בסדרות א־ד

תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
קונצרט למנויים מס' 1
זובין מהטה
מנצח
רוזלינד פלאוורייט
סופרן
התכנית:
קמינסקי: פתיחה סימפונית
ברליוז: "מות קלאופטרה"
פרוקופייב: סימפוניה מס' 5
סדרה ה: יום ב, 12.10.87
סדרה ו: יום ג, 13.10.87
סדרה ח: יום ה, 15.10.87

תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה ח: יום א, 11.10.87
קונצרט למנויים מס' 1
זובין מהטה
מנצח
רוזלינד פלאוורייט
סופרן
התכנית:
מוצרט: סימפוניה מס' 36 ("לינץ")
ברליוז: "מות קליאופטרה"
ליסט: "הפרלודים"
הינדמית: "מאתיס הצייר"

ירושלים, בנייני האומה
יום ב, 20.10.87, 8.30 בערב
קונצרט למנויים מס' 1
זובין מהטה
מנצח
רוזלינד פלאוורייט
סופרן
התכנית כמו בתל־אביב בסדרה ח

חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
קונצרט למנויים מס' 2
זובין מהטה
מנצח
רוזלינד פלאוורייט
סופרן
התכנית כמו בתל־אביב בסדרה ח
סדרה ב: יום ד, 21.10.87
סדרה ג: יום א, 25.10.87
סדרה ד: מוצ"ש, 17.10.87

שערי מטבע חוץ ביום 23.09.87

המטבע	השינוי	בנקנוטים – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.0051	1.56	1.63	1.56	1.65	1.56	1.63	1.5931	1.6129	1.5936	1.6134	1.5926	1.6126	1.6050
1 מארק גרמני	-0.0012	0.86	0.89	0.86	0.90	0.85	0.90	0.8734	0.8843	0.8732	0.8841	0.8735	0.8845	0.8778
1 ליש"ט	-0.0040	2.55	2.66	2.56	2.68	2.56	2.68	2.6055	2.6379	2.6073	2.6398	2.6054	2.6382	2.2625
1 פרנק צרפתי	-0.0006	0.25	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2614	0.2646	0.2616	0.2649	0.2613	0.2646	0.2632
100 ינים יפאניים	+0.0009	1.08	1.13	1.09	1.14	1.08	1.14	1.1048	1.1185	1.1051	1.1189	1.1038	1.1177	1.1109
1 גולדן הולנדי	-0.0011	0.76	0.79	0.76	0.80	0.76	0.80	0.7760	0.7856	0.7752	0.7849	0.7742	0.7839	0.7800
1 פרנק שוויצרי	-0.0044	1.03	1.08	1.03	1.08	1.03	1.08	1.0543	1.0674	1.0529	1.0660	1.0525	1.0658	1.0598
1 כתר שוודי	—	0.24	0.25	0.24	0.26	0.24	0.26	0.2486	0.2517	0.2488	0.2519	0.2485	0.2516	—
1 כתר נורבגי	—	0.23	0.24	0.23	0.25	0.23	0.25	0.2386	0.2415	0.2386	0.2416	0.2384	0.2414	—
1 כתר דני	—	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2270	0.2299	0.2271	0.2299	0.2269	0.2298	—
1 מארק פיני	—	0.35	0.37	0.35	0.37	0.35	0.38	0.3611	0.3656	0.3612	0.3657	0.3609	0.3655	—
1 דולר קנדי	+0.0029	1.18	1.24	1.19	1.24	1.18	1.24	1.2078	1.2228	1.2088	1.2239	1.2078	1.2250	1.2162
1 דולר אוסטרלי	—	1.10	1.21	1.13	1.21	1.12	1.21	1.1614	1.1758	1.1697	1.1843	1.1600	1.1746	—
1 ראנד דרא"פ	—	0.50	0.60	0.47	0.79	0.49	0.69	0.7755	0.7852	0.7757	0.7854	0.7743	0.7840	—
10 פרנקים בלגיים	—	0.41	0.45	0.41	0.43	0.41	0.43	0.4184	0.4236	0.4208	0.4260	0.4202	0.4254	—
10 שילינגים אוסטריים	—	1.21	1.27	1.22	1.28	1.21	1.28	1.2393	1.2547	1.2399	1.2554	1.2395	1.2549	—
1000 לירטות איטלקיות	-0.0016	1.18	1.24	1.18	1.26	1.18	1.27	1.2082	1.2237	1.2088	1.2238	1.2088	1.2240	1.2162
1 ס.ל.י (ECU)	—	—	—	—	—	—	—	1.8122	1.8347	1.8144	1.8371	—	—	—
1 דינר ירדני	+0.0146	4.42	4.69	4.51	4.80	4.44	4.75	—	—	—	—	—	—	4.5846
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.09	0.10	0.04	0.06	—	—	—	—	—	—	—
1 לירה מצרית	—	0.66	0.70	0.66	0.71	0.63	0.68	—	—	—	—	—	—	—

הלוח הכללי

וילות ובתים
● מודעות במלונות: בית, ישראכרט ודיינרס 03-221550 03-221896 (10483)

הצעות עבודה
● להוצאת ספרים נבר/ מתמצאי טלפון 03-722496 (10514)
● 1500 ש"ח לחודש למשתחררי צה"ל "ידיעות" – הנגב 4 (בתחנה הב') (10455)
● לניבה דרושה תופרת ורובנאות (10447) 03-651155

מכוניות
● קראנסקאר מבנה כל סוגי הרכב (10432) 03-660826

מגידות
● הגורל ביישל, מכונת גבינה, 47 תל־אביב (10440) 17.30 20.00 613730
● (10426) 613730 20.00 17.30

רהיטים
● בהזדמנות סט סלון חדש 03-734007 (10437) 03-834528

הלוואות
● לבעלי הכנסה קבועה 770326 5740290 (10512)
● 03-242013 03-233083 (10470) 03-728102
● מיידיות הלוואות לשכירים עד 2000 ש"ח ללא ערבים 03-614831 (10429) 03-380154

ריפוי והרזיה
● צעירות נאות 052-570073 (10556)
● יפהפיות וסקסיות לבילוי מסודר 03-293222 (10554)
● "יהונה" 3 שעות של בילוי בביתך ומלון מתחיכות וצעירות (10553) 03-293220-1
● 03-5161351,03-657566 (10550)
● יפהפיות 03-860969 03-584740 (10549)
● 03-296416 (10548)
● 03-234596 (10545)
● 03-286281 (10544)
● 03-245868 (10543)

● 03-296413 (10537)
● יפיפיה נותנת תעניק לך טיפול מושלם בביתך/ מלון 03-285175 (10536)
● טיפול ועיסוי מבחורה נאה וסקסית בדיסקרטיות בביתך/ מלון 03-5742084 (10535)
● 03-296415 (10534)
● עיסוי וליווי מפנק לגברים 03-731507 (10533)
● 03-915178 (10532)
● (10527)
● 03-258063 (10530)
● 03-227918 (10526)
● 03-5467437 (10525)
● 03-374832 (10523)
● 03-288618 (10519)
● 03-287740 (10521)
● 03-657913 (10518)
● 03-238685 (10517)
● 03-375833 (10516)
● 03-200730 (10511)
● 03-861946 (10510)
● 03-827520 (10506)
● 03-280495 (10505)
● 03-825451 (10503)
● 03-373805 (10502)
● 03-5468666 (10408)
● 03-223723 (10499)
● 03-625624 (10497)
● 03-5465849 (10496)
● 03-225256 (10494)
● 03-824006 (10493)
● 03-611196 (10491)
● 03-821617 (10492)
● 03-204680 (10488)
● 03-652270 (10487)
● 03-655477 03-649213 (10490)
● 03-658594 (10484)
● 03-292594 (10486)

● 03-232965 (10482)
● 03-234527 (10479)
● 03-222871 (10474)
● (10475)
● (10472)
● 03-7515801 (10471)
● 03-222891 (10469)
● 03-624212 (10467)
● 03-372987 (10468)
● 03-612930 (10465)
● 03-245862 (10453)
● 03-285919 (10449)
● 050-24358 03-452474 (10442)
● 03-444862 (10445)
● 03-241833 (10418)
● 03-370122 03-381443 (10419)
● 03-376626 (10415)

פוליש ונקיון
● 03-510050 (10507)
● 03-515734 (10495)

נרשמו לנישואין
● (10464)
● (10462)
● (10459)
● (10458)
● (10457)
● (10456)
● (10454)
● (10452)
● (10450)
● (10446)
● (10443)

● (10444)
● (10435)
● (10433)
● (10428)
● (10430)
● (10424)
● (10423)

שדוכים
● 04-446823 03-5742234-5 (10508)

הכרזות
● "יהונה" 3 שעות של בילוי בביתך ומלון מתחיכות וצעירות 03-295220-1 (10552)
● 03-5101531 03-657566 (10551)
● 03-241089 (10509)
● 03-5449687-5 (10420)

ירושלים

דירות בשכירות
● 02-414064 02-769442 (10522)

הצעות עבודה
● 551906 02-525907 (10415)

מכוניות
● 02-862587 (10485)

ריפוי והרזיה
● 02-383393 (10513)
● 02-232083 (10481)
● 02-422405 (10476)
● 03-381443 03-370122 (10416)

תהום הריסוק ומה שמעבר

מאת ח"כ פרופ' שבח וייס

מאז 1977, וביתר שאת מאז הבחירות לכנסת הי"11, ב־1984, אין מפלגה דומיננטית בישראל. השלטון נע בשטח ההפקר הקואליציוני, בין שתי מפלגות גדולות. התפלגות הפוליטית לשני חצאים, בעלי השקפות־עולם מנוגדות – גוש המערך וגוש הליכוד – משסעת את העם. עליכן קשה להגיע לאותה מידה של הסכמה־לאומית שתאפשר לפרוץ פריצות נחשוניות בתחום המדיני. חלוקת העם לשני מחנות שווי־תמיכה, שתהום רעיונית פעורה ביניהם, היא מירשם לשיתוק חלקי או מלא.

העתקת מוקדי ההשפעה והכוח במחנה הדתי מן המתונים לחרדים והגברת המתח בין דתיים לחילוניים מקשות על גוש המערך להכשיר קואליציה אלטרנאטיבית, בנוסח "הברית ההיסטורית" בין מפא"י למפד"ל, ברית שייצבה את השלטון בישראל במשך כשני דורות.

גם בין מפלגות ותנועות קרובות חלה נסיגה של ממש בתהליכי האיחוד הפוליטי. בין 1965 ל־1973 התרחש בישראל מעבר אורגני ממפלגות קטנות לגושים פוליטיים גדולים. בתהליך זה היה טמון סיכוי לנורמליזציה של המפה הפוליטית. מפא"י, אחדות־העבודה ורפ"י הקימו את מפלגת העבודה וצירפו את מפ"ם למערך גדול ומשותף; הציונים הכלליים (ברמות המפלגה הליבראלית) הקימו, יחד עם תנועת החירות, את גח"ל (1965) ומאוחר יותר צירפו אליהם מפלגות קטנות כמו "לעם", המרכז החופשי ואחרות, וכוננו את הליכוד. כזה היה התהליך בין 1965 ל־1973. לאחרונה התפלגה החברה הישראלית למפלגות רבות ובכנסת הי"11 יש ממש ריסוק אברים פארלמנטרי – 15 סיעות מקוריות, ובפועל 16־17 סיעות (מפ"ם פרשה מן המערך ו"מורשה" התפצלה לשניים).

האם העתיד טומן בחובו שינויים, ואם כן, האם יוליכונו לייצוב המשטר או לריסוקו? אין סימנים של ממש כי צפויים תהליכי גיבוש. נהפוך הוא – יש אותות להמשך מגמות הפיצול. הימין, שהצליח בין 1965 ל־1973 להתגבש לליכוד, נקלע לתהליך של פיצול – ה"תחיה" ו"כך" מכרסמות בו בלי הרף. האם בנסיבות אלה, כאשר הליכוד מחזיק בפוטנציאל של כ־35 מאנדטים (כפי שמעידים כל סקרי דעת־הקהל), יימצאו בקרב הליבראלים הכוחות הדרושים לביטול הסכמי גח"ל? תנועת "חירות" מוחלשת, מכורסמת על־ידי שתי מפלגות ימניות לאומניות, לא תוכל להבטיח לליבראלים, בעתיד, לא שררה ולא קרן שפע של ייצוג, אך נראה שהליבראלים יעדיפו, בכל מקרה, את חממת הליכוד.

באגפה השמאלי של המפה הפוליטית הולכים ורבים סימני הרתיעה מן האיחוד וספק אם ניתן יהיה לבטל את עיצורי הקומוניקציה בין מפ"ם לר"צ. אם לא ישתנה חוק הבחירות ולא יגדל אחוז־החסימה, יתייצב השמאל לקלפי כשהוא מפוצל לשתיים־שלוש קבוצות. עניין זה, כשלעצמו, לא מסבך את המפה הפוליטית בצד הזה, שהרי במאוחר או במפוצל יצטרפו מפלגות אלה לקואליציות בראשות המערך והן אינן זמינות לקואליציות אחרות. מרחב התימרון הקואליציוני שלהן מוגדר ומצומצם עד מאוד. אם אכן יימשכו המגמות שבלטו בתשמ"ז, עשויה המפה הפוליטית של ישראל לחזור ולהיראות, במובנים מסויימים, כפי שנראתה בשנות ה־60. תהליך זה אינו בהכרח שלילי, על כל פנים אין הוא שלילי מנקודת־הראות של תנועת העבודה. שכן, אם זה מה שיקרה, תוכל מפלגת העבודה להחזיר לעצמה את הדומיננטיות שאבדה לה ב־1977 ולגבש ברית פוליטית חדשה, יציבה ואפקטיבית יותר מן ההסכם הזמני הנוכחי עם הליכוד.

מפלגת העבודה, שהיא בעלת פוטנציאל אלקטוראלי של 40־45 אחוז, תוכל לגבש קואליציה עם מפלגת מרכז, אשר לה פוטנציאל של שלושה־ארבעה אחוזים ולצרף לקואליציה כזאת מפלגה דתית מתונה ואולי שתיים; עשויה להצטרף אליהן גם אחת המפלגות הרדיקאליות, ר"צ או מפ"ם, ואולי שתיהן. אם כך יהיה, אפשר יהיה לגבש ממשלה, הנשענת על בסיס קואליציוני סביר ועל תמיכה עממית, שתנוע סביב 60 אחוז. קואליציה כזאת, אם וכאשר תבקש לפתוח תנופת תנועת שלום שתהיה כרוכה בפשרה טריטוריאלית, תיקלע ללא ספק למערכה קשה עם האופוזיציה הלאומנית. הליכוד, "התחיה" ו"כך", אם יפעלו בצוותא באופוזיציה ויישענו על מתיישבים יהודים בגדה, עשויות לנטוש את כללי המשחק הפארלמנטריים ולגרור אותנו אל סף מלחמת אחים.

יהיו חילוקי־הדעות סביב אישיותו של מנחם בגין אשר יהיו, נקל להוכיח כי האיש היה קשור קשר עמוק לשיטה הפארלמנטרית ואף שלא פעם קרע קרע עמוק בעם, היתה בו רתיעה ממשית ממלחמת אחים. אין בטחון שיורשיו ינהגו כמוהו, אף כי שמיר מגלה עתה מתינות יחסית. אין איפוא לתלות תקוות מופרזות באפקטיביות המדינית של ממשלת שמאל־מרכז. אך אם ממשלה כזאת לא תקום בעתיד הנראה לעין, ספק אם יש תקווה כלשהי ליציאה מן המיצר.

הסיכוי היחיד לשוב לעמדת דומינאנטיות טמון במפלגת העבודה. מפ"ם ור"צ אינן תורמות כל תרומה לשינוי המפה הפוליטית ולשינוי פני השלטון. נהפוך הוא, ביקורתן הרועמת נגד מפלגת העבודה, אף שנועדה לנייד מצביעים ממפלגת העבודה אליהן, משרתת ללא ספק את הימין.

מפלגת העבודה, המעמיסה על שכמה את האחריות השלטונית, נקלעת, אם ברצון ואם מתוך שיקולי טאקטיקה, לגינוני ממלכתיות ולפשרות מהותיות וטקטיות עם הימין ועם הציבור הדתי, אבל היא מצליחה להגיע חלק מן הבוחרים מן הליכוד אליה. בעצם, זו הדרך האחת והיחידה להגיע מצביעים שאינם בני ותיקים ושאינם אשכנזים, ושאינם אפיקורסים ואתאיסטים, מן הימין למרכז, לכיוון מפלגת העבודה. שום רגב מילולי ושום כתישה פולמית מצד אלה שבוחרו שלא להיכנס לבעלי האחריות לא יוכלו למתוק מדפי ההיסטוריה הפוליטית של ישראל את מרכזיותה ובלעדיותה של מפלגת העבודה בתהליך הזה.

זכות להשפעה לחבר בסניף מפלגה

מאת ישראל שיון

כמי שמעורה בחיים המפלגתיים זה יותר מ־60 שנה, בין היתר בתפקידים ייצוגיים רבים מטעם מפא"י ההיסטורית ולאחר מכן מפלגת העבודה, אני סבור שנחוץ שינוי תחיקתי יסודי בחוקת המפלגה. הצעתי היא שתוענק לחברים שהתפקדו במפלגה והם בעלי זכות בחירה למועצת הסניף ולוועידת המפלגה הבוחרת במרכז, גם הזכות של "הגוף הבוחר" במועמדים למוסדות מקומיים (הרשות המקומית, מזכיר מועצת הפועלים, ומזכיר הסניף). אני מציע שהדבר ייעשה בבחירות מוקדמות, "פריימריס", ושיהיו אלה בחירות חשאיות, אישיות, ברוח ההצעה של יו"ר המפלגה לגבי בחירת נציגי המחוזות לכנסת. שינוי זה בחוקה תועלתו בכך, שיפקיע את זכות הבחירה מ"גוף בוחר" מצומצם, מועצת הסניף, ויעביר אותה למאות ואלפי בוחרים בערי השדה ובערים הגדולות. כך יחושו חברים בסניפים שניתן להם כוח הכרעה בבחירת שליחיהם, ועניינם בחיים המפלגתיים יגבר.

ערב כניסתו של ח"כ עוזי ברעם לכהן כמזכ"ל מפלגת העבודה, אמר בראיון לסופר "דבר" אוריאל בן־עמי (31.10.1984), כי יש צורך "להגדיר את מושג החברות כבכוונת לשותפות פעילה למען המפלגה וכך ליצור תשתית מחודשת למפלגה" והבטיח "לבחון את המטלות והזיכויות שניתן יהיה להטיל על חבר המפלגה". הוא אמנם חולל מהפך דרמאטי לקראת דמוקראטיזציה במפלגה על־ידי ביטול "הוועדה המסדרת" (ועדת מינויים לשעבר, או "עינויים") ומסירת הסמכות להרכיב את רשימת המועמדים למוסדות מרכזיים־ארציים לידי 1300 חברי מרכז המפלגה, אך "המטלה הזוכית" שדיבר עליה לא מומשה עדיין לגבי שיטת הבחירות בסניפים.

הנוהג של ועדות מינויים, המורכבות לרוב מאינטרסנטים, מונצח עדיין ב"פרובינציה" ולהמוני החברים במפלגה אין כל מטלה חיובית לבחור ביניהם, בבחירות פנימיות, את הטוב ביותר. אפשרויות הביטוי של חבר המפלגה מצטמצמות בהצבעה בלבד, אחת לארבע שנים, למועצת הסניף ולוועידת המפלגה, או למועצת סניפי המשנה בערים הגדולות, שמהן מורכבת מועצת המחוז, כפי שהוא נהוג בהצבעה בבחירות חיצוניות לרשות המקומית, למועצת הפועלים ולוועידת ההסתדרות.

לאחר הבחירות הפנימיות למועצת הסניף והוועידה, אין שואלים לדעתו של החבר. ציבור החברים מבטא איפוא את דעותיו לא במסגרות תנועתיות ומפלגתיות, אלא בקיטורים וברכילויות בבתים פרטיים וב"סלונים", במסגרות משפחתיות חברתיות או משחקי קלפים. במשך ארבע שנים מתרכזת הפעילות המפלגתית (אם היא קיימת בכלל בסניפים) בישיבות מועצת הסניף, המתחייבת להתכנס "לפחות פעם לשלושה חודשים", לפי החוקה, או בישיבות המזכירות. לחבר מאורגן במפלגה אין שום יתרון על־פני אוהד המפלגה ואף לא על־פני חבר הסתדרות אחר, בלתי מפלגתי, לגבי הרשות המקומית. על שום מה עליו להיות מאורגן במפלגה?

הפעילות המפלגתית פורצת בתנופה רבה כשמתקרבת עונת בחירות חיצוניות ומתחילה "התכתשות" סביב המועמדים במסגרות של "גושים" ואינטרסים שונים בתוך "הגוף הבוחר", כלומר מועצת הסניף. ההתמודדות הפנימית מסתדרת בוועדת המינויים. באישור "הגוף הבוחר" מרכיבים מטה בחירות ומגייסים את החברים, תוך פניה למצפונם המפלגתי, לפעול לנצחון רשימת המועמדים שנקבעה בחדרי חדרים, ללא השתתפותם. השליחים אינם תלויים, במשך ארבע שנות כהונתם, בחברים שפעלו לבחירתם, והם אינם זקוקים לקשרים אמיצים עמם כדי להבטיח את בחירתם בהצבעות הבאות.

סוד גלוי הוא – והדבר מתפרסם מדי פעם בכלי־התקשורת – כי בסניפים רבים בארץ קיימת "אי הבנה", בלשון המעטה, בין שלושת ה"גדולים" במקום (ראש הרשות, או ראש האופוזיציה ברשות המקומית, מזכיר מועצת הפועלים ומזכיר הסניף). חברי מועצת הסניף, כ"גוף בוחר", מתייצבים סביב מועמד זה או אחר, לעתים לפי השתייכות סקטוריאלית או לפי אינטרסים "גושיים" ואולי גם "אישיים". חבר המפלגה אינו, בדרך כלל, גורם ב"התכתשות" זו של מועמדים.

ב־1981, משנבחר חיים בר־לב מחדש למזכ"ל המפלגה, מינה שתי תת־ועדות: האחת, "לבחינת המבנה הארגוני של המפלגה", בראשות מוטה גור, האחרת, "לבחינת שיטות הבחירה למוסדות המפלגה ובחירת שליחי המפלגה לכנסת ולהסתדרות", בראשות ד"ר שמעון שיטרית. העברתי באותה שנה אל יו"ר הוועדה השניה תזכיר מנומק ברוח הדברים דלעיל. לא זכיתי לקבל תשובה, אף לא אישור פורמאלי על קבלת החומר. מאז 1981 מתגלגלת ההצעה במגירות המפלגה.

חודשיים לאחר בחירת ח"כ עוזי ברעם למזכ"ל המפלגה שלחתי לו העתק של אותה הצעה. לזכות ברעם ייאמר, כי מיד עם קבלת מכתבי השיב לי, כי הוא מקווה לכנס בקרוב את הוועדה לענייני המפלגה בראשותו, ואז תובא הצעתי לדיון. חלפה שנה. בפברואר 1986 חידשתי בקשתי לדיון בוועדה. נעניתי שוב לאחר ימים מספר על־ידי ברעם. הוא הפנה אותי ליחזקאל זכאי, היו"ר החדש של הוועדה לענייני המפלגה. במאי 1986 השיבה לי מזכירת הוועדה, כי "הוועדה לא סיימה עדיין את עבודתה" וכי במסגרת עבודתה גם הצעתי תובא לדיון. מאז עברו כבר 15 חודש ואין קול ואין עונה. הבחירות מתקרבות שוב.

הגליל: חידוש הצמיחה ותנופת הפיתוח

מאת עקיבא לוינסקי

כל המסייר היום בגליל עומד על השינוי הגדול המתהווה בו. מאמץ משולב, חסר תקדים בהקפו, של "המוסדות הלאומיים", והשקעה גדולה של 360 מיליון דולר בשמונה השנים האחרונות, נתנו תנופה לפיתוח בחבל ארץ זה. אנו עדים עתה לפריסה מחדש של ישובים חדשים ולחיזוק הקיימים, לפיתוח ענפי חקלאות ותעשיה חדשים ולביסוס הקיימים, ולגידול רצוף באוכלוסיה היהודית. בפעולות הללו שותפות המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת לישראל.

בשלוש השנים הראשונות לפיתוח (1980–82), הוקמו 30 מצפים בשלושה גושים: שגב, תפן וצלמון. מצפים נוספים הוקמו בין מעלות לגבול לבנון. במסגרת ההתיישבות הכפרית המואצת הוקמו כ־90 ישובים חדשים, חלקם כיום בשלבי התרחבות. הבסיס הכלכלי של ישובים אלה הוא [illegible] שירותים.

פעולות נוספות של הסוכנות היהודית: פיתוח אמצעי ייצור, בניית מבנים משקיים, אספקת כלים חקלאיים, הקמת מפעלי תעשיה ומפעלי קיט. ישובים המתקשים להגיע לעצמאות כלכלית זוכים לסיוע כספי, בצורת תקציב "ביסוס", עד שהם עומדים על רגליהם. הקרן הקיימת לישראל מבצעת פעולות להכשרת קרקע בהיקף גדול (בשיתוף עם המחלקה להתיישבות), וכן פעולות הכשרה ופילוס דרכים. נוף הגליל שינה את פניו בעקבות נטיעת יערות והקמת חניוני נופש.

לא רק בפעולות רחבות היקף ניכר המאמץ בפיתוח הגליל, אלא גם – ואולי במיוחד – בפעולות "קטנות". אחת מאלה היא קליטת העליה בגליל בעזרת 15 מרכזי קליטה, המיועדים למשפחות עולים, וקליטת 2,600 חניכים במוסדות של עליית הנוער הנמצאים בישובים שונים בגליל. בפעולה חשובה זו עוסקת המחלקה לעליית הנוער, שהוציאה לצרכים אלה כ־41 מיליון דולר בשמונה השנים האחרונות.

קרן החינוך, שהוקמה לפני 23 שנים, כדי לעשות לצמצום הפערים בחברה ובחינוך, פעילה כיום ב־15 ערי פיתוח ושכונות מצוקה בגליל, ובנתה שם 60 פרוייקטים (ובהם שבעה גני ילדים ומעונות יום). פעילות זו, בצוותא עם פרוייקט התחדשות השכונות, מלמדת על המעורבות הישירה של הסוכנות היהודית בגליל. משנת 1980 ועד היום סייע הפרוייקט ל־12 שכונות מצוקה בהטבת תנאי דיור, בשיפוץ ובתוספת חדרים, בבניית מעונות יום, בהקמת מרכזים קהילתיים וכן בפעילות חברתית מגוונת, כגון פעילות ספורט, תכנית בריאות, חינוך מבוגרים ועוד. ב־1981 נתקבלה החלטה להמריץ את פיתוחו של הגליל ומאז הוקצו משאבים רבים לחיזוקו של היישוב היהודי בחבל ארץ זה. את הפעולות השונות עשתה הסוכנות היהודית, בהשראת התנועה הציונית ובתיאום עם ראשי הישובים ועם משרדי הממשלה, כדי למנוע כפילויות ולנצל ניצול אופטימלי את המשאבים. רוב הפעילויות של פרוייקט זה מתבצעות דרך קרן החינוך.

במסגרת הפרוייקט הוקמו בישובים היהודיים בגליל מעונות יום, אולמי תרבות וספורט, מתנ"סים, בתי־ספר, ספריות, מערכות תחאם (מחשבים), ואורגנו אירועי תרבות, פסטיבלים וכו'. פעילות זו נסכה חיים חדשים בגליל. הגירת האוכלוסיה ממנו לאזורי הארץ האחרים קטנה, ובכמה ישובים אף נבלמה כליל. בפעולתה לחיזוקו ולביסוסו של היישוב היהודי בגליל, מבטיחה הסוכנות היהודית, על מחלקותיה השונות, את שילובו הארגוני בתהליך בנייתו והתבססותו של החברה והעם בישראל.

הכותב הוא מ"מ יו"ר ההנהלה הציונית [illegible]

חליל הקסם

מאת עזרא דלומי

עכשיו כבר אין ספק. לערפאת יש חליל קסם ולחליל תכונה מיוחדת מאוד. החליל הזה יודע לנגן מנגינה אחת בלבד, אך הוא מנגן אותה מן ההתחלה לסוף וגם מן הסוף להתחלה והוא יכול להתחיל גם מהאמצע, להגיע לסוף, משם לקפוץ להתחלה ולסיים שוב באמצע וכך בוואריאציות אין ספור.

זה שנים שאש"ף אומר כי הוא מכיר בכל החלטות או"ם ובתוכן גם 242 ו־338. נוסחה זו ידועה מכבר ועל־פי כל הכללים והפירושים (גם של אש"ף עצמו) היא מבטאת את עמדת הארגון בדבר הצורך במימוש החלטת החלוקה של 1947 ואיתה גם זכות השיבה. מה שקרה הפעם הוא שערפאת הצהיר כי אש"ף מכיר בהחלטות 242 ו־338 ובכל שאר החלטות האו"ם הנוגעות למזרח התיכון. כאמור, אותה מנגינה אבל הפעם מהסוף להתחלה. וזה כמובן הספיק, זה הספיק לעתון רציני כ"דבר" לצאת בכותרת ראשית צעקנית (9.9.87), האומרת – מפי מי אם לא מפי ח"כ צ'רלי ביטון – "פריצת דרך ותפנית היסטורית". כאילו יצאו הדברים מפי הגבורה בכבודה ובעצמה.

זה הספיק כדי לגרוש את שידורי הרדיו והטלוויזיה בפרשנויות ובפרשנויות שכנגד על סיכויי המו"מ עם אש"ף ועל פעמי השלום הקרבים. זה הספיק למומחים כדי לראות בכך "עוד צעד קטן" בפרגמאטיות שמגבש ערפאת זה עשרים שנה. רק עוד קצת סבלנות וזה יגיע. הצרה היא שרוב הציבור זכרונו קצר והוא ממהר לקנות את ההסבר. צריך פשוט לדפדף בעתוני העשור האחרון כדי להוכיח, שהתרגיל הזה חוזר שוב ושוב, בוואריאציות שונות ובדקורציה מתחלפת. על־פי רוב זה מתבצע באמצעות ידיעה כבמרומזמנת, מרדיו מונטה קרלו, ובה ציטטה זו או אחרת מפי ערפאת, המבטיח להפגש עם אישיות זו או אחרת ולומר דברי מתינות אלה ואחרים.

ויש גם דרך דומבאסטית, דרך המפגש עם אישי ציבור מן המפלגות היוניות במלון פאר כלשהו. זו כבר ממש חגיגה תקשורתית. מעניין שהמפגשים האלה מתקיימים דווקא כאשר כוחם של אנשי המלך בשטחים מתחזק ומעמדו של אש"ף נחלש. מניע אותם הרצון לעודד שוב אשליה לגבי כוחו של אש"ף בקרב המתונים לשווא להצטרפותו של אש"ף לתהליך המדיני, ובאלה יש כידוע גם בקרב הישראלים.

אחרי כל המהומה, מה זה חשוב אם דוברו של ערפאת הכחיש שאמר מה שאמר או לא אמר ואם האגרת שצ'ארלי הבטיח להביא איננה בדיוק אגרת אלא רק שדר בכתב, ואם אחר־כך התברר שזה רק מסר בעל־פה ומי בכלל יודע אם מה שמסר ביטון הוא גם מה שמסר לו יאסר ואם מסר?

לעתים נדמה שיש איזו ברית בלתי־כתובה בין חלק ממחנה היונים לבין אנשי גוש־אמונים. בברית הזו כולם מסכימים שאש"ף הוא הכתובת היחידה. גוש־אמונים מסכים לכך כדי לצעוק שכל הפלשתינאים זה אש"ף, ולכן אין עם מי לדבר, וליונים זה ממלא את שקיות הדמעות, הזולגות על אכזריותו של הכיבוש, תוך כדי מפגשים חובקי עולם ותקשורת על הנושא הפלשתינאי. המצב הזה מזין את עצמו זה שנים והוא נוח כנראה לכולם.

פוליטיקאים, מרגע שהגיעו למנוחה ולנחלה, נהיים לחסידי הסטאטוס־קוו. מעטים מאוד הם האמיצים שביניהם, שימירו סטאטוס־קוו נוח במהלכים מסעירים, מטלטלי עם וארץ, שיש עמם גם סכנה של אבדן כסא או תשלום מחיר אישי כבד. ערפאת איננו ולא יהיה סאדאת; הסאדאתים הם, כנראה, יחידים ברורים. מי שבוחן את אירוע דומה כעניין לעצמו, יכול לקנות בזול אשליה בדבר פריצת־דרך דרמאטית, אבל מי שמבקש להשקיף על מעשי ערפאת לאורך זמן יגיע למסקנה, שגם בסרט הזה כבר היינו.

את מחיר הלוליינות המילולית ימשיכו לשלם, כרגיל, תושבי השטחים, שישראל לא יודעת, וכנראה לא תדע, איך לפעול כדי להפוך את מצוקתם למנוף פוליטי, שיקים פתרון של פשרה גם בלי ערפאת.

הוויכוח על אופי החברה

מאת דוד לפלר

לאחרונה קבעו כמה מדובריה המרכזיים של מפלגת העבודה שבעצם אין הבדל בין התפיסות החברתיות של המערך והליכוד. הצהרות מדהימות אלה נאמרו בשוויון־נפש ונתקלו, אולי בגלל גל החום, באדישות מצד ציבור פעילי מפלגת העבודה ואוהדיה. לעומת זאת, בתחום המדיני מעולם, כמדומה, לא היו ההבדלים בין המערך לליכוד כה בולטים כמו בתקופה האחרונה, בעיקר בנושא הוועידה הבינלאומית.

המסקנה הטבעית צריכה היתה להיות, שעל מפלגת העבודה לקיים דיונים מעמיקים על מדיניותה החברתית־כלכלית ולקבוע מחדש יעדים ברורים, שחייבים להיות שונים מאלה של הליכוד. במקום זה התעוררו מחדש הוויכוחים המעייפים, השחוקים והפשטניים בין "יונים" ל"ניצים". שוב משרטטים מפות ומתווכחים ללא לאות על החשיבות הבטחונית של פסגות הרים וקווי הגנה במשא־ומתן שעוד לא מתקיים, ושוב מדברים על תוצאות ועידה שעוד לא התכנסה ולא נראה שתתכנס בעתיד הקרוב.

אין ספק שהיעד המרכזי הוא להגיע למו"מ לשלום – אולם מה ההגיון בפתיחות הוויכוח המדיני בין "יונים" ל"ניצים", כשלכולם ברור ההבדל בתחום הזה בין המערך לליכוד? התשובה היא שכנראה הרבה יותר נוח לקיים ויכוח תיאורטי, שברור שאינו מחייב לכל פעולה מעשית בטווח הקרוב. לעומת זאת, השאלה המרכזית של חיינו – מה תהיה דמות החברה בישראל – תלויה בעיקר בנו ולא בליכוד, גם לא בשכנינו הערבים ולא בכוחות בינלאומיים ואין סיבה שלא נטפל בה.

האם ישראל כיום היא חברה צודקת ושוויונית יותר ממדינות אחרות? יש הרבה דרכים למדידת רמת השוויון בחברה, אולם נתונים אחדים לגבי החברה הישראלית צריכים לשמש לנו תמרור אזהרה: אי־השוויוניות בחלוקת ההכנסות בישראל גדולה מזו שבארה"ב. הפערים בהכנסות בין עשירים לעניים גדולים בישראל יותר מאשר בארה"ב, מולדת הקפיטאליזם (מתוך נתוני המרכז למדיניות חברתית, בראשות ד"ר ישראל כץ, 1985). האם מישהו ניסה להתמודד עם המשמעות של נתון מדהים זה במדינה שהוקמה על־ידי תנועת העבודה ושקיימת בה הסתדרות חזקה? על־פי נתון אחר, במסגרות ההשכלה הגבוהה חלקם של בני עדות־המזרח בתוך כלל הסטודנטים הוא רק כ־20%. שיעור זה לא השתנה בשנים האחרונות והוא ביטוי חריף לפער החברתי הגדל והולך. פוטנציאל גדול הולך כאן לאיבוד.

כוחה של מדינת ישראל היה תמיד ביתרונה האיכותי. כיום הפער האיכותי בינינו לבין ארצות ערב מצטמצם ואצלנו ממשיכים בקיצוץ תקציבי החינוך.

את הפערים בחברה הישראלית חשים על בשרם מאות־אלפי ישראלים בעיירות־הפיתוח ובשכונות המצוקה. אשר לכלל הציבור, הנתונים נסתרים מעיניו לפי שעה, חבויים במספרים ובדו"חות יבשים, אך הם יכולים לזעזע כל מי שדמות החברה בישראל יקרה לו. אסור לנו לחכות לשריפת צמיגים ולניפוץ חלונות־ראווה כדי לטפל בחולשות האמיתיות של החברה הישראלית. נדמה שכמה ממנהיגי מפלגת העבודה מתייחסים לבעיות החברתיות כאל מעין מותרות – כמויח עודף להבראה כלכלית. תקציבי הרווחה מוצגים כעול על התקציב. היעילות הכלכלית נהפכה למטרה והצרכים החברתיים "הלא־רווחיים" "ולא־יצרניים" הין למכשול בדרך למטרה הזו.

צריך, אולי, להזכיר שהוויכוח ההיסטורי האמיתי והעמוק בין שמאל לימין בישראל לא התנהל על גבולות המדינה אלא על אופי החברה בישראל. בזמנים קשים מבחינה מדינית וכלכלית הרבה יותר מזמננו התעקשו מנהיגי תנועת העבודה להרים שני דגלים – הדגל המדיני והדגל החברתי. שילובם היה ייחודה של הציונות הסוציאליסטית. הימין תקף את העיסוק המיוחד, "המעמדי" וה"מפלג", בעיצוב חברה צודקת ושוויונית וטען שיש להתרכז אך ורק בנושאים "הלאומיים". הפער בין תפיסות הימין לתפיסתה של תנועת העבודה היה ברור והוא לא בא לידי ביטוי דווקא בוויכוח על גבולות הארץ אלא בוויכוח על דמות החברה הישראלית.

הדגל שלנו אינו יכול להיות רק הדגל המדיני. קיימים הבדלים בסיסיים בתפיסת־העולם החברתית בין תנועת העבודה לליכוד. על מפלגת העבודה לקיים דיונים מעמיקים בנושאים החברתיים, כדי לחדד הבדלים אלה ולהציע דרך ברורה ורלוואנטית לטיפול בתהליכים המדאיגים המכרסמים בחברה הישראלית. אולי אין במרכז מפלגת העבודה אסטראטגים רבים שיוכלו לשרטט מפות שלום תיאורטיות, אבל יש בו אנשים בכל שכבות האוכלוסיה, החיים את מצוקות היום־יום, והם יכולים לתרום לעיצובה מחדש של המשנה החברתית של תנועת העבודה.

על מזכ"ל המפלגה לכנס בהקדם את מרכז המפלגה לסדרת דיונים מעמיקים בשאלת דרכה החברתית של מפלגת העבודה. דיונים אלה אסור שיתמקדו בטיפול במשברים חולפים. יש לדון בתהליכים המדאיגים של התרחבות הפערים החברתיים. אין לי ספק שבדיונים רציניים אפשר להגדיר בבירור את ההבדלים בין המערך לליכוד ולפתור את בעיות הגמגום של כמה מדוברי המפלגה בנושאים חברתיים. מפלגת העבודה כבר נענשה בעבר על אטימותה לשאלות החברתיות. אני מקווה שהלקח נלמד.

הכותב הוא חבר לשכת מפלגת העבודה

בואו ניתן לערפאת צ'אנס

מאת שילה הטיס־רולף

שוב אנחנו הולכים להפסיד במערכה על דעת־הקהל העולמית, מפני שבכל הנוגע לאש"ף וערפאת יש לנו ראש סגור. מי כמונו יודע מי זה אש"ף ומיהו ערפאת. הרי עד שחכמינו במשרד־החוץ החליטו לאחרונה להעמיק את הפרופיל של הנושא, אנו סיפקנו לעולם את מיטב המידע המדוייק על קן צרעות זה ועל העומד בראשו. ובכל זאת, שאל כל פלשתינאי, גם פלשתינאים בעלי אזרחות ישראלית, מיהי ההנהגה המוכרת היחידה של עמם, ויאמרו לך: אש"ף. זה לא משהו להתגאות בו – אבל זה מה שיש. זה אולי אומר משהו על העם הפלשתינאי, שהתהווה בגללנו (אלמלא הציונות והמאבקים לא היה קיים עם כזה), אך אין זה משנה. היום קיים עם פלשתינאי, ורובו רואה באש"ף את הסמל לישותו. משמע, רק בשיתופו של אש"ף ובתיאום אתו אפשר יהיה להגיע – אם בכלל – להפסקת הטרור נגדנו ולמצב של שלום אמת באזורנו.

עם המצרים יכולנו להגיע להסכם על סיני ועל תעלת סואץ. עם הסורים נוכל, אולי, להגיע להסכם על רמת הגולן. עם חוסיין אפשר להגיע להסכם, שעל־פיו נעביר לידיו שטחים מאוכלסים בצפיפות בגדה המערבית וברצועת עזה, או לחלופין להסכם על קונדומיניון בשטחים אלו. אך לא מצרים, לא סוריה ולא חוסיין לא יוכלו להפסיק את הטרור הפלשתינאי הזה, מאבק הפלשתינאים נגדנו ונגד כל מי שעומד בדרכם למימוש דרישתם להגדרה עצמית. אולי אין סיכוי להגיע להסדר משביע רצון עם אש"ף, אבל אם אני מבינה נכון את השקפתה של מפלגת העבודה, אנחנו חייבים להרים כל אבן ולהציץ מאחורי כל שיח, כדי שנוכל לומר בלב שלם, כשאנו עומדים על קבריהם של אחינו ובנינו שנפלו: עשינו הכל, ולא הצלחנו.

סביר מאוד להניח שהופעתו האחרונה של ערפאת ברנוגה, השדר ששלח בידי צ'רלי ביטון לראש הממשלה ולממלא־מקומו, אינם אלא מערכה נוספת בהצגת תעמולה שאיננה מסתיימת. אולם שתי מחשבות צצות בראש בהקשר זה. ראשית, אם זו רק תעמולה – הרי תעמולה שפועלת באופן יוצא־מן־הכלל בכל רחבי העולם – מדוע לא לחשוף את הבלוף? מדוע לא להיענות לחיוב – גם אם חיוב מסוייג? מדוע לא להסכים להפסיק ומבית פעולות איבה הדדיות? מדוע לא להכיר באש"ף כבאירגון המייצג את הפלשתינאים (אין אנו נדרשים לראות בו מייצג יחיד של הפלשתינאים), בתמורה על הכרת אש"ף בישראל כבעובדה קיימת (וכרגע אין מדובר בגבולות המדינה הזאת, הרי גם אנחנו איננו מסכימים בינינו לבין עצמנו בנושא זה)? מדוע לא להסכים לשבת על ספל קפה, לשיחה מקיפה בכל הנושאים המטרידים אותנו ואותם? איש לא אמר שחייב לצמוח הסכם מפגישה כזאת. למחרת היום אפשר לחזור לתהודה־וכוח, לתקוף מפקדות מחבלים באשר הם, להמשיך בטבה.

אם פנייתו של ערפאת היא בלוף, הרי ממילא הפגישה לא תתקיים, בתירוצים מתירוצים שונים, ואנחנו נזכה בנקודות־זכות במלחמת ההסברה. אך אם ערפאת מדבר ברצינות (נאמר שיש סיכוי של אחוז אחד בלבד שאמנם חל שינוי בעמדתו) הוא אמנם מוכן לסכן את חייו למען הכרה ישראלית בו ובאירגונו, ממה, לכל השדים והרוחות, אנחנו מפחדים? שנאבד את האופציה הירדנית? אני מוכנה להתערב שאם באמת יתחילו בהכנות לפגישה בין מנהיגים ישראלים "אותנטיים" וראשי אש"ף (שלא נמצא פלשתינאים אותנטיים מהם, גם אם נחפש בנרות במקומות אחרים), חוסיין יתייצב אצלנו למחרת היום כמו ילד־טוב־ירושלים.

מה כל דברי ההבל על כך שאם ערפאת מודיע שהוא מכיר בכל החלטות האו"ם, לא רק החלטות מועצת הבטחון 242 ו־338, "זה לא נקרא". כל החלטות האו"ם כוללות את 242 ו־338, הבה נזכור שכשקיסינג'ר הציע את הנוסחה של הכרה ב־242 וב־338, הכוונה היתה שלפחות בעקיפין אש"ף יכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים. לא דובר על הכרה בזכותה של מדינת ישראל להתקיים בארץ ישראל השלמה, בגבולות תכנית אלון, בגבולות הקו הירוק, בגבולות תכנית החלוקה של או"ם או בגבולות תכנית החלוקה של ועדת פיל. הכוונה גם לא היתה שאש"ף יאמר שהציונות היא "אכבר" של תנועה לאומית. וכי אנחנו צדיקים? וכי אנחנו מוכנים לחזור ולהכיר בזכות הפלשתינאים למדינה בארץ ישראל המערבית – זכות שהכרנו בה בעבר כאשר קיבלנו את תכנית החלוקה? וכי אנחנו אומרים רק דברים יפים על העם הפלשתינאי (שרק באפריל 1986 מפלגת העבודה סוף־סוף הכירה רשמית בקיומו), ועל תנועת השיחרור הלאומית שלו?

האם ערפאת אמר שהוא יפגוש אותנו רק אם נצהיר מראש שאנחנו מסכימים שהמדינה שהוא יעמוד בראשה תהיה בגבולות אלו או אחרים, ורק אם נפסיק להשמיע את דעתנו (ואמנם זו דעת רובנו) שאש"ף הוא גוף מבוער, מושחת ורוצח, שלא תרם תרומה חיובית אחת לעם שאותו הוא מתיימר לייצג? קצת יושר אינטלקטואלי חברים, קצת יושר. מנקר בלבי החשד, שהדחיה החד־משמעית (עוד לפני שהנושא נבדק), שיצאה ממשרד־החוץ ולא רק ממשרד ראש הממשלה, מקורה לא בשיקולים ענייניים אלא במאבק הבין־גושי בפוליטיקה הישראלית – הרצון לא לתת לליכוד הזדמנות נוספת לתקוף את מפלגת העבודה כבוגדת, שכל רצונה לראות את מדינת ישראל יורדת שאולה, בין באמצעות ועידה בינלאומית וביטול פרוייקט ה"לביא" ובין בכוונות להפגש עם מנהיג המחבלים. אל דאגה, גם לאחר התגובה הנחרצת של משרד־החוץ בעניין השדר שהביא צ'רלי ביטון, הליכוד יאשים אותנו בבגידה. ובינתיים הוועידה הבין־לאומית, אם תוכל בכלל להתקיים ללא שיתופו של אש"ף – וספק אם תוכל להתקיים במתכונת שמדבר עליה שמעון פרס, ללא שיתוף אש"ף – תביא לכל היותר להסדר פורמאלי עם חוסיין. קץ לטרור ושלום אמת, ועידה כזאת לא תביא.

אז אולי בכל־זאת ניתן לערפאת צ'אנס? מרב הסיכויים שהוא לא ינצל אותו, ואז מצפוננו יהיה נקי ומחלקת ההסברה של משרד־החוץ תוכל לפתוח שוב במערכה צודקת נגד אש"ף, מערכה שסיכויי הצלחה בצידה. ואולי, על־אף הכל, הוא יפתיע אותנו?

שרידי המכונית בכביש ים המלח, לאחר התאונה בה נהרג אדם (צילום: יצחק הררי)

תשמ"ח – התחלה עצובה בכבישים

שני הרוגים ותשעה פצועים – בשתי תאונות בצפון • שני הרוגים ברצועה • נפגע־תאונה בערב החג – מת מפצעיו

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

בשתי תאונות־דרכים, הראשונות בשנה החדשה שהיו בצפון, נהרגו שני בני־אדם ותשעה נפצעו, מהם שבעה קשה.

בתאונה בצומת עמיעד בגליל, נהרג סירן שריקי בן 19 מחיפה. שלושה צעירים שהיו עימו במכונית נפצעו קשה. הארבעה נסעו במכונית שכורה, ומסיבה בלתי־ברורה סטתה המכונית ממסלולה והתנגשה בחומת סלעים בצידי הדרך. מן המשטרה נמסר, כי המכונית נסעה במהירות גבוהה.

התאונה השניה אירעה ליד הכפר תמרא שבגליל, ובה נהרג עזאר פריד בן עלי בן 21 תושב תמרא. בתאונה זו נפצעו שישה בני־אדם, מהם ארבעה קשה. הם הועברו באמבולנסים לבית־החולים רמב"ם בחיפה. התאונה אירעה כאשר המכונית הפרטית, נהוגה בידי עזאר עלי, שנסעה מתמרא לשפרעם, סטתה לפתע מנתיבה מסיבה בלתי־ברורה, והתנגשה חזיתית בכנף הימנית של טנדר שבא ממול.

2 הרוגים בתאונות ברצועה

שני בני־אדם נהרגו ואדם נוסף נפצע קשה בשתי תאונות דרכים שאירעו ביום ו' ברצועת עזה. ילדה בת 11, הניה סלמאן אבו־זיאד, חצתה את הכביש בצומת זהאירה, כשלפתע הגיחה לעברה מכונית פרטית ודרסה אותה למוות.

סמוך לשעה 14.00 בצהריים אירעה התאונה בצומת האן־יונס, שעה שמכונית פרטית ומשאית התנגשו זו בזו במרכז הצומת. שניים מנוסעי המכונית הפרטית נפגעו קשה. מחמוד מוסטאפה עבדול עזיז, בן 27 מחאן־יונס, נהרג בתאונה, ונוסע נוסף – בריע סלמאן סלאמה עיד, בן 26 אף הוא מחאן־יונס, נפצע אנושות והועבר לבית־החולים בחאן־יונס.

בן 25 מת מפצעיו

(ע). – פנחס מועלם בן 25 מקריית־מלאכי, שנפצע סמוך לשעה 10.30 בבוקר יום ד' מפגיעת מכונית, מת על שולחן הניתוחים בבית־החולים קפלן ברחובות. התאונה אירעה כאשר הצעיר חצה את הכביש הראשי מימין לשמאל, ונפגע על־ידי משאית.

הנחה נגד תאונות

אריה ארד, סופר „דבר" מוסר, כי החברה להשכרת רכב „הרץ", הכריזה על מבצע הנחות לשוכרי רכב שלא יהיו מעורבים בתאונה. המנכ"ל יעקב כהנא מסר, כי כל מי שיחזיר את המכונית ששכר ללא תאונה, יזכה בהנחה אוטומטית של 10 אחוזים.

יותר מחצי מיליון בני־אדם נפגעו בתאונות דרכים מאז קום המדינה

(ע). – מאז קום המדינה נפגעו בתאונות דרכים יותר מ־550,000 איש. נתון זה נמסר על־ידי קצין רפואה ראשי, תא"ל פרופ' יהודה דנון.

דנון ציין, כי תבלה, כתוצאה מתאונות שונות, הינה מבין גורמי ההיפגעות הראשיים במדינת ישראל. לדבריו, נפצעים מדי שנה קרוב ל־20 אלף איש בתאונות דרכים וכ־400 איש נהרגים. על אלו יש להוסיף את נפגעי פעולות האיבה, תאונות עבודה והאירועים פליליים.

ב־8 השנים האחרונות נפגעו כ־160 אלף איש בתאונות דרכים בלבד. היקף הנפגעים בתאונות דרכים מאז קום המדינה מגיע ליותר מ־550 אלף איש.

פרופ' דנון ציין, כי מבין סיבות המוות השכיחות, רק תחלואה במחלות לב וסרטן שכיחות יותר מאשר ההיפגעות בתאונות שונות בישראל, מאידך, למרות סטטיסטיקה עגומה זו, רק מעט נעשה לצורך שינויה. תאונות כשלעצמן, הינן הגורם השכיח ביותר לתמותת ילדים בגילאים 14–1.

פרופ' דנון אומר דברים אלה לציון הופעת הספר „עזרה ראשונה במצבי חירום" מאת אילן ישועה.

אלמונים חיללו בית־כנסת ביפו התושבים: ערבים מתנכלים לנו

מאת עמרם גבאי, סופר „דבר"

בית־הכנסת „מגן שלמה" של העדה הספרדית ברחוב תרשיש ביפו חולל על־ידי אלמונים שפרצו אליו אור ליום ה', א' של ראש השנה.

לדברי השכנים, הפריצה לבית־הכנסת בוצעה על־ידי קבוצה של צעירים ערבים המתנכלת למעט היהודים הדרים בסביבה.

„הם מיידים אבנים לבתינו ומפריעים לתפילותינו", אמרו. את הפריצה גילה אליהו בטיטו, גבאי בית־הכנסת. בטיטו סיפר כי כאשר הגיע לבית הכנסת ביום ה' בבוקר כדי להכין את המקום לתפילה, נדהם לראות כי בית־הכנסת נפרץ על־ידי אלמונים אשר ניפצו את זכוכיות החלונות, חדרו פנימה השחיתו רכוש, קרעו דברי ערך ונטלו עימם שני שעוני קיר ושתי חבילות ספרי תפילה חדשים אשר סופקו לבית הכנסת לקראת הימים הנוראים.

בבית־הכנסת „מגן שלמה" מתפללים תושבים מבת־ים ויפו הבאים ממקום מגבעת עליה, סמוך לחוף הים באיזור המאוכלס ברובו ערבים. קומץ המשפחות היהודיות, רובם קשישים ונתמכי סעד, פחדו אתמול לדבר על המקרה, אך מ.ג. אשר ביקש שלא לפרסם את שמו אמר: „אני מתגורר בסביבה כמה 30 שנה, הצעירים בעלי היכולת עזבו את המקום. ואילו הזקנים חיים בפחד מתמיד מפני כנופיות ערביות המבקשות לסלק את מעט היהודים הקשורים לסביבה, כדי שהם יוכלו להשתלט על המקום. אין ספק – אמר – שחילול בית־הכנסת בראש השנה היא עוד אמצעי שנעשה על ידי גורמים בעידוד בעלי עניין המבקשים להשתלט על איזור חוף הים.

שכנה אחרת סיפרה ל„דבר", כי במקום נמצאת נקודת משטרה הפועלת בימי השבוע, אך דווקא בימי שבתות וחגים היא סגורה, וזו הסיבה שבמקום רוחש תחנות סמים ופריצות בעיקר לבתים ולעסקים של יהודים. פעילי בית־הכנסת „מגן שלמה" הגישו תלונה למשטרה וזו פתחה בחקירה.

שוחררו החשודים בתקיפת 2 הנערים ברמת השרון

(ע). – כל החשודים הערבים שנעצרו בחקירת תקיפתם של שני הנערים מרמת השרון ביום ג' שעבר, שוחררו לאחר שלא נמצאו ראיות נגדם – מסרה דוברת המשטרה.

גם הערבי שנעצר כשבידו שעון, שוחרר לאחר שהתברר, כי השעון אינו שייך לנערים. המשטרה ממשיכה בחקירת האירוע.

מצבו של יניב לוי, 14, שנפצע באורח בינוני באותה תקיפה ונותח בביה"ח „איכילוב", משתפר, ותוך ימים ספורים יישלח לביתו – מסרה אמו.

רועי הורוביץ חזר ביום חמישי בבוקר מבית החולים איכילוב לביתו בשכונת נווה־דורון? ברמת השרון. כשתפרים בצווארו מפציעת הסכין, סיפר: „בלי שיטת ההישרדות שלמדתי, לא היינו נשארים בחיים. אחד מהם היה מבוגר, ומטרתם היתה אחת: להרוג אותנו. כאשר הם קרבו אלינו לא חשדנו בהם. ירדנו לצד הדרך ליד פסי הרכבת, ולפתע הם סגרו אותנו, דיברו ביניהם בעצבנות ואז, הוציאו סכין ורצו לרצוח".

2 ציידים מהכפר מראר נכנסו לשדה מוקשים – ונפצעו קשה

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

שני ציידים, תושבי הכפר מראר, שליד נצרת, נפצעו קשה ביום שישי, כאשר נכנסו לשדה מוקשים משולט ומגודר, בבקעת הירדן, ליד נחל בזק, 5 ק"מ דרומית ממושב שדה תרומות.

השניים, שעסקו בציד, עלו, לדברי המשטרה, על מוקשים ונפגעו קשות ברגליהם אך הצליחו לגרור עצמם, כ־200 מטר עד מכוניתם ולנסוע בה קילומטרים אחדים על כביש הבקעה עד שעוברי אורח הבחינו בהם והזעיקו את מד"א עפולה. אנשי נט"ן של מד"א הגישו לפצועים טיפול ראשוני, והעבירום לבית־החולים המרכזי של קופת־חולים בעמק. המשטרה חוקרת.

„יורופקאר" מחליפה 800 מכוניות מדגמי 86־87

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

החברה להשכרת רכב „יורופקאר" הודיעה על החלפת צי בן 800 המכוניות שלה מדגמי שנות 86־87.

המכוניות מוצעות למכירה לציבור בתנאי אשראי יוצאי דופן: הקונה יוכל לשלם את מחצית המחיר ב־18 תשלומים חודשיים ללא הצמדה. החברה מסתפקת בשיעבוד המכונית להבטחת תשלום החוב ואינה דורשת חתימת ערבים.

מכוניות „מיצובישי" בקרוב בישראל

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

בקרוב יוחל כנראה בשיווק מכוניות "מיצובישי" היפאניות בארץ, מודיע הירחון "אוטו" בגליונו החדש. את מכוניות "מיצובישי" תייבא חברת "כלמוביל", המשווקת בארץ גם את מכוניות [illegible].

"מיצובישי" היא יצרן המכוניות החמישי בגודלו ביפאן ותופסת מקום לפני "סובארו", "דייהטסו" ו"סוזוקי". [illegible]

רוב דגמי "מיצובישי" מיוצרים עם מנוע בנפח של 1,600 סמ"ק, שיכסיה להן שיעורי מס נוחים יחסית. הדגמים הבולטים הם "קולט", „לנסר", „גאלאנט", „סטריון", „ספייסוואגון" וג'יפ.

כנס מעפילי אקסודוס – לראשונה אחרי 40 שנה

(עתי"ת). – אלפים מבין גבורי פרשת אקסודוס–מעפילים, אנשי הפלי"ם, גדעונים, אנשי המוסד לעליה ב' – בכבר הבטיחו את השתתפותם בכינוס לציון ארבעים שנה לפרשת אקסודוס, שייערך השבוע, יום שני (28 בספטמבר) החל משעה 19:00, בהיכל התרבות בתל־אביב.

בכנס, המאורגן על־ידי מרכז ההסברה, ארגון חברי ההגנה והסוכנות היהודית, יהיה הנואם המרכזי שר הבטחון יצחק רבין.

במהלך הכנס תוקרן תוכנית אודיו־קולית בשם „הספינה שניצחה". תוכנית זו כוללת תמונות ומסמכים שכמותם לא פורסמו עדיין בארץ ואשר הובאו לאחרונה במיוחד מארכיוני עיתונים בארה"ב ובגרמניה.

בכנס ייערך גם טקס מסירת הדגל – מנוקב הכדורים – של הספינה אקסודוס למפקד חיל־הים האלוף בן־שושן.

לפני תחילת הכנס ייערך באכסדרת היכל התרבות מפגש של המעפילים בהתאם לשלוש הספינות הבריטיות בהן גורשו לאחר הקרב על הספינה בחיפה – לחופי צרפת ומשם להמבורג שבגרמניה.

ראץ החוצה

נמאס לי – אמר רז'ו ראוץ ועזב את אשתו נגה ובתו

הפליט ההונגרי יאלץ לעזוב את הארץ תוך שבוע ימים – הודיע לו משרד הפנים לאחר הפרת התנאי העיקרי של ועדת השחרורים • נגה דרומי: אין לי יותר כוח

הזוג המאושר עם הילדה הבת. הרומאן שעשה כותרות נגמר (צילום: מרידור)

מאת יצחק מרידור ויוסי ליבוביץ, סופרי „דבר"

משרד הפנים הודיע בסוף השבוע לפליט ההונגרי, רז'ו ראוץ, שנשא לאשה את נוגה דרומי ממושב נהלל, כי עליו לעזוב את הארץ תוך שבוע ימים. זאת, לאחר שהפר את התנאי של ועדת השחרורים, שלא לצאת מתחום המושב.

לפני כשבועיים עזב רז'ו את אשתו ובתם הפעוטה ומאז הוא מתגורר בתל־אביב. ומועסק במסעדה. הוא טוען כי אין לו עם אשתו שפה משותפת, ולא הצליח להסתגל לחיי המושב שהיו קשים מדי בעבורו. נוגה אשתו הודיעה לו כי לא תלך עימו, ולפיכך ארז את מעט [illegible].

בכך, הפר רז'ו מן התנאי העיקרי של ועדת השחרורים של שירות בתי הסוהר, על־פיו עליו לעבוד אך ורק בנהלל ולא לצאת מתחום המושב.

בסוף השבוע נפגש עימו „אבי האסירים" חירות לפיד, שערב באופן אישי לשחרורו מהכלא, וביקש ממנו לערוך סידורים לקראת עזיבתו את הארץ. „נתתי לו עצה ידידותית שישחרר אותנו מנוכחותו וימנע מאיתנו ומעצמו את הבזיון של גירוש מהארץ", אמר אמש לפיד ל„דבר".

רז'ו ראוץ היה חבר בכנופיה צרפתית של גונבי מכוניות ומבריחיהן – מצרפת לישראל. ראוץ, בעל המראה התמים והאינטליגנטי, נהג להגיע לנמל אשדוד ולשחרר את המכוניות המוברחות. הוא הצליח להעביר לישראל חמש פעמים מכוניות גנובות, נשפט ונידון לארבע שנות מאסר. במהלך שהותו בכלא יצר קשר עם נוגה דרומי, שהתאהבה בו. עניינו של ראוץ נדון במספר ערכאות ובג"ץ פסק לגרשו לצרפת, שם היה מבוקש על העבירות שביצע. עקב קשריו הרומאנטיים עם נוגה דרומי הפעיל חירות לפיד את קשריו והצליח להשאירו בארץ, לא מעט בגלל העובדה שנוגה בחודשי הריון מתקדמים. בתם המשותפת, אנה, היא כיום בת חצי שנה.

כעת, משנפרדו השניים, נשמט הבסיס המוסרי לתמיכתו של חירות לפיד ברז'ו, ולכן הודיע לו כי עליו לעזוב את הארץ. [illegible] הסכים לכך, ובעת מפגש לפיד מדינה שתסכים לקלוט את הפליט. לפיד סיכם עם אנשי משרד הפנים שלא ינקטו נגד רז'ו צעדים כלשהם בעקבות עזיבת נהלל והתחייב ללוות באופן אישי את האיש למטוס, כאשר תימצא ארץ מקלט. עוד סוכם, כי אם יגיע רז'ו לישראל פעמיים עד שלוש בשנה כדי לראות את בתו, שתישאר אצל אמה בנהלל – ילווה אותו חירות לפיד והוא יהיה אחראי לכניסתו וליציאתו מן הארץ. נוגה דרומי, המתגוררת עתה עם בתה בבית הוריה בנהלל, סירבה בתוקף לשוחח עם סופר „דבר": „אין לי יותר כוח", אמרה, „פנה בבקשה לחירות לפיד".

רז'ו ראוץ, אמר בסוף השבוע: „נמאס לי בנהלל.. אף מדינה לא רוצה אותי..אני מתגורש".

ראוץ סיפר כי פנה לשגרירויות רבות וביקש להגר לארצותיהן, אך כולם דחו אותו. לדבריו, אשתו מסכימה להתגרש ממנו: „משום שאני הולך להיות נע ונד בעולם, אינני רוצה להרוס את חייה של נוגה.. אני עלול להזיק לכלא באיזה שהיא ארץ ואיש לא יידע על כך".

ברבנות לא מכירים בנישואיה של נוגה דרומי אך לעומת זאת, הביטוח הלאומי אינו מוכן לשלם לה הבטחת הכנסה, משום שהיא נשואה.

במחקר על מאה שנות הוראת הקריאה העברית

קשר הדוק לכישלון בקריאה בכיתה א' – ולעריקה מצה"ל

מאת יעל פישבוין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

הכישלון בקריאה בכיתה א' קשור קשר הדוק לנשירה מבית הספר, לעבריינות ולעריקה מצה"ל. כך טוענת ד"ר מרים גיליס במחקר חדש הסוקר מאה שנות הוראת הקריאה העברית בישראל.

ממחקרה של ד"ר גיליס עולה, כי בעיית הקריאה מתרכזת בעשור האחרון באופן כמעט בלעדי בקבוצת טעוני הטיפוח. 14 אחוז מכלל התלמידים הנמנים עם קבוצה זו, אינם מצליחים לעמוד במבחן מינימום בכיתה ב' וגוררים את הכישלון לאורך כל דרגות הכיתה.

גיליס טוענת כי רוב שיטות להוראת הקריאה הנהוגות בבתי הספר, לוקות בכך שחומרי הלימוד אינם משקפים את חוי הילדים ואת עולמם הפנימי. במיוחד מקופחים תלמידים ממוצא מזרחי שלהווי ביתם ולעדתם לא ניתן ביטוי בשיטות לימוד הקריאה המקובלות.

גיליס גם מבקרת את תכניות הטלוויזיה החינוכית להוראת הקריאה בטענה שהטלוויזיה כופה עצמה על כיתות רבות בכלי שנבדק אם הילדים אכן מוכנים לכך. הטלוויזיה פועלת על פי שיטה אחת בלבד ויתכן שבין התלמידים ישנם רבים שאינם מסוגלים ללמוד לפיה.

השתתפותנו באבלה הכבד של חברתנו
מלכה דרניצקי
עם פטירת בעלה
עמנואל ז"ל
מועצת פועלי תל־אביב–יפו
וחבר העובדים

חברתנו, אמנו וסבתנו
אסתר אלרואי
איננה
הלוויה תתקיים היום, יום ראשון, ד' בתשרי תשמ"ח 27.9.87 בשעה 16.00 בקבוצה.
המשפחה
ובית משמר השרון

עובדי נעמ"ת ירושלים
משתתפים בצערה של חברתנו לעבודה
רות לב
מזכירת נעמ"ת בירושלים
במות עליה בעלה
ישראל לב ז"ל
בירושלים תנוחמו
ולא תדעו עוד דאבה
ועד העובדים נעמ"ת ירושלים

„דבר" עתון פועלי א"י
סניף הגליל־העמקים
למנויי „דבר"
בעפולה, מגדל־העמק, נצרת־עלית
החל מ־1/10/87 לגבי כל ברור בענין עתון „דבר" הנכם מתבקשים לפנות טלפונית לה' דוד מלכה ☎ 593122,
או למשרדי הסניף בטבריה ☎ 720966. ובכתב „דבר" סניף הגליל העמקים; טבריה, ת.ד. 66
בתודה
הנהלת הסניף

ביתנו אבל
במות חברנו היקר
אבא קובנר
נפטר ביום ו' ב' תשרי, ראש השנה תשמ"ח 25.9.87
הארון יוצב מחר, יום שני, ה' בתשרי תשמ"ח 28.9.87
בשעה 11.00 בבית התפוצות.
בשעה 14.00 יוצב הארון בעין החורש.
בשעה 15.00 תצא הלוויה,
מבית־הקברות בעין־החורש
המשפחה
ובית עין־החורש

משרד האנרגיה והתשתית
מבקש להביא לידיעת הציבור
פרטים על תכנית אב לשפור איכות האויר והסביבה באזור חיפה, המפרץ ואשדוד

התכנית נועדה להביא להקלה מיידית ברמת זהום הסביבה ולשפור לאלתר באיכות האויר והיא כוללת את הסעיפים הבאים:

1. יוגבר לאלתר השמוש בדלק דל־גופרית בבתי הזקוק ובתחנת הכח בחיפה באורך משמעותי.
2. יותקנו תחנות נטור חדשות במימון משרד האנרגיה והתשתית לשם צמצום זמן התגובה בשמוש בדלק דל־גופרית.
3. בתוך שנה אחת תתקבל החלטה על שמוש במזוט דל־גופרית בלבד או לחלופין יותקנו כל פנים למניעת פליטה של גופרית בבתי הזקוק בהשקעה של עשרות מליוני דולרים.
4. תיבנה ארובה בגובה של 250 מ' בתחנת הכח בחיפה במקום שתי הארובות הקיימות על מנת לשפר את איכות האויר בחיפה.
5. יבנו ארובות בגובה של 100 מ' בבתי הזקוק באשדוד.
6. יופעל מפריד חלקיקים בפצחן הקיים בבתי הזקוק על מנת לעמוד בדרישות הצו האישי של בתי הזקוק.
7. ישלמו פעולות לטהור השפכים המוזרמים לנחל הקשון.
8. משרד האנרגיה והתשתית יפעל לאלתר להורדת רמת העופרת בבנזין בשני שלבים עד לרמה המקובלת באירופה ובארה"ב.

☆ ☆ ☆

תכנית האב לשפור איכות האויר באזור חיפה, המפרץ ואשדוד גובשה במשרד האנרגיה והתשתית תוך שתוף, הסכמה ותמיכה של הרשות לשמירה על איכות הסביבה במשרד הפנים, משרד הבריאות, עירית חיפה וכן העיריות והמועצות המקומיות באזור חיפה והמפרץ.

אם יש לך מניות בנקאיות חסומות, כדאי שתזכור כי נוספו להן יתרונות חשובים:

■ הגנת הצמדה
בתקופה שבין אוקטובר 1987 לאוקטובר 1989 תקבל הצמדה לדולר בצירוף תשואה של 9.4% או הצמדה למדד, לפי הסכום הגבוה.

■ נזילות
ב־1.11.87 תיתשנה המניות לסחור בבורסה לני"ע בת"א. כך יהיה בידך למעשה נכס כספי אותו תוכל למסש בכל עת ע"י מכירה בבורסה.

אל תפדה את המניות הבנקאיות לפני שבדקת מה טוב בשבילך

אל תוותר לעיין לפני החלטה
משרד האוצר

חוזרים לעתונות טובה
דבר

דבר היום

שנה חדשה, בעיות ישנות

שלושת ימי השבתון שעברו עלינו התרחשו כמה אירועים, שיש בהם כדי לאשר כי בעיות שנאלצנו לחיות עמן בתשמ"ז, יהיו עמנו גם בשנה החדשה. רצח איש המילואים, חבר קיבוץ רמות מנשה, בצומת מגידו, הוא תזכורת מחרידה בדבר הצורך להמשיך את המלחמה בפעילות הטרור על צורותיה המגוונות, המאורגנות והבלתי־מאורגנות, בלי לאות ובלי פשרה, ללא כל קשר עם חיפושי ההסדר הנחוצים להימשך. הוא הדין במלחמה בתאונות, שהפילו גם בימי ראש השנה קורבנות בכבישי ישראל.

לעומת זאת, בואה של משפחת ויקטור ברייליובסקי לישראל, אחד ממסרבי העלייה הוותיקים, היא קרן אור — המהווה חיזוק לתקווה שאכן חלה הפשרה הן במשטר הפנימי בברה"מ והן ביחסיה עם ישראל, גם כחלק מההפשרה הבינגושית וגם כפועל יוצא ממאמציו הבלתי־פוסקים של מ"מ ראש הממשלה ש. פרס לקדם את ההבנה בין ישראל למעצמת־העל הסובייטית. שיחותיו של פרס בניו־יורק עם עמיתו הסובייטי עשויות לתרום לכך תרומה נוספת.

ובניגוד למצופה, לא נחתם הסכם השכר במיגזר הציבורי ערב החג, ויש להניח כי הדבר הזה ייעשה בימים הקרובים. שני הסעיפים שעליהם אין עדיין סיכום אינם בעלי משקל כספי כבד וממילא אין בהם כדי להוות נטל כספי על משלם המסים. ההסכם כפי שגובש יביא שיפור ניכר במצבן של שתי שכבות מקופחות: השכר התחילי בשרות הציבורי יועלה מ־525 ל־650 ש"ח, ובכך יזכו בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר לתיקון ממשי בשכרם. הקבוצה השנייה היא הגימלאים של השירות הציבורי שיקבלו העלאה של כמעט 27 אחוזים בקיצבה שלהם. יש באלה ביטוי בולט לגישה הסוציאלית של ההסתדרות.

סימן ההיכר השני של ההסכם, הכולל תוספת גלובאלית של 75 ש"ח והנהגה הדרגתית של קיצור שעות העבודה, הוא התרומה להמשך היציבות במשק – יציבות שיש להמשיך להיאבק עליה ושהפרתה תפגע בראש ובראשונה בשכירים.

"לא!" תשמ"ח

מאת יצחק בדנר

"לא" סופי, ברור, נחרץ ומהודר. הוא אמר "לא" ולא תהיה כל ועידה. "לא" בלמד רבתי. "לא" באלף חד־משמעי

זהו. אז הוא אמר "לא". "לא" סופי ונחרץ. שלא יהיה כל ספק, שלא תהיה כל ועידה. "לא" להוועידה בינלאומית. כל עוד הוא עומד בראש ממשלת ישראל לא תיערך ועידה בינלאומית. נקודה.

שיהיה ברור לכל אלה שממלא־מקומו נפגש איתם בוושינגטון ובניו־יורק ומאחורי הקלעים של האו"ם ולכל אלה שמאיינים לנאומים בעצרת הכללית ולמראייני הטלוויזיה ולעתונאים ולכל השאר. שידעו שזו לא סתם מחלוקת בין שני מרכיביה של הממשלה המגוחכת הזאת וזה לא ויכוח החוצה את העם. שידעו שזוהי מדיניות. מדיניות נחרצת. ו"לא" זה "לא" וזהו ותפסיקו לקשקש במוח ואם ישאל מישהו "למה לאי", אתם יכולים לענות לו, "ככה לא". נקודה. ושידעו שיש מי שיודע להגיד "לא" סופי, ברור, נחרץ ומהודר, כשצריך.

ושידעו שדווקא האיש שהאשימו אותו תמיד שהוא מושך דברים, שאינו יודע להחליט, שאינו יודע לחתוך דברים, שאינו יודע לזכור דברים, שאינו יודע להיות ראש־ממשלה ממלכתי, שאינו יודע להיות בעל חזון ושאר־רוח; שאינו יודע. נקודה – דווקא האיש הזה יודע להגיד "לאי". "לא" בלמד רבתי. "לא" באלף חד־משמעי. "לא" שאחריו אין כל סיכוי ל"כן", ל"אולי", ל"אבל". "לא" שמראה שתהליך קבלת ההחלטה הוא מהיר ותקין. "לא" שחותם את תשמ"ז, בבחינת תרחיק־שלום־מיותר־זה. "לא" שפותח את תשמ"ח בבחינת תקוה־שלום־מתנועת־חירות, או תוציא־ר שלום־ממחוזות־נכרים־זרים.

וכדי להדגיש שה"לאו" הוא לאו בשליליותו החיובית ביותר, מוסיף רה"מ (שמצידו, כידוע, עוסק ללא לאות ובלי הרף ביוזמות־שלום נחרדות, שאויבינו ומבקשי נפשנו דוחים כל הזמן באיוולתם כי רבה, אבל מעז עוד ייצא מתוק, כידוע) ותובע לגרש מתנועתו את החירות'ניק עמירב, שהעז ר"ל להידבר עם פלשתינאים המזוהים עם אש"ף (והרי, בינינו, כל הפלשתינאים מזוהים עם אש"ף, אבל אש"ף בשום פנים לא מייצג את כל הפלשתינאים, כידוע). את האש"פיסט סרי נוסייבה כבר העניש אחרים, על שהעז לפרוץ את המחסום מן הצד השני ועכשיו צריך גם ללמד לקח את אנשינו שלנו, את שמאלני הימין, למען יראו ויראו. שלא להשאיר אפילו סדק קטן של תקוות הידברות. לא וזהו. נקודה.

וכך, בכוחו של "לאו" חדש אחר, כולל וברור, תשובתה האמיצה של ישראל השמירשרונית לשלושת הלאווים הערביים הישנים, תשמ"ח האומה בעצמה ותשתבח בסגולות מנהיגיה. אבל בעת ששוללי שלום ישראלים ושוללי שלום ערביים שוללים שלום בלאווים הדדיים, יכול כל מי שעיניו בראשו וראשו בהגיונו, לראות בבהירות חדה מאי־פעם, שהדרך הזאת עוד תגיע, מהר מכפי שמשערים, ל"גישושים", ל"מגעים", לפגישות לא־חוקיות ולארדשמיות רבות יותר ויותר, ללחץ עולמי לקיום ועידה בי"ל, לצמיחת רוב ישראלי מאסיבי, שידרוש ממנהיגיו תשובות ברורות ושיחות־שלום כתחליף למלחמה הבאה בזכויות האויב כתמורה להכרתו בנו ופשרה עבור שלום, כאלטרנטיבה לטרור ולטרור נגד טרור. ומנהיגים שוטים ועיוורים ואטומי־לב ומוח ידחקו אל השוליים ומנהיגים אחרים, שמסוגלים לראות הרחק מעבר לחוטמיהם, יעלו על הבמה.

העם הזה, מיוסר, שכול, לחוץ ונרדף כל כך, מבפנים ומבחוץ, האיוור הזה הכרוך והמצוע הזה, יזכו לבסוף לשלום. הוא יבוא. זה בטוח. הוא יבוא, אף כי היום הוא נראה עדיין כמשאת־לב לא מחייבת של מנהיגים חסרי בינות, שבשל אטימותם ודישעותם ובשל ה"לאו" הנחרץ שלהם ישלמו עוד רבים משני הצדדים בחייהם, בטרם יגיע. אבל מכלל ה"לאו" הזה אנו למדים במפורש על ה"כן" הגלום בו, סמוי מן העין, בניגוד לרצון הדובר – וזו מעט התקווה לסיומה של תשמ"ז ולתחילתה של תשמ"ח, שתהא בה תקוות־שלום־מתו־חיה, או ראשית הדרך האמיתית לשלום, בלי ראשי תיבות, סמלים, אמירות "לאו" ושאר קישקשים.

טוב שיש שוק מקומי

מאת דרור שרביט

השיפור ברווח של "כלל" – תוצאה של פעילות מקומית. היצוא, גם זה לאירופה, מפסיד. תוצאות המציגות סימני שאלה על המדיניות הכלכלית

אל החברות המובילות במשק, המפרסמות תוצאות עסקיות משופרות במחצית הראשונה של השנה, מצטרפת היום גם חברת "כלל". החברה תצביע על רווח של 12 מיליון שקל לעומת תשעה מיליון שקל במחצית השנה הקודמת. על־אף הגידול ברווח נערכו סעיפי המאזן בשמרנות, בהתאם למדיניות מסורתית, שאינה מסכמת רק את העבר אלא משאירה גם רזרוות משמעותיות לעתיד.

פרסום המאזן החצי־שנתי של "כלל" הוא הזדמנות טובה לבחון את המגמות במשק, כפי שהן משתקפות במגזר העיסקי. בקונצרן הזה, שמחזור הכנסותיו השנתיות גדול מ־1.2 מיליארד דולר, יש ביטוי לענפים העיקריים במשק: תעשיה, מסחר, בניה, ביטוח, שוק ההון, והוא מעין תווך מייצג של המשק בכל השווקים המקומיים ושוקי היצוא. מבחינה זאת יכולים הרכב התוצאות של "כלל" והמגמות המאפיינות את פעילותה לשקף כבראי את נתוני המקרו ולגשר בין ההתפתחות, כפי שהיא משתקפת בחשבונות הלאומיים, לבין ביטויה במאזני החברות העיסקיות.

התופעה הבולטת והמשמעותית ביותר במאזן היא הסתירה, הקיימת לכאורה, בין ההתפתחות הכלל־משקית בתחום היצוא והתוצר, שהיא בכיוון חיובי, לבין ההתפתחות השונה ב"כלל", שכוודאי תהיה דומה לזו שתציג "כור" או קבוצות גדולות אחרות הנשענות, בחלקים גדולים של פעילותן, על שוקי הייצוא. היצוא התעשייתי גדל השנה ב־15 אחוז ובמונחים ריאליים, מנוכי השפעת מטבעות, הגידול הצפוי הוא תשעה אחוזים. גידול בהיקף כזה צריך לשקף לכאורה רווחיות טובה, במיוחד על רקע הסטת גידול היצוא לשווקים האירופיים. אך כאשר בוחנים את ה"פרוספקטיב" ביצוא ברמת המפעל הבודד, מגלים תופעות אחרות.

למשל "כיתן". לחברה יש הכנסות שנתיות של 120 מיליון דולר, מזה מכירות של 30 מיליון דולר בשוק הגרמני. מתברר שהיצוא לשוק הגרמני, למרות חוזקו של המארק, אינו רווחי וקיומו נשען בעיקר על תרומתו לכיסוי ההוצאות הקבועות. קוראים לזה בהנהלת הקונצרן "יצוא שולי". אילו נשענה "כיתן" רק על היצוא לגרמניה, היה מאזנה מצביע על הפסדים. את הרווחים היא משיגה ממכירות בשוק המקומי. בין הסיבות לכך: ירידת מחירים במארקים ותחרות מצד יצרנים גרמניים, שכעבר יצאו לגוש הדולר. ב"אורדן" גדל משקלו של "היצוא השולי" עד כמחצית מפעילות הקבוצה, וזו הסיבה להפסדים שנגרמו לה.

זו תמונת המצב ביצוא הלא־מתוחכם. היצוא המתוחכם, שמייצג אותו, למשל, מפעל כמו אי.סי.אי., מצביע על שיפור ורווחיות טובים: גם "סאיטקס" מתאושש, אף שעדיין אינו מניב רווחים בעקבות מיצוי תהליך ההתייעלות. ב"סאיטקס" שמים עתה דגש בהתייעלות במגזר האירופי, האחראי לשליש המכירות, בסך 150 מיליון דולר, לאחר שעד כה טופלו בעיקר מוקדי ייצור ומכירה אחרים.

אם זו תמונת המצב המפעלית, איך מסבירים בהנהלת הקונצרן את גידול היצוא בכלל המשק? חלק הארי של גידול היצוא הושג הודות לגידול החד של ענפי הכימיה, וזאת לאחר שנות שפל ארוכות. זהו גידול חד־פעמי, שאינו משקף את המצב בתוך כלל ענפי היצוא. יצוא המזון והטקסטיל לאירופה, שאף הוא הצביע על גידול, תופס רק חלק קטן בתוך כלל היצוא. הדוגמאות של "כיתן" ו"אורדן" מצביעות על יצוא בתנאי הפסד (ב"אורדן" הוחלט לשים לכך קץ), שאלמלא השוק המקומי ספק אם היה מתקיים בכלל.

עיקר השיפור בתוצאות העיסקיות של "כלל" נבע אם־כן מהפעילות במגזרים המקומיים. "כלל תעשיות", "כלל סחר" (שיש לה גם פעילויות הקשורות ביבוא), וחברות הביטוח התבססו על הגיאות בשוק המקומי. השיפור ב"אזורים" עדיין אינו משתקף במלואו בתוצאות, בשל הקדמת רישום ההוצאות על־פני ההכנסות בפרוייקטים חדשים ובשל תיקון תוצאות שנשענו על מכירות צמודות דולר או מדד, שפיגרו אחר עליית הוצאות מדד הבניה. ענף הביטוח, ש"כלל" מחזיקה ב־16% ממנו, נהנה מגידול בהכנסות ומרווחיות טובה (14% ברוטו על ההון העצמי), אך עדיין לא משתקפות בו במלואן ההוצאות לתביעות משנים קודמות, המסתכמות בפיגור.

שוק ההון המשיך להאיר פניו ל"כלל" ומאז תחילת השנה גייס הקונצרן אמצעים כספיים חדשים בהיקף של 130 מיליון שקל, מזה 20 מיליון דולר בשוק היורודולר. גיוסי הון אלה והזהירות בהשקעות חדשות שמרו על נזילות גבוהה בקונצרן (ההון החוזר גדל ל־100 מיליון דולר) והיקף הנכסים הנזילים גדל ל־260 מיליון דולר. לצד הנזילות הגבוהה נשמרה גם האיתנות הפיננסית, היחס בין ההון העצמי (הכולל גם זכויות מיעוט) לבין ההתחייבויות ארוכות המועד הוא 1 ל־1.

תהליך השינוי המבני במשק שעליו מצביע בנק ישראל נשען בינתיים בעיקר על השוק המקומי. התחושה ב"כלל" היא שהפער היחס בין המחירים בשוק המקומי לבין המחירים בשוקי היצוא והשאלה היא, כמה זמן עוד אפשר יהיה לבסס את גידול התוצר על שוק מקומי גואה, שכבר ניכרים בו סימני היחלשות.

בזווית חדה / חגי אשר

להחזיר את השוליים לשוליים

הדתיים המקצינים והמתחרדים בעקבותיהם מדברים עכשיו על ההידברות [illegible] הידברות זה תכתיב [illegible]

לא תהיה בעתיד הנראה לעין פשרה בירושלים בין חרדים לחופשיים. כל ועדות הפשרה הממשלתיות והעירוניות לא יועילו. הן יתפזרו בלי תוצאות והמלצותיהן לא יתבצעו. לפני שתהיה פשרה, אם תהיה, יינטשו עוד מאבקי־כוח רבים בכל הזירות האפשריות. גם בבתי־המשפט, גם ברחוב. מה שראינו עד כה הוא רק ההתחלה. גם – שנרתם למעשה לשבות עוד יעמוד בפני מבחנים העלולים קשים, לפני שתיפול ההכרעה במאבק הגורלי הזה. זה מאבק על עצמאותה האמיתית של מדינת ישראל ועל עצמאותו וזהותו של העם היושב בה, שהוא עכשיו בן בלי שם ובן בלי זהות בגלל הכביה לשלטון ההלכה הרבני בתוקף שלטון החוק במדינת ישראל.

ההכרעה במערכת היחסים בין חרדים לחילוניים עדיין רחוקה. טרם בשלו התנאים לפשרה שתשקף נכונה את יחסי הכוחות החדשים בין שני המחנות במדינת ישראל כולה, ואף בירושלים כחלק ממנה. שני הצדדים התחזקו וצברו כוח – כל אחד מסוג אחר – ולשני הצדדים לא נוח בסטאטוס־קוו. שניהם מנסים כל הזמן לשנותו לטובתם ושניהם זוקפים לטובתם גם הצלחות וגם כשלונות. שני הצדדים מאמינים כי כוחם איתם לגבור זה על זה. גם לחרדים יש תחושה שהם התחזקו וגם החילוניים מגבירים את כוחם ואת תחושת הכוח שבאה עם הכוח עצמו. תחושה זאת היא עמוקה יותר מכפי שהיא באה לביטוי על פני השטח. מצד החילוניים זו לא רק שאלה של הצגת סרטים בירושלים. זה רצון להשתחרר מכבלים שאין יותר חפץ בהם. החרדים והרבנים למיניהם הגדישו את הסאה וניצלו לרעה את סמכויות החוק ומקורות הכוח שמדינת ישראל העניקה להם. מנחם בגין עוד הגדיל לעשות והציב את אנשי אגודת־ישראל בראש הקואליציה ובראש ועדת הכספים של הכנסת – שני מקורות כוח פארלמנטריים אדירים, שלא הגיעו להם לפי שיעור כוחם האלקטוראלי. הוא פשוט השליט את המיעוט על הרוב. והמצב הזה נמאס על הרוב יותר ויותר.

מה שקרה בשנים האחרונות ברחוב הישראלי באווירה מסוכך, מלמטה למעלה, הוא מה שיקרה [illegible] בין חרדים לחילוניים, שהמפריד ביניהם הוא גדול מרבה מן המשותף. התחושה הגוברת היא – מה לנו ולהם? שיחזרו למקומם ואנחנו נישאר במקומנו. לאחר ההפרדה הנפשית וההכרתית לא יהיה מנוס גם מ־הפרדה פיסית ממש. שיקיפו את עצמם בחומות. ובשבת וביום חול ואנחנו נסיר מעלינו יותר ויותר את המחסומים שהם הציבו בקרבנו בחוקי כפיה שרירותיים, שיהיה צורך לשנותם או לעקפם ולהתעלם מהם. כפי שכבר קורה. זו רק ההתחלה. לחוקים יש תוקף רק אם רוב הציבור רוצה ומוכן לקיים אותם. לגבי חוקי הכפיה הדתיית הרצון הזה הולך ואוזל.

השיח הקואליציוני המזוייף של מנחם בגין, כאילו אגודת־ישראל היא עצם מעצמנו ובשר מבשרנו מתקלף ונושר לאט לאט. יותר ויותר מתבררת האמת שהקואליציה השלטת, "חירות"־"אגודת־ישראל", שהיא הגרעין הקשה של הקואליציה הממשלתית מאז ימי המהפך, היא קואליציה של גורמי שוליים, שהתחברו יחד לרוב אריתמטי וכבשו את המרכז בסערה. המרכז החילוני העברי־ארץ־ישראלי, הבונה והיוצר, התפורר; המדאל שלו נשבר והוא נכבע לשלטון השוליים, שלא היה להם חלק בבניין העם והארץ מאז ועד היום.

עם השלטון והכוח בא שכרון של שלטון וכוח, שלא פג מאז ועד היום. כך החרדים, וכך גם הדתיים המקצינים והמתחרדים בעקבותיהם. צריך לשמוע איך הם מדברים עכשיו על ההידברות, כביכול, בענייני ירושלים. ברגע שהאחד מהם – וההבדלים ביניהם הולכים ופוחתים – אומר משהו וכבר מתברר שהמלה הידברות משמעותה בעיניהם תכתיב חד־צדדי. לכל היותר הם מוכנים לתת ארכה לחילוניים ולהזון על לחורמנים, עד לכניעה המוחלטת. עד שירושלים תהיה לעיר דתית־חרדית, [illegible] לתל־אביב, כמו שהכריזו בלי בושה [illegible] ואולי היה זה דתיי – מעל מסך הטלוויזיה. אבל גם זה לא יועיל. ח"כ אברהם שפירא מאגודת־ישראל מציע – גם הוא בלי בושה – לאסור על תנועת מכוניות בשבת ובחג בכל הארץ. להטיל עוצר על כולנו למען החרדים והדתיים. שהשבת שלהם תהיה נעימה להם לגמרי, על חשבונו – על חשבון יום הטיולים והביקורים שלנו. אנחנו ניאלץ לוותר עליו ולהשאר סגורים ומסוגרים בבתינו ובשכונותנו הקרובה, כי זה מה שמקובל על החרדים הדתיים וזה מה שנעים ומתאים להם. לך תסביר להם שמה שהם דורשים מאיתנו זה בסך־הכל אגואיזם שתלטני וכפייתי.

הידברות עם אלה לא תועיל. דרושה הגנה עצמית והתקפת נגד, עד שיחזרו למקומם ויחדלו להשתרר עלינו. וזה מה שקורה. זה התחיל בתל־אביב, עבר לשכונותיה והגיע לחיפה. סוף־סוף גם לירושלים. זו לא רק פריקת־עול. יש כאן תהליכים נפשיים סמויים מן העין. בתוך גלי הספק והביקורת העצמית החריפה – הרסנית לעתים – של הציבור החילוני במדינת ישראל, דווקא מכוחם של אלה, צומחים בקרבו תהליכים של יצירה מקורית, בכל תחומי הספרות והאמנות, בהתמודדות יהודית, ישראלית ואוניברסאלית עם משברים רוחניים ומוסריים, במתן ביטוי אמנותי למצוקות האדם בימינו, כאן ובכל אתר. זו הגשמת הציונות במיטבה. להיות ככל העמים וככל האדם. כארצנו וכמדינתנו וכשפת התרבות הייהודית לנו. בתוך המשברים וההתגברות עליהם גוברת בקרב הציבור החילוני החופשי תחושה של בטחון עצמי בכוחו להתמודד עם מצוקותיו המיוחדות והכלליות, הלאומיות והאישיות, ותוך כדי כך – בהפיכתנו לחלק בלתי־נפרד מקהילת עמי התרבות החופשיים.

מה לחרדים המשוכים והנבערים מן הדעת המודרנית ולכל הגילויים הללו של יצירה חילונית בכל תחומי התרבות והאמנות המתחדשים בארצנו? אין להם מושג בכל אלה. הם זרים בתוכנו. עיניים להם ולא יראו, אוזניים להם ולא ישמעו ולב להם שאינו חש ואינו מבין ואינו יודע. הם מטיפים לנו מוסר ומתנשאים עלינו, במקום להיות צנועים כיאות להם – לפקוח עינים ואוזניים וללמוד ולהבין מה שאינם יודעים ואינם מבינים. היות שאינם רוצים להתערות בתוכנו, מן הראוי שיחזרו אל השוליים שמהם יצאו ולא יחסמו את התנועה במרכזי חיינו הלאומיים, התוססים והרוחניים. על כך נטושה המערכה. על כך לא יכולה להיות פשרה. המערכה תימשך בכל הזירות, עד שתיפול הכרעה שתחזיר לנו את עצמאותנו מפני שלטון השוליים החרדי־לאומני שנכפה עלינו.

העקרונות והכספים

מאת מאיר בראלי

הבעלות ההסתדרותית על משק העובדים מותקפת, הסוציאליזם נדחק – ואנו שותקים

כשדנים בימים אלה בנושאים הקשורים לחברת־העובדים או למוסדותיה השונים, מתמקד הדיון בצרות כספיות מאיימות – וזה חשוב כשלעצמו; המזלזל בצרות אלה אינו מגלה תבונה רבה. עם זאת אסור להזניח גם את הדיון העקרוני־הערכי. יתכן שההזנחה שהוזנחנו את הדיון הערכי־עקרוני, אף היא סייעה להתהוות המצב המשקי־כספי המטריד.

כוונתי לשני היבטיו של הדיון "הבטלני" – לבדיקה בלתי־פוסקת של המהות והתפקידים, היעודים והמטרות, הארגון ודרכי הפעולה, של משק העובדים, וכן להגנה על צורת המשק הזאת בפני אויביה, שהשפעתם חדרה, להוותנו, גם אל תנועתנו, ולא רק אל אנשיה הימניים, אלה שלימודי הכלכלה – מפי מורים חסידי אסכולות אנטי־סוציאליסטיות למיניהן – הביאו אותם להסתלקות גמורה, או חלקית, מתפיסת־העולם הסוציאליסטית, גם אם הם ממשיכים לשלם לה מס שפתיים.

גם בחלקים אחרים של מפלגת העבודה מידרדר היחס למשק העובדים, משק הצמוד לאיגוד המקצועי במסגרתה של ההסתדרות אתה. אפילו חברת הכנסת אורה נמיר אמרה, בראיון לחיים ביאור שפורסם באחרונה ב"דבר", משהו שהשתמעה ממנו התנגדות לקשר בין האיגוד המקצועי ומשק העובדים. יש לי טענות רעיוניות כבדות אל אורה נמיר (ביחוד לגבי יחסה המוזר לברית־המועצות), אולם לא פקפקתי, ואינני מפקפק, בנאמנותה לערכי תנועת העבודה. כיוון שאמרה מה שאמרה – חייב הדבר להדליק את כל הנורות האדומות אצל המבינים את ערכו הרב של משק בידי הכלל הפועלי המאורגן, כלומר בידי חברת העובדים. ערכו רב הן מבחינת צרכי הארץ ופיתוחה והן מבחינת צרכי האדם ורווחתו.

"משחק השוק" לא יפתור את כל הבעיות ואין לו כל מטה קסם המסדיר הכל, מיניה וביה, כך שהכל ייהנו – גם הפועלים, גם מעוטי היכולת. גם פיתוחה של הארץ זקוק לצורת משק שתפנה לאזורים ולענפים שההון הפרטי, שרווח הוא מצפנו היחיד, לא יפנה אליהם.

תומכי הסוציאליזציה של המשק במדינה זקוקים מאוד לקיומו של משק ברשות הפועלים עצמם. משק זה היה תמיד מגוון לצורות בעלות שונות ויש לגוון עוד יותר את צורות הבעלות. גם חסידים מובהקים של בעלות קואופרטיבית, על צורותיה השונות – קואופרציה יצרנית, צרכנית ואולי גם אשראית – יודעים יפה שחלק ממשק העובדים, חלקו החשוב, מוכרח להיות בבעלות מרכזית – הבנק, חברת בניה כלל־ארצית, חברת ביטוח, תעשיה כבדה.

הבעלות ההסתדרותית על משק מותקפת זה שנים ואנו שותקים, אין אנו מגיבים, אפילו, שלא לדבר על יחומה בהסברה רעיונית. לא עושים זאת ראשי המשק התנועה ולא עושים זאת אנשי חינוך ההסברה. הזירה מופקרת להסברה של מתנגדים, להסברה אנטי־סוציאליסטית.

יש סחף כבר ביחס לסוציאליזם והוא כולל חלק ניכר מבחורינו. הדבר מתבטא באמירה המתחכמת: "אינני יודע מה זה סוציאליזם..." באמירה זו יש מעט מאוד אמת. הם יודעים והם גם יודעים יפה שהנסיון המקובל בעולם לטשטש את ההבדל התהומי בין סוציאליזם, שהדמוקראטיה היא נשמת אפו, והבולשביזם הוא נסיון מרושע, הוא מצליח רק בזכות כוחות אדירים העומדים לרשותו, הן חסידי כלכלת השוק והן חסידי המשטר הקרמלינאי.

האמירה הנזכרת מסתמכת, כאילו, על דוד בן־גוריון. אבל הוא אמר, שאם סטאלין הוא סוציאליסט, אזי בן־גוריון לא יכול להיות סוציאליסט. בהקשר שבאמרו הדברים היה ברור שכוונת האומר היתה שסטאלין אינו סוציאליסט כלל ועיקר. כשם שאמירתו של דוד בן־גוריון על נחום גולדמן וציונים אחרים, שאינם עולים, נגמרה במלים "אני לא ציוני" – והוא היה ציוני, כשם שהיה סוציאליסט, כי הוא היה ציוני־סוציאליסט. אם המסתלקים מסוציאליזם רוצים להיות אנשי אמת, אל יתלו את יתדותיהם בדוד בן־גוריון, במבסס הגדול של ציונות־סוציאליסטית, בהוגה ובבונה של חברת־העובדים.

הוא טען, בין היתר, שרק משק בידי פועלים משרת בשלמות את צרכי הארץ ובניינה; הוא ראה במשק העובדים מכשיר ציוני־סוציאליסטי וזה היה חלק בתפיסתו, שלפיה ציונות־סוציאליסטית היא אידיאה אחת. הדברים כתובים ומפורשים בספריו, ומאוזכרים ומתומצתים בספרי "להבין את בן־גוריון".

אכן, יש זיקה בין ירידת המתח הציוני באוכלוסיה וירידת המתח הסוציאליסטי, אולי מפני שביסודו זה רעיון אחד שלם. יש גם זיקה בין ירידת המתח הציוני־סוציאליסטי וההסתייגות הגוברת מהמשק הפועלי.

הסיבה לקשיים של סולל־בונה נעוצה בהיעדר עליה במשך שנים רבות מדי, בשעה שהקונצפציה הציונית־סוציאליסטית, שביסודו של סולל־בונה, הניחה שהפוגות בעליה מוכרחות להיות קצרות, וכן ההפוגות בצמיחתה ובגידולה של ארץ־ישראל העברית.

כאן נסגר המעגל – הקשר בין הדיון העקרוני, המתח הרעיוני והבעיות הכספיות האקטואליות.

هكذا من الاصل

מכתבים למערכת דבר

החלטה בלתי־אחראית

לדעתי, החלטת בנק לאומי לחלק בונוס לעובדים כתוצאה מהרווח של הבנק בחצי השנה היתה החלטה בלתי־אחראית ובלתי־שקולה. זה מוקדם מדי לקבוע מה הן הסיבות אשר הביאו תוצאה רווחית מסטטוטית. אני מברך על התוצאה. אבל, ההודעות חלוקתה מראה שאין ביטחון בהמשכיותה ובוודאי לא בצדקתה.

טרם התייבשה הדיו על מעשהו ומחדלו של המנכ"ל הקודם והנה המנכ"ל החדש החליט גם הוא ללכת בעקבותיו.

א. האם בנק לאומי שכח את דו"ח בייסקי? ב. האם להתחייבות הממשלה בעניין מניות ההסדר אין חלק ונחלה בהישג הנכבד? מניות אשר הציבור עומד לממש אופציית פירעונן. דבר זה עלול לעלות למשלם המיסים כשבעה מיליון דולר. ג. מדוע תשלום הבונוס יוכר על־ידי מס הכנסה כהוצאה מוכרת? הוצאה זו כיוותרת ותגרום הפסד הכנסה מובטחת לקופת המדינה דווקא בשעה שהאוצר והמדינה כולה נאבקת על כל הוצאה מחוסר הכנסה. ד. עובדי בנק לאומי אינם נמנים בין העובדים המרוויחים שכר נמוך כל כך. יתירה מזאת, זכור המאבק בעניין פרסום משכורות העובדים הבכירים כדרישת ועדת הכספים ואשר עד היום איש אינו יודע מה שכרם. ה. תשלום הבונוס פעמיים בשנה יפר איזון בין העובדים בבנקים בכלל ובין העובדים בבנק לאומי בפרט ואם לא די בכך התבשרנו, שוועד העובדים מעלה ויעלה דרישות ותביעות מרחיקות־לכת דווקא בימים אלה בהם המדינה נדרשת להחליט החלטות גורליות מחוסר מימון. ו. בנק ישראל והאוצר מכריזים בוקר וערב, כי יש לשמור על התקציב ולא לחרוג גם אם ההוצאה חיונית והכרחית מפעילים פיקוח וכל זה כדי לשמור על יציבות המשק ושה"ד המדוד לא יעלה כי זה יחייב תוספת יוקר. אני מסכים עם מדיניות זו, אז אם כך מדוע בנק ישראל, מס הכנסה והאוצר ממלאים פיהם מים ונותנים לבנק לאומי לעשות ככל אשר יעלה על רוחו מבלי לחשוב על מה שקרה ואולי יקרה בעתיד.

מעניין הביטחון המופרז לאוצר ולבנק ישראל שלא יהיו מפעלים אחרים אשר לא כל כך מרוויחים אשר יקחו את הדוגמה של בנק לאומי ויחלקו לעובדים בונוסים שאינם ויכנסו גם לגרעונות ואחר כך יבואו לקופת המדינה לכסות את גרעונותיהם והיו דברים מעולם. לדעתי, מצב זה יפתח קופת פנדורה אשר תוצאותיה מי יודע.

אני בעד שיתוף העובדים בתוצאות עסקיות מסופרות של כל מפעל אחרי שנבדק והוכח, שהמיספר בא מהישגיהם של העובדים המעבידים ולא של מפעל שמיכה התחייב לכסות את חובותיו והוא יחלק בונוס מהישגים שהושגו עקב התחייבות הממשלה והנבת משלמי המיסים.

לאור זאת אני דורש מבנק ישראל לחסום מגמות ותופעות אלה בעודן באיבן. כמו כן אני דורש מהאוצר וממס הכנסה שלא להכיר בבונוס זה כהוצאה מוכרת. בנק לאומי אינו מעל לאוצר המדינה ולכן לא יוכל לחלק כספי המגיע למס הכנסה לעובדיו.

ח"כ דוד דנינו

פגיעה באסיר־ציון נכה

שמואל שבתאי, אסיר־ציון, שחילץ מאות רבות של יהודים דרך אפגניסטן ערב מלחמת העולם השניה ושילם מחיר כבד של מאסר בכלא אפגני אכזרי במשך 14 שנה ועל קורותיו ותרומתו עמד הנשיא יצחק בן צבי והחתום מטה בעבודת מחקר מיוחדת. כיום רתוק האיש לכסא גלגלים.

שמואל שבתאי מתגורר זה למעלה מ־30 שנה ברח' ארלוזורוב 34 בשכונת נווה זית בלוד. באחד הלילות לפני זמן קצר הופיעה בפתח ביתו קבוצה של עובדי עירייה שנשלחו בפקודת ראש העיר, מקסים לוי, בליווי של שוטרים ופרצו לביתו ללא כל אזהרה מוקדמת בכתב או בע"פ וללא כל צו של בית המשפט, הרסו מיבנה שבבעלותו ונטלו עימם רכוש בשווי של 60,000 ש"ח. על השטח שנתפנה הוחל בבנייה חפוזה.

לא יעלה על הדעת שרשות ציבורית תרמוס חירותו של אזרח חסר־אונים ואני בטוח שחשיפת המקרה הטראגי הזה תביא לתיקון המעוות ולהחזרת רכושו של האיש. פנייה קודמת למקסים לוי, ראש עיריית לוד, אפילו לא נענתה.

שבתאי שרוי בדיכאון עמוק ובמצב פיזי קשה וראוי שהעניין יטופל שעה אחת קודם.

ב"צ יהושע
ירושלים

יפו לחוף ימים תשכון

כתושבי יפו אנו מוחים וכואבים על הריסתם וייבושם במשך שנים של מרבית חופיה של יפו בפסולת ואשפה. לנגד עינינו הכלות נהרסו באכזריות חופי רחצה נהדרים רק משום שעיריית תל־אביב החליטה, כי זה המקום האידיאלי לשפיכת הפסולת של העיר תל־אביב.

לאחר ביקורה במקום של ועדת הפנים של הכנסת אף נודע לנו לתדהמתנו על כוונת הרשויות לייבש ולהשחית גם את חופה הטבעי האחרון של יפו – חוף גבעת עליה על סלעיו ומצוקיו.

אנו תושבי יפו רוצים את הים שאהבנו אינו רוצים כיכר אתרים במקום חול והוב, סלעים ודייגים.

יפו איננה מנהטן, יפו לחוף ימים תשכון!

דליה שרייבר
דיקו ויהודית בילו
קובי וורד מלמד

★

אנו מזמינים את כל אזרחי מדינת ישראל לבקר בהר הגרוטאות הענקי שהיה פעם חוף יפו וגבעת עליה. מחזה שלא ייאמן: איך עיריית תל־אביב הרסה והורסת במו ידיה את הנכס היחיד והיקר שיש לה – חוף הים!

בואו לראות כיצד שיירות אין־ספור של משאיות וטרקטורים עמוסי פסולת הורסים ללא הפוגה את החוף, לאור היום, וגורמים נזק חסר תקנה לדורות. נזק שאינו ניתן לשינוי.

ארובה, בואו לחזות בטירוף המשתולל ממש מתחת לאפכם!

עדה ליפשיץ
צ'יבי שפלטר

ההיסטוריה חוזרת על עצמה

ההיסטוריה חוזרת על עצמה, ועם ישראל אינו לומד לקח אם בעלעלם בדברי הימים נמצא, כי לאחר תום תקופת הזוהר של מלכות שלמה, התפצלה הממלכה בין רחבעם לירבעם בן נבט. שבט יהודה ובנימין נשארו נאמנים לבית־דוד, ואילו עשרת השבטים נהו אחרי ירבעם.

כדי שעם ישראל בעת עלותו ברגלים לירושלים לא יחזור לבית־דוד, הקים ירבעם מחסומים ושומרים ולא איפשר לעם לעלות ירושלימה. כתחליף לפולחן ה' בירושלים, הקים ירבעם שני פסלי זהב: האחד בדן, שבצפון, והשני בבאר שבע, וכך החזיר את העם לעבודת אלילים. עזיבת תורת ישראל [illegible] לנו... בחורבן הראשון, ושנאת החינם עלתה לנו בחורבן בית שני ובגלות שנות אלפיים.

"והעם לא שב עד המכהו ואת ה' לא דרשו", מקונן הנביא ישעיהו. עם ישראל טרם השכיל להבין, כי בורא־עולם יצר אותנו למטרה מאוד מסויימת והבדיל אותנו מכל העמים, כדי שנהיה עם נושא דגל התורה ומקיים מצוותיו. אם מקיימים אנו מצוות הבורא, יש לנו זכות קיום. ברם, אם בועטים אנו, ח"ו, במצוותיו, אין לנו זכות קיום!

זכותנו לחיות בארץ־ישראל (ברוחקנו את הערבים), היא רק בזכות [illegible] ארץ־ישראל לעם ישראל, לעד! אולם, רק קיום התורה מאמץ וכותנו זו.

הקב"ה מזהירנו בתורה ובנביאים, כי אי־קיום התורה ירחיקנו ממנה: "כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם"! אם אין רצוננו בשוט חרש ובגלות נוספת חלילה, עלינו לפשפש במעשינו ובמחדלינו, ולהתלים.

יורם שיאון
נווה צוף

איך זורים חול בעיניים

ב"דבר" (21.9.87) הופיעה ידיעה, לפיה פנה השר זבולון המר בתביעה לשר הביטחון לבטל את האיסור שהוצא על־ידי הרמטכ"ל לכתיבת "בעזרת השם" ו"בסייעתא דשמיא" על מכתבים רשמיים של צה"ל. השר טוען, ש"החלטת הרמטכ"ל היא בעלת אופי של כפיה אנטי־דתית".

לפנינו זריית חול בעיניים, כאשר בצדקנות ובקריאות שבר "כפיה אנטי־דתית" מתפה כבוד השר על כפיה דתית מובהקת וזועקת לעזרה: הגיע הזמן שיבינו כולם, כולל השר לענייני דתות, שגם "אי אמונה באלוהים" היא אמונה, לא פחות חשובה ולא פחות קדושה מ"אמונה באלוהים". מי שאינו רוצה שיפגעו ברגשותיו הוא חייב להיות עקבי ושהור מצביעות, ולשמור גם את זכויות האמונה של זולתו.

מעולם לא נכתבו בעבר סיסמאות פולחניות דתיות על מכתבים רשמיים של צה"ל ומעניין, שלפעניין זה לא קיים ה"סטטוסקוו" המקודש!

השימוש במונח זה מועלה אך ורק על־ידי הדתיים, כאשר הם חוששים שעומדים לגזול מהם משהו. זוהי הדוגמה מובהקת של השיטה הדתית: מנסים, מתחילים, וכשבאה דרישה לביטול הנעשה – זועקים חמס על גזל שנגזל מהם.

טלילה ברפורת
בת ים

ראשי התיבות ב"ה

הרבה מהומה על לא מאומה קמה בגין ראשי התיבות ב"ה אשר הופיעו על הודעות הצבא לחיילים. הרי כל איש רשאי להתייחס אליהם כרצונו כגון: בכל הכבוד, בעזרת המפקד, בעזרת הפרוטקציה או בלי הפרוטקציה ואפילו בעזרת השם (הטוב) אותו רוכש האדם לעצמו בגין מעשיו הטובים למען החברה ולאו דווקא בסיעתה דשמיא כפי שמתכוונים אליו הדתיים.

הלוואי וכולם היו מעדיפים את השם הטוב על פני השמן הטוב (הממון), כי אז הגאולה והשלום לא היו מאחרים לבוא, בעזרת העם.

הרב טרבס יעקב
ירושלים

הדדיות בחילופי תרבות

קיבלנו ברגשות מעורבים את הידיעה על בואה של להקת "אומסק" מברה"מ לסדרת הופעות בארץ. חילופי תרבות הם תופעה חיובית מאוד, בתנאי ששוררת בה הדדיות. לצערנו, עדיין לא שמענו על הזמנתה של להקת בת דוד או בת שבע, למשל, להופעות ברחבי ברה"מ.

מכיוון שכך, אין לתת ללהקה מברה"מ חסות של אישי ציבור.

אנו מוחים בתוקף על כך, שהלהקה הופיעה בראש השנה (יום ה' 24.9.87) בקרית חיים. מסורבי עליה ויהודים אחרים בברה"מ נלחמים על זכותם לחיים יהודיים, ואין לאפשר ללהקה סובייטית לחלל בגבולות ישראל את קדושת החג.

ולרי הרבדש
יו"ר הוועד הציבורי למען יהדות ברה"מ

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

עלו בדרגה

לשכת מפכ"ל המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, חגגה בערב ראש־השנה את העלאתו בדרגה של סגן ניצב יאיר יצחקי, עוזר המפכ"ל, לדרגת ניצב־משנה. במקביל הועלתה מזכירת המפכ"ל, פקד צירונה דרעי, לדרגת רב־פקד. דרעי משרתת במשטרת ישראל 13 שנים, במשמר הגבול באגף המבצעים וכשנה וחצי בלשכת המפקח הכללי. יצחקי, צעיר קציני המשטרה בדרגת ניצב משנה (ומקביל לאל"מ בצה"ל), הוא בן 34 שנים ודור שני במשטרת ישראל. התגייס בשנת 1976 וסיים בהצטיינות את קורס קציני המשטרה. בין היתר שירת כמפקד תחנת הרצליה. כן הועלו בדרגה: רב פקד מיכאל מוכשוביץ – מפקד השלוחה הצפונית של היחידה הארצית לחקירות הונאה, רב פקד דוד כהן – מפקד תחנת הרצליה, פקד דוד פרין מהיחידה המרכזית של משטרת מחוז תל־אביב, פקד מאיר אלגרסי, פקד מרדכי אבבי מהיחידה המרכזית של משטרת מחוז תל־אביב, פקד אפרים מור מנפת עזה, פקד יגאל נאורים מהיחידה הארצית לחקירת פשעים, פקד שלום בן חמו, איש אגף האפסנאות, ופקד אליהו מכן ממחלקת עיבוד נתונים אוטומטי.

נתן רוטי

המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה חילקה, לקראת השנה החדשה, תפוח ודבש לעוברים ושבים בכיכר־השבת, ומכתב האומר: "מי יתן והשנה הבאה שתבוא עלינו לטובה תהיה שנת סובלנות, הבנה הדדית, ושקט ברחוב. שנה ללא אלימות, ידוי אבנים וגז מדמיע. הבה נשים את העיקרון "חייה ותן לחיות" כבסיס לחיים בצוותא בעיר ירושלים".

הפגנת הוקרה

הפתעה ציפתה לנגני התזמורת הפילהרמונית הישראלית בשובם ארצה, ערב ראש־השנה, מסיור פסטיבלים עטור הצלחה באירופה. ראש עיריית תל־אביב־יפו שלמה להט המתין להם בנמל התעופה בן־גוריון עם עגלות עמוסות זרי פרחים. התזמורת שבה לישראל מפירנצה – התחנה האחרונה בסיור שנמשך כשישה שבועות. המחווה של צ'יץ' היתה מחאה על ביקורת טלוויזיונית שספגה התזמורת בארץ.

בתמונה מימין לשמאל: שלמה להט, יעקב מישורי וצבי ליטבק – חברי הנהלת התזמורת.

גול

האכזבה ניכרה על פניו של הנשיא רייגן (בתמונה) לאחר שלא עלה בידו להבקיע את שערה של נבחרת ה"הוקי" האמריקאית האולימפית. רק בנסיונו השלישי, ובסיועו של השוער פיל פיטרס, עלה בידיו להחדיר את הכדור אל הרשת.

התחלה

חווה אלמוג (בתמונה מימין) התמנתה ביום רביעי ערב ראש־השנה לקצינת ח"ן ראשית, והועלתה לדרגת תא"ל. עם כניסתה לתפקיד נערך לכבודה מסדר חיילות אותו סקרה.

צילום: טל יחזקביץ

הלך לעולמו

הבמאי והכוריאוגרף בוב פוס (בתמונה) נפטר ביום רביעי שעבר בגיל 60, מהתקפת לב, שעה שנכח בהצגת ה־בכורה למחזה "צ'ריטי המתוקה" שהתקיימה בוואשינגטון.

בשיבה טובה

שחקנית הקולנוע מארי אסטור (בתמונה מימין) נפטרה ביום שישי בגיל 81 בבית החולים של תעשיית הסרטים והטלוויזיה, שם התגוררה במשך שנים רבות. אסטור נולדה כלוסיל לאנג־האנק בקווינסי – אילינוי ב־1906. בהשפעת אביה, שהיה בשעתו קצין בצבא הגרמני, הפכה לכוכבת בגיל 17. היא גילמה את רמותן של נשים אלגנטיות ונוקשות בשניים מסרטיה שזכו להצלחה גדולה – "הבז ממלטה" – בו כיכבה עם המפרי בוגארט (משמאל) ו"השקר הגדול" עם בטי דיוויס. סרטים אחרים בהם השתתפה: "חזרה לפייטון פלייס", "נשים קטנות" ו"פגוש אותי בסנט לואיס".

מדריך כשר

"ספרון זה משמש עדות נוספת למתינסין של סוויסאייר בראגנתה היוצאת מן הכלל לנוסעיה", כותב הרב הראשי של יהודי בריטניה ונשיא איגוד רבני אירופה, הרב עמנואל יעקובוביץ' בהקדמה למדריך המסעדות והמלונות הכשרים באירופה, שהוציאה חברת־התעופה השווייצית בימים אלה. המדריך מקיף 22 מדינות באירופה, ביניהן צ'כוסלובקיה, הונגריה, רומניה, יוגוסלאוויה ואפילו גיברלטר ופינלנד. החוברת כוללת גם מועדי כל החגים היהודים. "בהגישה ארוחות כשרות לנוסעיה היהודיים בזמן הטיסה", כותב הרב יעקובוביץ', "ובהנהותה אותם למקומות כשרים בהגיעם ליעדיהם, היא מפנקת אותם הן גופנית והן רוחנית. על יוזמה רבת־ערך זו זכתה סוויסאייר בדין בהכרת תודה מיוחדת של הקהילה היהודית".

אריה ארד

עוד סימן להפשרה

מירי פז, הכתבת לענייני תרבות ואמנות של "דבר", היא כנראה בעלת שם גם בפולין. ערב החג הועברה אליה במכשיר הטלפרינטר של "דבר" הזמנה לסקר את פסטיבל ורוצלב. וכך נכתב בהזמנה: "יש לנו העונג והכבוד להזמינך לפסטיבל שלנו. נכסה את כל ההוצאות הכרוכות בשהותך. אנא אשרי הגיעך אלינו. סטניסלב קרוטוסקי". הזמנה זו היא אולי עוד הוכחה להפשרת היחסים בין ישראל למזרח אירופה בעת האחרונה.

נתן רוטי

ברידג'

מאת אירנה שמאן

כן, חזרנו מבריסטון, וכפי שאתם משערים, הרי שכשבועות הקרובים תקבלו דיווח מלא על הנבחרת ששיחקו, הידים שחולקו, וראשית התוצאות. בבית הפתוח זכתה במקום הראשון הנבחרת השבדית שהובילה בראש הטבלה החל מהסיבוב התשיעי, ובכך גילתה יציבות רבה. במקום השני זכתה הנבחרת הביתית, נבחרת אנגליה, ובמקום השלישי הנורבגים. ישראל סיימה במקום השמיני, לאחר שבמהלך התחרות שהתה כמה פעמים במקום השלישי.

בבית הנשים, וזכתה בבכורה נבחרת צרפת (ולא בפעם הראשונה), במקום השני איטליה ובמקום השלישי אנגליה. ישראל סיימה במקום ה־12, וזאת לאחר שבמשך כל התחרות היתה במקומות העליונים (ראשון, שני, שלישי, רביעי וכו') והמקום הגרוע ביותר אליו הגיע עד לסיבוב האחרון היה המקום השביעי, כך ש־[illegible]

בריטון

	♠3 ♥AJ87 ♦AQJ1054 ♣K6	
♠82 ♥105432 ♦K72 ♣Q42	צפ מז מע דר	♠A94 ♥Q9 ♦98 ♣AJ10873
	♠KQJ10765 ♥K6 ♦63 ♣95	

שכדומם, והמשיך בספייד, קטן ממזרח, נסיך מהכרוז וקטן ממערב.

בנק הספנות לישראל בע"מ
הודעה על אסיפה כללית יוצאת מן הכלל

ניתנת בזאת הודעה כי ביום י"ב בתשרי תשמ"ח (5.10.87) בשעה 10:00 בבוקר, במשרדו הרשום של הבנק, ברחוב אחד העם 16, בתל אביב, תתקיים אסיפה כללית יוצאת מן הכלל של בעלי מניות הבנק, לשם דיון והחלטה בנושאים הבאים:

1) בחירת דירקטורים מקרב הציבור;
2) שכר דירקטורים.

לפי תקנות הבנק ניתן להשתתף באסיפה ולהצביע בה אם בהצבעה אישית ואם באמצעות בא־כוח. כתב מינוי של בא כוח יש להפקיד במשרדו הרשום של הבנק, לא פחות מ־48 שעות לפני מועד האסיפה. אם הממנה הינו תאגיד, יש לצרף אישור עורך דין בדבר סמכותם של החותמים לחייב אותו תאגיד.

אלמקס

תל־אביב
בני – דיזנגוף 174 – 222386
שלך – בזל 44 – 5462878
ירושלים
אליטן – ישעיהו 18 – 232553
חיפה
הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
אסותא – ז'בוטינסקי 41 רמת־גן – 7511874
בת־ים – חולון
מור – חביבה רייק 20 בת־ים – 583368
אהרון – הפנין 52 חולון – 889153
קופת חולים – עין יהב 2 חולון – 884854

דבר לפני 60 שנה

התאמצות ציוני אמריקה לשבירת חוסר העבודה

ניו יורק. בועידה המיוחדת של המגבית הארץ־ישראלית המאוחדת שנתכנסה כאן מיד עם שוב ציוני אמריקה בקונגרס הציוני, הוחלט לאסוף בשבועות הקרובים 350.000 דולר להקלת חוסר העבודה בא"י.

מפלגת הוסר בורחת את יורשו של זגלול

לפני ימים אחדים התקיימו בקהיר ב"בית האומה" ישיבות הנהגת מפלגת הופר. לנשיא המפלגה (ממלא מקומו של זגלול המנוח) נבחר מוצטפא אל נחאס פחה – ששימש עד עתה מזכיר המפלגה.

לפני 40 שנה

תביעת מפעל הקרקע

זאת הקריאה בה פונה לישוב הכנוס השני "קול האדמה" שהיה אתמול בירושלים: הכנוס פונה למאמץ מוגבר לגאולת אדמתנו. יהי המאמץ הולם את גודל השעה האחרונה. חצי מיליון לירות – זו מכסת הגאולה אשר על הישוב בשנת תש"ח.

הסכם סיוע ליושבי המחנות

ליבק. הושג הסכם בין הסתדרויות הסיוע היהודיות והשלטונות הבריטיים בדבר התחלת פעולות הסיוע למעפילי "יציאת אירופה" הכלואים במחנות פופנדורף ואמסטאו. מזון יחולקו מזונות בפעם הראשונה. לורד פקינהם, המיניסטר הבריטי האחראי לענייני אזורי הכבוש בגרמניה, בקר בשני המחנות ואמר כי הוא מרוצה מהתנאים.

דבר ספורט

שנה טובה, מוטל'ה, להתראות בנתניה

מחזור 4: רק 11 שערים וכ־25,000 צופים ■ ניצחון בכורה לבית"ר ירושלים (למרות שמלמיליאן החטיא „פנדל"), על הפועל כפ"ס, 1:2 לאחר פיגור 1:0 ■ ניצחון רביעי רצוף למכבי נתניה, על שמשון ת"א, 1:2 ■ במחזור הבא: המובילה תארח את האלופה ■ ארמלי קבע 0:1 אך הפועל פ"ת ניצחה בחיפה 1:2 ■ השאר תיקו: שלוש פעמים 0:0 — צפרירים (אלי כהן החטיא „פנדל") נגד מכבי ת"א, הפועל לוד נגד הפועל ת"א וב"ש נגד בני־יהודה ופעם 1:1 בין מכבי פ"ת לבית"ר ת"א

רונן גבאי מנתניה מדלג מעל מגן שמשון בדרך להבקעת שערו המצוין (צילום: א. קנפר)

ניתוח שבאחד המחזור

השורה התחתונה — נתניה

הכוכבים עוד המדינה נשארה על תילה. הוא שאומרים לא אלמן ישראל. או מה זה משנה אם במקום אותנו קוראים לו תקווה. כדורגל זה לא שמות. כדורגל לא בנוי על־0:1 מקרי או על שער ניצחון גנוב. כדי להנות מכדורגל צריך קודם כל לראות את הקהל חוזר ליציעים ולשמוע על איזה קבוצה שמנצחת 2:8, למשל. בינתיים אני שומע זאת, לצערי, רק ברדיו הגרמני, או ההולנדי.

בינתיים, אצלנו השורה התחתונה זו מכבי נתניה. בעצם, השורה מלמעלה. 4 ניצחונות מ־4 משחקים. אי אפשר להשיג יותר מזה. הקרבן השבוע זו הקבוצה שלי, שמשון. למעשה, לא זכינו אפילו בניצחון ובכוונתי זו האכזבה. אנו מגיעים למצבים אך לא מבקיעים. נתניה קבוצה באמת גדולה. היתרון שלה במשפט אחד: לקבוצה מאגר שחקנים היכולים להכריע את המשחק בדקה אחת.

אמרתי, שמקרים להספיד את בית"ר ירושלים. בשבת היתה טובה, אבל ניכר שיש לה איזו בעיה והיא בשלבי הולמה. אם תנצח נתניה את האלופה היא לא רק תצבור ניצחון חמישי ברציפות, אלא תגדיל את הפער בינה לבין בית"ר ל־11 נקודות.

[illegible]

יעקב גרונדמן, מאמן שמשון

נבחרת המחזור

	יעקב ביטון (צפרירים חולון)	
גיל זיתוני (צפרירים חולון)		שלמה שירזי (בית"ר ים)
ירדן פרסלני (כפר סבא)		מיקי דדעי (הפועל לוד)
יעקב שווריץ (בית"ר י־ם)	רן בן־שמעון (מכבי פ"ת)	גיל סאבו (הפועל פ"ת)
רונן גבאי (מכבי נתניה)	יוסי שושני (הפועל פ"ת)	זאהי ארמלי (מכבי חיפה)

כוכב השבת

גיל סאבו — נצחון בכורה

הפועל פ"ת הגיעה אתמול לקרית־אליעזר ללא נצחון ו„בהגה" על־ידי מכבי חיפה לאור הדורקים. גם חיפה ללא נצחון האמינה כי הפעם „ישבר הקרח". ארמלי קבע, בצפוי, 0:1, אך גיל סאבו (היה פצוע בתחילת העונה) ביום מצויין דחף את חבריו למהפך הגדול. הפועל פ"ת זכתה בנצחון בכורה, 1:2. ציון של סאבו: 7.

מלך השערים

גם זה קרה

הכתב יחזקאלי נדקר אתמול בסכין ונותח

מאת שמואל קליגר

כתב „ידיעות אחרונות", צדוק יחזקאלי, הותקף אתמול שוב (בפעם הראשונה לפני כחצי שנה בתחנות רים), לאחר המשחק בבלומפילד בין בית"ר ירושלים והפועל כפר סבא. יחזקאלי נדקר בסכין בזרועו, בתנוך ובידך שמאל ובשעת כתיבת הידיעה הוא נותח בבית החולים „וולפסון".

הרופא המנתח ד"ר יוסף וייס הגדיר את פציעתו כקלה עד בינונית ואולם ציין כי נחתכו שרירים ועצבים ועל כן היה צורך בניתוח.

בשעה מאוחרת אמש התקשר אלמוני מרמת גן למערכת „ידיעות אחרונות" וציין כי ראה אוהד של בית"ר ירושלים דוקר את הכתב ונמלט לאחר מכן לתוך קהל אוהדי בית"ר ונבלע בתוכם.

במחזור הבא

(בעוד שבועיים)
נתניה – בית"ר י־ם
בית"ר ת"א – מכבי חיפה
מכבי ת"א – מכבי פ"ת
הפועל ת"א – צפרירים
כפר סבא – הפועל לוד
בני־יהודה – שמשון
הפועל פ"ת – באר שבע

מכבי פ"ת – בית"ר ת"א 1:1

מכבי פ"ת נהנתה משפע ההחטאות של הבית"רים

מאת יוסי משורר

מי שזקוק להוכחה נוספת כי הכדורגל הוא אמנות האפשר ולא תשקיף ההזדמנויות צריך היה לבוא בשבת לפתח־תקווה כדי לחזות בקבוצה אחת – בית"ר תל־אביב – מגיעה להזדמנויות למכביר אך סופגת שער שוויון סמנל מעודד מהחוקת בעוד מכבי פ"ת מנצלת הזדמנות אחת וזוכה בתיקו.

לא חזינו ביכולת יוצאת הדופן של שתי הקבוצות, אבל האירועים ליד השערים היו במעט. חזינו בשתי [illegible] הבית"רים, היו עדיפים במרכז המגרש, בעיקר לאחר ההפסקה, בעוד הפ"ת היו נמרצים יותר בקרבות המגע ויעילים בהגנה.

עד להפסקה היו הבית"רים מסוגלים להוליך בהפרש משמעותי, אך ירדן כהן בנגיחה לקורה (11) ובבעיטה מקרוב (35) החטיא את השער הביתי נקי משערים.

ההחמצה הגדולה של הבית"רים היתה בדקה ה־49 כאשר דוד לביא כבר הכניע את השוער פביאן אך הכדור אלי כהן חילץ מן הקו במבצע נואש. מנגד, רפי כהן בעט מתוך הרחבה ר־0:1.

הבית"רים לחצו. אלי תגר הפעילתן ספק הכשל, ספק נפל ברחבה (78) ודוד לביא [illegible] בבעיטת ה־11 ללא רחמי.

באר שבע – בני־יהודה 0:0

עושה רושם שבני־יהודה לא מחפשת את הנצחון

מאת אברהם בר־לב

זהו הוליד עבשר. כך ניתן לסכם את המשחק המאכזב בין קבוצות הפועל באר־שבע ובני־יהודה ת"א, שהסתיים בתיקו נקי משערים.

שתי הקבוצות שיחקו במערכים שונים. שחקני בירת הנגב שלטו במרבית דקות המשחק במרכז המגרש ותקפו רבות את שער יריבתם, אבל התקפותם החלשה היתה בעוכריהם.

ה„חוברים" משכונת התקווה הגיעו לבירת הנגב במטרה להליך נקודת ליגה ואם מעט מול גם לגנוב שער בהתקפה מתפרצת. ואכן, ברוב שלבי המשחק הם הסתגרו ברחבת שערם והסתפקו רק בכמה התקפות מתפרצות.

במשך רוב דקות המחצית הראשונה היו אלה הבאר־שבעים שסיכנו יותר את השער. בדקה ה־28 פרץ דוידי מהאגף ובעט במפתיע בעיטה אדירה שנהדפה בקשי רב ע"י יעקב אסיאג.

כעבור שלוש דקות ניתנה לאוחנה הזדמנות פז להבקעת שער, אבל מקרוב הוא בעט בפדיחות לשחקים. מנגד, הצליח עלו בבעיטה ארוכת טווח להפתיע את הגנת באר־שבע, שלמזלה נהדף הכדור במשקוף השער.

בדקה ה־37 הספיק דוידי לפרוץ כמהפה לעבר השער, אבל בעיטתו המסוכנת נהדפה ע"י תבוך לקבוצה, עוזי.

הפועל לוד – הפועל ת"א 0:0

נערי לוד היוו משוכה גבוהה מדי להפועל ת"א

מאת משה דנציגר

הפועל לוד הצליחה אתמול במשחק לחימה עיקש להליך בבגרשה הביתי נקודת ליגה מקבוצתה הגאה של הפועל ת"א – 0:0.

שחקני לוד הצליחו במשחק הקרבה ולחימה על כל כדור לחפות על יכולתם הטכנית הנחותה. ה„אדומים" מת"א שלטו, אומנם, במרכז המגרש, אבל משחקם השבלוני בהתקפה היה בעוכריהם.

במחצית הראשונה ניסו התל־אביבים להכריע את המשחק ע"י הגבהת כדורים למרכז הרחבה, אבל שם הצליחה הגנתה הזוטנה של לוד להדוף את הכדורים הרבים ללא קושי.

גם במחצית השניה המשיכו מדיס ואגו וחבריו לתקוף את השער הלודאי, אבל שוב הם טעו כשניסו להכריע את ההגנה הלודאית בכדורי גובה.

לקראת סיום המשחק החלו גם הלודאים ליזום התקפות על שער ידידתם. הם ראו שהשער אינו נורא כל־כך והחלו להטריד את השער התל־אביבי.

בדקה ה־86 אף ניתנה להם הזדמנות מצויינת להכריע את המשחק, אבל בעיטתו של מאיה נהדפה בעמוד השער וגרמה לאנחת רווחה בקרב אוהדי ת"א.

צפרירים חולון – מכבי ת"א 0:0

לצפרירים מנהג קבוע: החטאת „פנדל" בכל שבוע

מאת יצחק פרי

מכבי ת"א, שהציגה יכולת משכנעת במחזורי הפתיחה, הצליחה למשוך קהל רב ליציעי המגרש בחולון. אך, הצופים שהעדיפו להידחק לכאן, במקום ללכת לפארקים או לחוף, ראו רק 0:0 מאכזב למדי.

האירוע המרכזי של המשחק התרחש בדקה ה־44. כאשר התכונן הכל לשריקת המחצית הכשיל מגן מכבי, איתן לוי את מרקו בדברוך שפרץ לרחבה. השופט ליפקוביץ קבע ללא היסוס בעיטת 11 מ'.

בשבוע שעבר, מול בית"ר ת"א, החטיא ממצר דוגמה בני דמתי. הפעם שיגר המאמן מאיר נמני את בלם הרכש מחיפה, אלי כהן. הבוחר החוסן בעט חזק, מרכוס לא זז, אך הכדור ריעוע את המשקוף.

במהלך המחצית הראשונה תקפה צפרירים, אך יכולת סיום לקויה מנעה הבקעת שערים. לאחר ההפסקה עבר היתרון בשורה יותר ויותר לזכות מכבי.

שוער צפרירים, יעקב ביטון, הוכיח שוב שהוא מביה טוב. לקראת הסיום, עם כניסתו של אלי דריקס, גבר הלחץ המכבי, אך ביטון היה כשיא. בדקה ה־90 הוא הגדיל לעשות, כשהדף פעמיים בזו אחר זו בעיטות מסוכנות של בראל ונתן.

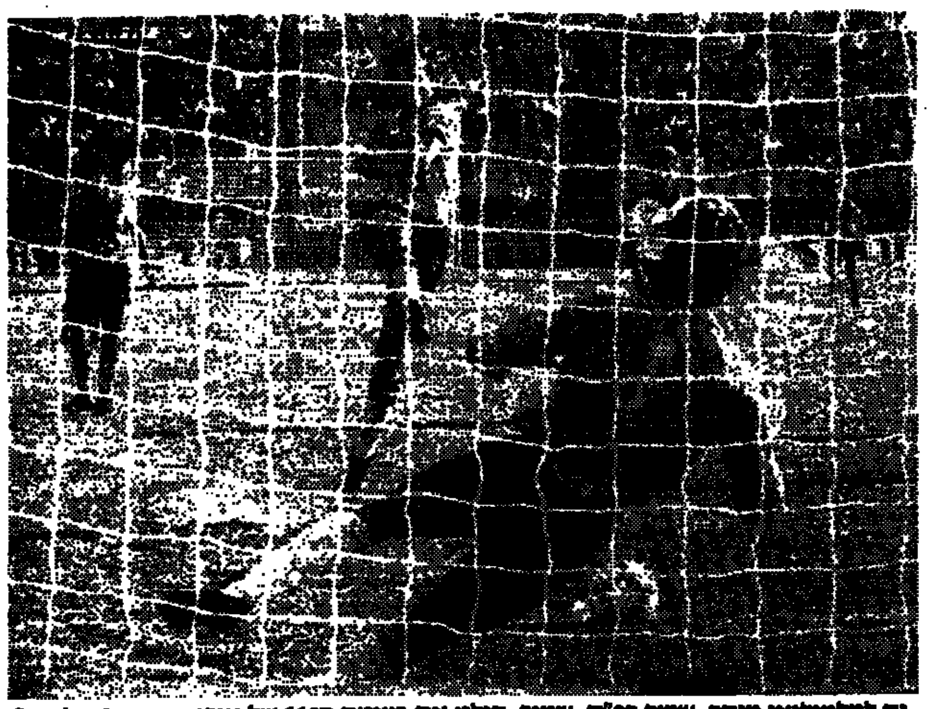

גם למלמיליאן מותר. שוער כפ"ס, שמיר, קולט את בעיטת ה־11 של אורי. בסיום 1:2 לבית"ר ירושלים (צילום: א. קנפר)

המורש המרכזי

בית"ר ירושלים – כפר סבא 1:2

בדקה ה־73 החלה בית"ר ירושלים את השנה החדשה

מאת ג. אשר

התעודדות מרשימה בשליש האחרון של המשחק איפשרה לאלופה, בית"ר ירושלים, לזכות בנצחון בכורה העונה על הפועל כפר־סבא 1:2 לאחר פיגור של 1:0 עד לדקה ה־73.

הניכיו של מוטלה שפיגלר לא תיפקדו עד לשליש האחרון של המשחק ודומה היה כי הם עומדים לספוג הפסד נוסף. עקב אכילס של הקבוצה היה פעם נוספת הקשר אורי מלמיליאן שנשמר אישית על־ידי איתן רכיבו ולא הצליח להוביל את חניכיו לשער כפר־סבא. מלמיליאן בעט בדקה ה־11 (אחרי הכשלה של רוקמן) בשלנות כדור מ־11 מטר, שנעצר על־ידי שוער כפר־סבא אריך שמיר.

בשליש האחרון של המשחק [illegible] את דידו אנגדמקל, במקומם של שוויג ושמואלי החלשים. השניים הפיחו רוח חיים במשחק של בית"ר ותוך 3 דקות בין ה־73 ל־76 כבשו הבית"רים צמד שערים וזכו לנצחון ראשון בעונה זו.

כפר־סבא צריכה להאשים את עצמה על שלא השכילה לשמור על היתרון. שחקניה נסוגו לאחור והזמינו התקפות ירושלמיות שהניבו שני שערים. הקשור של כפר־סבא עודד רושם חיובי יותר. סימון, פולבר ויפה "שרפו" שטחים. אבל רק שרביבו היה עסוק בשמירה הדוקה על מלמיליאן. ההגנה היתה חרירה.

פתיחת המחצית השניה הדהימה את אוהדי בית"ר. שיינר הורה על עונשין לזכות כפר־סבא כ־20 מטר משער ירושלים. פרסלני בעט כדור אדיר אל מתחת למשקוף. מזרחי וינק אולם לא השכיל למנוע 0:1 לכפר־סבא.

בדקה ה־67 אותתה בית"ר לכפר־סבא. היא הבקיעה שער שנפסל על־ידי השופט שיינר בטענה לעבירה על השוער שמיר. בדקה ה־73 השתלט אזולאי על כדור שהוקפץ על־ידי מלמיליאן. הוא מיהר לבעוט לפינה השמאלית של שמיר 1:1.

לא חלפו אלא 3 דקות ובית"ר כבשה את שער הניצחון. יעקב שוורץ בעט מ־17 מטר לפינה השמאלית של שמיר וקבע 1:2 לירושלים.

ביציע הפרס

אחרי כל שער השתנה אתמול „טוטו מוטל'ה"

מאת ג. אשר

73 דקות עסקו אתמול בבלומפילד בעתידו של מאמן בית"ר מוטל'ה שפיגלר. השער של פרסלני בדקה ה־47 עשה רושם של הודעת התפטרות. המקורבים והמלעיזים מקרב אוהדי בית"ר מיהרו אחרי המשחק להודות כי הבעיה אינה אצל מוטלה שפיגלר כי אם אצל חניכיו.

עסקני בית"ר (בתקופה זו באים מעסים) בתא הכבוד לא ערכו אתמול פרשנויות לפני תחילת המשחק. את הגורל השאירו לשחקנים. אנשי מכבי נתניה שיארחו בעוד שבועיים, במחזור ה־5, את בית"ר ירושלים העדיפו להישאר בבלומפילד ‑ וגבבו לעשות את ההצגה. כשנכנסו המכבים ליציע שער 2 בתלבושת ספורט היה מי שצעק מתא־הכבוד מעניין שלאלופים אין מקום בשער 1. יתכן שבעתיד נתניה תזכה כאליפות אבל היום לאחר המחזור ה־4 מקום לנבא עוברה זו.

השקט של יציע מספר 8, הפלקטים המעטים של האוהדים, הלחששים בשער 1 רומזים אולי על תקופת מעבר בבית"ר ירושלים. האוהדים התעוררו לאחר השער של אזולאי בדקה ה־73 וחבל שהם מעודדים וצועקים רק ברגעי שמחת של הקבוצה.

שלום תקוה מגלגל פנימה את שערו הרביעי העונה. נתניה — שמשון 1:2 (צילום: א. קנפר)

מכבי נתניה – שמשון ת"א 1:2

„יהלומי נתניה" המשיכו את החג

מאת שמואל קליגר

„יהלומי נתניה" נוצצים שוב. זה כבר מזכיר לנו משהו. נתניה מנצחת ומנצחת ונראית כמי שירתה המשבר של הניצחון מעים לחיכה. כבר הספקנו להתרגש לאחר הניצחון הרביעי ברציפות של מכבי נתניה על שמשון תל־אביב 1:2. נתניה במסכה.

ואם תרצו אפשר לראות זאת גם אחרת: קבוצה אחת שאינה יודעת, אלא ניצחונות בלבד וקבוצה שניה שצריכה לפשפש בבכבי העונה החולפת כדי להזכר בניצחון האחרון.

בשלבים מסויימים של המשחק שוב ראינו כמה התקפות מתואמות של נתניה, שעליהם ניצח בכשרון רב רונן גבאי. כזה כח כדרור. עוד כנגדו לשלום תקוה. וגם אתמול "דיבר" תקוה כדי לבסס את היתרון של נתניה. בסיום התברר כי 'ביסוס' זה היה בעצם שער הניצחון.

המחצית הראשונה היתה חלשה יותר. ותוכית התוצאה 0:0. היתרון הנתנייתי היה אמנם בולט, אך מסתבר שלא עד כדי הבקעת שערים.

אבל בדקה ה־47 החלו היהלומים להבריק: הכל החל במבצע מבריק של רונן גבאי, שחלף על פני 3 שחקנים ומול השוער הרד בעט פנימה.

נתניה כתנופה. חלפו עוד 12 דקות. שמעטוב טעה במרכז השדה ואיפשר ליגאל מנוס לפרוץ מימין, מסר לשלום תקוה שלא התקשה לעשות את ה־0:2.

זה נראה כמו גמור אבל בדקה ה־59 „פנדל" לשמשון. קורן הכשיל את שוקרון ברחבה ו„מומי" מזרחי לא נכשל במצבים כאלה. רק 1:2. משהו קרה לנתניה מכאן ועד לסיום. לשמשונים ניתנו כמה הזדמנויות להשוות.

הפועל פ"ת – מכבי חיפה 1:2

המהפך המפתיע של שושני ובסון בקרית־אליעזר

מאת יצחק ציבין

בתוך חמש דקות הפכו אתמול כדורגלני הפועל פ"ת פיגור 1:0 ליתרון מפתיע 1:2 וזכו בשלוש נקודות מלאות במשחק החוץ בקרית־אליעזר מול מכבי חיפה.

המנצחים ראויים, ללא ספק, למחמאות. הם היו מהירים יותר לכדור. ידעו לנצל את הפרצות בהגנת חיפה. במחצית השניה, למרות שהתבצרו בהגנה, לא איפשרו למכבי חיפה להגיע למצבי הבקעה.

חיפה מצויה בנסיגה. בעיקר אמורים הדברים לגבי שני שחקני החוזה עם המשכורות השמנות, רניאל ברייזלובסקי וציון מרילי, שלא עשו כמעט מאומה. השניים עשו טובה כשבעו במשטח והם יכלו להבהין באמביציה וברצון העז שהשקיעו צעירי פ"ת.

בשורות האורחים בלטו גיל סאבו, יוסי שושני ושני המלוצים מני בסון וניר לוין, שהטרידו רבות את הגנת חיפה. בין המקומיים קשה לציין מישהו. אתמול שוב נרכה הקבוצה לתסכול לאלפי אוהדיהם, שבאו לראות אותה לאור הזרקורים.

דקה 33: ארמלי (אחרי בעיטה לקורה) „הרים" את השדה, חלף על פני 3 שחקנים ומ־14 מ' קבע 0:1. דקה 36: יוסי שושני פרץ הישב מ־20 מ' הניף רגל ובעט להתבורים. שוויון נפלא. דקה 41: ניר קלינגר החזיר כדור לגינצבורג, אך בסון התגבר וזחק לרשת. 1:2.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נקי
.1	מכבי נתניה	4	4	0	0	2–7	12
.2	מכבי תל־אביב	4	2	2	0	4–10	8
.3	בית"ר תל־אביב	4	2	2	0	3–6	8
.4	מכבי פתח־תקווה	4	1	3	0	3–4	6
.5	הפועל תל־אביב	4	1	3	0	1–2	6
.6	הפועל באר־שבע	4	1	2	1	3–3	5
.7	הפועל חולון	4	1	2	1	2–2	5
.8	בית"ר ירושלים	4	1	1	2	8–7	4
.9	הפועל פתח־תקוה	4	1	1	2	5–4	4
.10	הפועל כפר־סבא	4	1	2	1	4–2	4
.11	בני־יהודה	4	0	3	1	3–2	3
.12	שמשון תל־אביב	4	0	2	2	4–2	2
.–	מכבי חיפה	4	0	2	2	4–2	2
.14	הפועל לוד	4	0	2	2	10–2	2

עובדות ומספרים: מחזור 4

צפרירים חולון 0
מכבי ת"א 0

ציון משחק: 6
המצטיין: יעקב ביטון
המאכזב: אלי כהן
שופט: חיים ליפקוביץ
צופים: 3500
איצטדיון: חולון

★ הפועל צפרירים חולון: ביטון 7; גיל זיתוני 6, אלי כהן 6, יעקבי 5, מתלוף 6; מ. ברוך 5, פרחן 5, בדברוך 6 (אבי פסו), דמתי 5; רונן הלל 5, שקרוקה 5.
★ מכבי תל־אביב: מרכוס 7; גולדברג 5, קריים 5 (דריקס 6), שמעטוב 5, איתן לוי 5; צרפתי 6, לולו 4, גריאני 5, אלון נתן 6; טבק 5 (גודרון), בראל 5.

הפועל לוד 0
הפועל ת"א 0

ציון משחק: 5
המצטיין: מיקי דדעי
המאכזב: מוריס דאגו
שופט: עובדיה בן־יצחק
צופים: 1000
איצטדיון: הפועל לוד

★ הפועל לוד: טריקי 6; בודגוג 5, דדעי 6, אורי בנודיס 4 (שטרית 5), סמילה 5; יעקב הלל 4, מאיה 5, ברנשטס 5, שרביט 5 (סיטבון 5); זיתון 4, כמרוביה 6.
★ הפועל תל־אביב: אלמר 5; ממן 5, זאנה 5, סגל 5, הרשליקוביץ 5; אקהויז 5, אלי כהן 4, ארמה 4, דאגו 4 (שבתאי לוי 4); רובין 4 (ברקוזא 4), ברשטרית 4.

מכבי נתניה 2 (0)
שמשון ת"א 1 (0)

● רונן גבאי (47), שלום תקוה (59)
● שלמה מזרחי (59, כ־11 מ')
ציון משחק: 5
המצטיין: רונן גבאי
המאכזב: אבינועם עובדיה
שופט: עובדיה צבי
צופים: 8000
איצטדיון: בלומפילד

★ מכבי נתניה: בלדב 5; שמשון מנוחם 4, בר 5, חסן 5, קורן 6; גבאי 6, לם 5 (רוני לוי 5), עציוני 5, חלפון 5; יגאל מנחם 6, תקוה 6 (מכבס).
★ שמשון ת"א: הרד 5; זהרי 5, כרדה 4, אורי כהן 4, הלוי 5, שמעטוב 4 (צוצושילי 5); מזרחי 5, עובדיה 4, יגאל הלל 4 (יוסי כהן), שוקרון 5, אורי 4.

בית"ר י־ם 2 (0)
הפועל כפ"ס 1 (0)

● רונן אזולאי (73), יעקב שוורץ (76)
● ירדן פרסלני (47)
ציון משחק: 6
המצטיין: יעקב שוורץ
המאכזב: בן אייזנשטיין
שופט: יעקב שיינר
צופים: 9000
איצטדיון: בלומפילד

★ בית"ר ירושלים: מזרחי 6; אבי כהן 5, אזולאי 5, קדוש 5, שירזי 6; שוורץ 6, שמואלי 4 (דידו 6), מ. מלכה 5, מלמיליאן 5; רוקמן 5, שוויג 4 (ונדרמולן 5).
★ הפועל כפ"ס: שמיר 6; אופיר ברדיים 5 (מללי 5), פרסלני 6, רבינוביץ 5, איינשטיין 4, רביבו 6, סימון 6, פלובר 5, יפה 5; יאני 4, נוהר 4 (מימוני 5).

הפועל פ"ת 2 (2)
מכבי חיפה 1 (1)

● יוסי שושני (36), מני בסון (41)
● זאהי ארמלי (33)
ציון משחק: 6
המצטיין: גיל סאבו
המאכזב: ברייזלובסקי
שופט: רחמים דינצר
צופים: 6000
איצטדיון: קרית־אליעזר

★ הפועל פ"ת: ג'רבי 6; גיא לוי 6, בודניק 6, ניר אלון 6, קושולי 6; סאבו 7, שושני 7, מחפוד 6 (זוהר 6), אליה 6; בסון 6, לוין 6.
★ מכבי חיפה: גינצבורג 5; אהרוני 5, אוסמו „הגדול" 4 (א. מרדכי 5), קלינגר 4, מרילי 3; רוזנטל 4, אבוקסיס 4, גבעול (5), ארמלי 7, אוסמו „הקטן" 5; מזרחי 5, ברייזלובסקי 3.

מכבי פ"ת 1 (0)
בית"ר ת"א 1 (0)

● רפי כהן (71)
● דוד לביא (79 כ־11 מ')
ציון משחק: 5
המצטיין: רן בן־שמעון
המאכזב: נסים כהן
שופט: צבי שריר
צופים: 1000
איצטדיון: הפועל פ"ת

★ מכבי פתח־תקוה: פביאן 5, מאיר כהן 5, אלי כהן 6, ש. צפין 6, דאן 5; אלישע לוי 6, רן בן־שמעון 6, אביטל 5, בלחסן 4 (שעטע 5); רפי כהן 6, כוסלי 5.
★ בית"ר ת"א: ליברמן 5; קובי 5 (שורס 6), יעקב כהן 6, עזר 6, ניסן כהן 6; נסים כהן 5, אדרי 5 (עפרון 5), צמח 5; ירדן כהן 6, לביא 5, תגר 6.

באר־שבע 0
בני־יהודה 0

ציון משחק: 5
המצטיין: דוד סלמן
המאכזב: אבי חיון
שופט: יהושע ליזה
צופים: 4000
איצטדיון: הפועל ב"ש

★ הפועל באר־שבע: אנטמן 4; ברקוביץ 4, אילוז 4, דוידי 5, נגבן 4; חיון 4, צרפתי 5, דהן 4 (ססקודוסס 4), עזרן 4; ביטון 5, אוחנה 5 (ויצמן).
★ בני־יהודה ת"א: אסיאג 5; סלמן 5, אלקבץ 5, פרי 4, עלו 5; מליחי 5, איל חיים 4 (רמי לוי), איזמרלי 4 (שירזי 4), שרע בי 4, עזרנה 5, איינברג 5.

הניחוש הנכון

מכ. חיפה – הפ. פ"ת	2
ב"ש – בני יהודה	x
שמשון – מ. נתניה	2
בית"ר י־ם – כ"ס	1
לוד – הפועל ת"א	x
חולון – מכבי ת"א	x
מ. פ"ת – בית"ר ת"א	x
ב. נתניה – יהוד	1
הפועל ר"ג – בת־ים	1
שעריים – חיפה	1
יפו – עמידר	x
עכו – ירושלים	2
חדרה – יבנה	x
טבריה – הכה	2

מלך השערים

1. שלום תקוה (נתניה) 4
–. בני טבק (מכבי ת"א) 4

מכדן מן הארשיף

הכח צבעה את הליגה בסגול הביסה את הפועל בטבריה 0:4

מאת שמואל טל

הכח ר"ג צבעה את הליגה הארצית בסגול. הקבוצה המכונה ה„סגולים" בשל גוון חולצות שחקניה, שנאבקה אשתקד על מקומה בליגה, העפילה אתמול לראש הטבלה בזכות נצחון מוחץ על הפועל טבריה בתוצאה 0:4. ויש לזכור שהנצחון הזה הושג בעיר הגבית מגרשה הביתי של טבריה הידוע בקושי נקודות.

הסגולים מקדימים בהפרש שערים את הפועל ירושלים שחזרה אף היא עם שלוש נקודות במשחק החוץ שלה נגד סוגרת הטבלה הפועל עכו (1:3).

מועדון הסבע התפרק לאחר שמכבי יבנה והפועל חיפה איבדו נקודות. יבנה התארחה בחדרה וסחטה נקודה לאחר תיקו 2:2. חיפה העניקה לאורחתה מכבי שעריים את נקודות הבכורה שלה העונה כשנכנעה לרחובותים בסיעור 2:0.

המשחק המרכזי של המחזור בו היתה מעורבת מכבי יפו ששיחקה נגד אחותה מרמת-עמידר הסתיים כרגיל בתיקו ללא שערים. יפו סיימה עד כה את כל ארבע משחקיה בתיקו.

נצחון בכורה העונה רשמה לזכותה היורדת מהלאומית בית"ר נתניה לגברה על הפועל יהוד בסיעור 0:1. נצחון למאונה הוסיפה גם הפועל ר"ג שגברה על העולה החדשה הפועל בת"ים 1:2.

18 שערים וכ-4500 צופים הם שללו של המחזור הרביעי, מחזור ערב יום הכיפורים.

הליגה הארצית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפ'	שערים	נק'
.1	הכח רמת-גן	4	3	1	0	1–7	10
.2	הפועל ירושלים	4	3	1	0	3–7	10
–	מכבי יבנה	4	2	2	0	1–4	8
.4	הפועל חיפה	4	2	1	1	4–4	7
.5	הפועל רמת-גן	4	2	0	2	4–4	6
.6	הפועל טבריה	4	2	0	2	10–5	6
.7	הפועל חדרה	4	1	2	1	5–8	5
.8	מכבי רמת-עמידר	4	1	2	1	4–4	5
.9	מכבי יפו	4	0	4	0	1–1	4
.10	הפועל בת"ים	4	1	1	2	4–3	4
.11	בית"ר נתניה	4	1	1	2	5–3	4
.12	מכבי שעריים	4	1	0	3	5–5	3
.13	הפועל יהוד	4	0	3	1	5–4	3
.14	הפועל עכו	4	0	0	4	8–2	0

המגרש המרכזי

מכבי יפו – רמת עמידר 0:0

הסיסמא של מכבי יפו: והעיקר – לא להפסיד

מאת יוסי ח.

במשחק שלא התעלה לרמה גבוהה נפרדו אתמול ביפו קבוצות מכבי יפו ומכבי רמת-עמידר בתיקו עקר משערים.

היתה זו תוצאת התיקו הרביעית של הלאומים לשעבר מיפו. משחקם של ה„בולגרים" עדיין לוקה בחוסר והגנתם היתה חלשה במיוחד. רק הבלם הותיק, ישראל דניאל, הצליח לבלום את חלוצי עמידר, שתקפו רבות את השער היפואי.

בדקה ה-36 ניתנה ליפו הזדמנות נוחה לעלות ליתרון, לאחר שאלישע ציפרוס הרים כדור עונשין לעבר מנשה מזרחי, שהחטיא מקרוב.

במחצית השניה שלטו בעיקר שחקני עמידר במרכז המגרש. בדקות 50, 86 ניתנו לגוחלי שתי הזדמנויות נוחות להכריע את המשחק, אבל הוא החטיא כשירון מול השוער היפואי.

שיפוטו של יעקב מנן לעיני 500 צופים ביפו תאם את רמת המשחק.

מכבי יפו: נמרוד 5; דנמי 5, דניאל 6, יצחק לוי 4, דוד מאיר 5; אלקולומברה 5, טוספקה 4, יוסי לוי 4 (מג'ר), יצחק זוהר 5 (משה ראובן), מזרחי 5, ציפרוס 5.

רמת-עמידר: סימן טוב 5; מליחי 5, שושנה 5, אהרוני 5, שוורצמן 5; סרוסי 4 (עיזוסי 4), לוגסי 5, רחמים שלום 6; גוחלי 5, [illegible]

הפועל ר"ג 2 הפועל בת"ים 1

קבוצת הפועל ר"ג, הצליחה לגבור אתמול במגרשה הביתי בקושי רב על העולה החדשה, הפועל בת"ים – 1:2 (1:1).

שחקני עיר הגנים גילו יתרון קל בלבד על-פני יריבתם חסרת הניסיון. בתום המשחק התברר, כי יתרון זה הספיק להם כדי לזכות בנצחונם השני בעונה הנוכחית.

ניסים רבי הצליח להעלות את רמת-גן ליתרון ראשון כבר בדקה ה-36. שמחת הרמת-גנים נמשכה דקה אחת בלבד לאחר שאבי שלום הצליח להשוות את התוצאה.

במחצית השניה „התחמם" המשחק ובדקה ה-55 הורחק יעקב חן מבת-ים, שפגע ללא כדור באחד משחקני רמת-גן. ההרחקה עלתה לבת-ים ביוקר רב ובדקה ה-73 הצליח אריק גילרוביץ להבקיע את שער הנצחון לזכות רמת-גן.

שפט דוד יוסף לעיני 500 צופים בגבעתיים.

מכבי שעריים 2 הפועל חיפה 0

קבוצת הפועל חיפה איכזבה אתמול קשות ברחובות. שחקני עיר הכרמל נכנעו ללא תנאי לקבוצתה היומרנית של מכבי שעריים בתוצאה 2:0 (1:0).

שחקני שעריים זכו בנצחון מוצדק. הם נהגו משליטה במרכז המגרש והצליחו לתרגם זאת, להבקעת שני שערי נצחון.

כבר בדקה ה-25 הצליחו המארחים לעלות ליתרון, לאחר שאלי כהן, שהיה השחקן המצטיין במגרש הצליח להפתיע בבעיטת עונשין אורירה את השוער החיפאי – 0:1.

גם במחצית השניה המשיכו שחקני שעריים לתת את הטון במרכז המגרש ובדקה ה-75 הם אף הצליחו להגדיל את יתרונם לאחר שאהוד עירן שוב הפתיע את שוער חיפה בבעיטת עונשין מוצלחת מ-30 מ' – 0:2.

שפט שלמה יוסף לעיני 400 צופים ברחובות.

הפועל י-ם 3 הפועל עכו 1

קבוצת הפועל ירושלים הוכיחה אתמול כי ליומרותיה להעפיל בתום העונה לליגה הלאומית יש בסיס. הירושלמים גברו על הפועל עכו – 1:3 (0:0).

הירושלמים זכו בנצחון מוצדק. הם ניצלו עד תום את חולשת יריבתם הצליחו לזכות בנצחון ברור. לאחר מחצית ראשונה מאכזבת נפתחה המחצית השניה בסערה.

בדקה ה-50 הצליח מאיר נחמיאס לקבוע בבעיטת עונשין מ-11 מ' – 0:1. כעבור 18 דקות קבע חלדון הרכש, יעקב נומרוד – 0:2. הירושלמים המשיכו להלום ובדקה ה-69 היה זה אשר ששון שקבע – 0:3.

בדקות הסיום ניסו שחקני לצמק את התוצאה ובדקה ה-76 הצליח ניסים לוימי להמתיק במקצת את הגלולה המרה – 1:3.

ראוי לציין כי שחקני ירושלים הצליחו להבקיע את שלושת השערים עם עשרה שחקנים לאחר שבדקה ה-43 הורחק מהמגרש כהכבם, מישל ריין.

שפט שלמה שחר לעיני 1500 צופים בעכו.

הפועל חדרה 2 מכבי יבנה 2

במשחק מותח ועשיר באירועים, נפרדו קבוצות הפועל חדרה ומכבי יבנה בתיקו רב שערים – 2:2 (2:0).

שתי הקבוצות שיחקו במערכים התקפיים. המחצית הראשונה התנהלה ביתרונה הברור של מכבי יבנה. כבר בדקה ה-10 הצליח דוד ועקנין להקנות יתרון ראשון ליבנה – 0:1. בדקה ה-41 קבע החלוץ הותיק, ציון יעקב – 0:2.

במחצית השניה השתנו יחסי הכוחות במגרש. שחקני חדרה יצאו להתקפות נגד ובסופו של דבר הם הצליחו לאזן את התוצאה.

בדקה ה-55 הצליח ואגה להפיח תקוות בקרב חבריו – 1:2. בדקה ה-70 פסק השופט על בעיטת עונשין מ-11 מ' לזכות חדרה. נתן פאר לא החמיץ את הזדמנות הפז וקבע את תוצאת המשחק – 2:2.

שפט רני קורן לעיני 500 צופים בחדרה.

הכח ר"ג 4 הפועל טבריה 0

קבוצת הכח מכבי ר"ג רשמה לזכותה את תוצאת המחזור. שחקני עיר הגנים הדהימו את הפועל טבריה שספגה את תבוסתה הביתית הקשה ביותר בשנים האחרונות – 4:0 (2:0).

שחקני עיר הגנים הצליחו במשחק פשוט ויעיל למוטט את מארחיהם. מסכת השערים נפתחה בדקה ה-24 לאחר שיצחק מוטרי קבע מקרוב – 0:1. שחקני טבריה ניסו להגיב, אבל שוב היה זה יצחק מוטרי שסיים היטב התקפה מתפרצת של קבוצתו – 0:2.

בפתיחת המחצית השניה לא שלטו שחקני טבריה בעצביהם ובדקה ה-54 הורחק אבוטבול שפגע ללא כדור באחד משחקני היריב.

בדקות הסיום השלימו שחקני הכח את מפלת טבריה. בדקה ה-75 קבע אברהם לוי בבעיטת עונשין מ-11 מ' – 0:3. שחקני עיר הגנים לא הרפו ובדקה ה-86 הצליח חיים יחזאל לנעוץ את המסמר האחרון בארון הטברייני – 0:4.

שפט ראובן זינו לעיני 1000 צופים בטבריה.

בית"ר נתניה 1 הפועל יהוד 0

היורדת מהלאומית קבוצת בית"ר נתניה, זכתה אתמול בנצחון הבכורה שלה בארצית, כשגברה על הפועל יהוד בשיעור 0:1.

שער הנצחון הובקע מהנקודה הלבנה לאחר שטל בראל, הנתנייתי, הוכשל ברחבת יהוד וחברו משה גניש בעט בהצלחה לרשת.

קודם לכן התנהל במגרש משחק שקול בו ניתנו לשתי הקבוצות הזדמנויות להבקעה שלא נוצלה. נתניה היתה טובה מעט יותר, בזכות הצטיינותו של סרוסי שהיה הטוב בשרה.

שפט סימון דנן לעיני 200 צופים בנתניה.

במחזור הבא

(בעוד שבועיים)
הכח – בית"ר נתניה
יבנה – טבריה
הפועל י-ם – חדרה
עמידר – הפועל עכו
הפ. חיפה – יפו
בת"ים – שעריים
יהוד – הפועל ר"ג

טניס

גליקשטיין עשוי להתמנות „קפטן" נבחרת הטניס

הטניסאי שלמה גליקשטיין עשוי לכהן כ„קפטן" שחקן בנבחרת הטניס של ישראל, אם לא יחזור בו יוסף שטבהולץ מהתפטרותו.

בישיבת הנהלת איגוד הטניס אשר נערכה בשבוע שעבר, הודיע שטבהולץ על פרישתו בעקבות ההפסד להודו. שטבהולץ כיהן כ„קפטן" הנבחרת במשך 11 שנה ולאחרונה הוא עורר מחלוקת קשה סביב המשך כהונתו.

● במשחק השלמה בליגה לטניס סיימו בתיקו 3:3 קבוצות הפועל ת"א והפועל צהלה. במשחק המרכזי גבר עמית נאור על רביב ויינדפלד 3:6, 6:7 ויורם בראון ניצח את עמיר קרמרדכי 3:6, 4:6.

כדורמים

קבוצת הכדורמים של קרית טבעון זכתה בליגה לגילאי 14 לאחר שסיימה בתיקו 6:6 את משחקה מול אכ"א ת"א, שזכתה במקום השני.

קרית-אונו נוצחה ע"י קרית טבעון בתוצאה 6:5 וסיימה במקום השלישי.

מת מייטק קנטור

מייטק קנטור, חבר מזכירות מרכז הפועל ב-16 השנים האחרונות וחבר הנהלת איגוד הכדורגל נפטר אתמול לאחר מחלה ממושכת.

בן 74 היה במותו.

הלווייתו תתקיים מחר ב-3 אחה"צ בקיבוץ כפר מנחם.

פסק זמן

עם: אהרן להב

חוצפה ושמה „קפטן"

ערב ראש השנה הטיל „קפטן" נבחרת דיוויס בטניס „פצצה" לקראת השנה החדשה. במקום להתפטר בצינעה מיד אחרי הכשלון בהודו, סחב את העניין כמעט שלושה חודשים. כל הזמן הזה ציפתה הנהלת איגוד הטנים שהוא יגיש את הדו"ח שלו על הכשלון. יוסי שטבהולץ לא מצא זמן לעשות את המינימום הנדרש, לכבד את שולחיו בדין וחשבון. אחרי הכשלון נסע לפרש באירופה, לא התייחס לשערוריה קטה של אי הופעה לטקס ההגרלה בדיוויס בנידירלהי; בקיצור, נבחרת הטנים – לטיפונדיה פרטית שלו ובעקיפין גם של היו"ר דוד הרניק. צמד חמד זה ידע כל העת לפרגן איש את רעהו ותמיד לשמור על הגחלת.

אבל גם כשצריך להודות בכשלון ולספק לתת הסברים למה שקרה, הפגין ה„קפטן" זלזול בהנהלת האיגוד בדרגות דיוויס ובמקום זאת יצא אל חלק מכלי התקשורת ב„מסיבת עתונאים פרטית" והוציא את הקלפים של ידידו היו"ר הרניק, אשר התנדב עם מושב בחוסר הציבור שלו כאשר התמיד להצהיר, כי „צוות מנצח אין מחליפים". הכוונה היתה כל העת לא רק לארבעת הטניסאים המביאים את התהילה או את האכזבה, אלא גם לחמשת המלווים הנצחיים ובראשם הוא עצמו, ה„קפטן" שטבהולץ, המאמן שלמה צורף, מאמן הכושר פיני שמעון והמעסה מישל פורטל.

לפתע דורש ה„קפטן המתפטר", כי כל הצוות יילך בעקבותיו, כלומר יתפטר, כלומר יוחלף ולא רק בגלל הכשלון בהודו אלא גם על מה שהיה בצ'כיה (נצחנו שם זוכרים). „אני מרגיש שבשני המשחקים האחרונים (בהודו ובצ'כיה) הצוות הזה התחיל לדייך, ואם הצוות המקצועי לא מצליח להביא את הקבוצה לשיא הוא צריך להתפטר" – אמר שטבהולץ לעתונאים במסיבה הפרטית.

את הדברים הקשים האלה אומרים כל כך מאוחר ומדוע הם לא נאמרו מיד לאחר החזרה מצ'כיה? הלזאת תיקרא אחריות של מי שמתיימר עדיין להיות חבר הנהלת איגוד הטנים וגם יו"ר הוועדה המקצועית? היו"ר הרניק, בהצהרה לעתונות אחרי התפטרותו של שטבהולץ, עוד מתנבא באזני עתונאי כי הוא „לא רואה בזה סוף פסוק ורואה אפשרות וסיכוי שיוסי יהיה קפטן כבר במשימה הקרובה בפברואר". כך סתם, בלטיפונדיה הכל מותר, כי הכל שייך בלעדית לבעלים „די את יוסי". עכשיו כבר לא מזלזלים רק בהנהלת האיגוד, עכשיו מזלזלים בדעת הקהל, צוחקים (ואולי בעצם יורקים) בפרצופו.

• • •

ה„קפטן" המתפטר מדיוויס לא הסתפק ב„פצצה" אחת. בהזדמנות הטבעית שניתנה לו לשחרר קיטור הוא מתגולל על מרכזי הטנים בישראל. המרכז ברמת-השרון ויתר המרכזים בפינות שונות בארץ, בהנהגתם של ד"ר איאן פרומן וקולי פרידשטיין, שבעשור האחרון חוללו מהפכה בספורט הלבן בישראל. שניים משחקני הדיוויס הנוכחיים – עמוס מנסדורף וגלעד בלום – הם תוצרי המרכז ויצירותו של המאמן שלמה צורף.

שטבהולץ זורק את הכשלונות על מרכזי הטנים וכבראה לאות מחאה הוא מתפטר גם מתפקידו כחבר הנהלת האקדמיה לטנים ברמת השרון. משהו מעין „הרצחת וגם ירשת". כי אין זה סוד שאיגוד הטנים הישראלי, בראשותם של הרניק ושטבהולץ, ראו כצנינים את העבודה שהטנים צועד קוממיות כאן הוקמו המרכזים בלי עזרתו של האיגוד. אבל בהיותו מוסד גג של הטנים הישראלי – דרש האיגוד נוכחות מלאה ומכריעה בכל הפעולות הציגות שנעשות על-ידי מרכז רמת-השרון. כך מצא את עצמו שטבהולץ חבר הנהלת האקדמיה למורת רוחם של ראשי רמת השרון.

העובדות שמציג שטבהולץ בכל הקשור למרכזי הטנים הן מעוותות ונאלות. האמת המרה היא, כי איגוד הטנים הישראלי הוא הבלם העיקרי באי התקדמותו של הנוער ובאי הצלחתה הזמנית של האקדמיה. כי יצר השליטה של ראשי האיגוד והעשיה והתקציבים של אחרים עובר כל הגיון ציבורי. „לא נותנים לעבוד" אמר כבר מזמן ראש האקדמיה ד"ר פרומן, המאשים כבר תקופה ארוכה את ראשי איגוד הטנים ברצון להשליט את עצמם על השטח המקצועי בלי שיעניקו לפן הזה של העשיה אגורה שחוקה, ידע ויכולת.

הספורט הלבן בישראל נראה לכאורה על פני השטח כסיפור הצלחה. אולם מתחת לפני השטח נאבקים בו שני כוחות: מרכזי הטנים, שהגיעו מזמן למסקנה, שאי אפשר במדינת ישראל לעשות טנים בלי שתהיה להם גם זכות המילה והבעת דעה מכרעת בכבד האידגונ־יניהלי ויו"ר האיגוד דוד הרניק, בעזרת כמה „חסידים שוטים", המנסה לעצור את הקידמה המקצועית ומטיל „אימה" באמרו, כי מרכזי הטנים מנסים להשתלט על האיגוד. למה הדבר דומה: לעני מרוד הסמוך על שולחן הגביר הזועק כל הזמן „הוא שודד אותי".

אמר קולי פרידשטיין, יו"ר מרכזי הטנים וחבר הנהלת האיגוד: „אם היינו עושים את מה ששטבהולץ רוצה – מתרכזים בכשרונות – לא היינו מגיעים לקרית שמונה ולעודד. אנחנו פועלים לרווחת ילדי ישראל. אנחנו בעד טנים לאלפים. שני צעירי גביע דיוויס, מנסדורף ובלום, הם תוצרת מובהקת של המרכז ברמת השרון. זאת תשובתנו הניצחת ל„בססינים"."

ההתלקחות של „קפטן" דיוויס אחרי כל הביקורת שהשמיע חייבת להיות טוטאלית, מכל תפקיד באיגוד. זאת המסקנה האמיתית שיש להסיק מכל המתרחש בטנים הישראלי. אבל בכך לא די. גם היו"ר דוד הרניק, שהיה שותף מלא – על פי עדותו של שטבהולץ בהנהלת האיגוד – לכל המהלכים וההכנות לדיוויס כראש המשלחות להודו ולצ'כיה ולעוד הרבה מסעות, צריך לתת דין וחשבון לציבור. עברו כבר יותר משנתיים וחצי מאז נבחר בפעם השלישית לתפקיד יו"ר והוא אחוז בקרנות המזבח. האסיפה הכללית לבחירת יו"ר היתה צריכה להתקיים במארס השנה. היום כבר סוף ספטמבר. ההנהלה כבר החליטה על אסיפה כללית בסוף אוקטובר או תחילת נובמבר אבל בלי תאריך ספציפי אין להחלטה הזאת שום ערך והיו"ר יודע זאת ומבטל את הנהלתו כאוות נפשו.

בכל התאחדות ספורט כללית בארץ (כדורסל, כדורגל וכו') מתקיימות הבחירות בזמן, כי שם אין לטיפונדיות, יש הליכים דמוקראטים מקובלים. אילו התקיימו הבחירות באיגוד הטנים אפשר היה להעלות הכל על פני השטח ואז עשוי להתברר מצב שבו הכוחות הפעילים באמת בטנים קצו בקיים ורוצים משב רוח אחר – יותר מקצועי ופחות רודני.

כדוריטורה — מעט פרץ

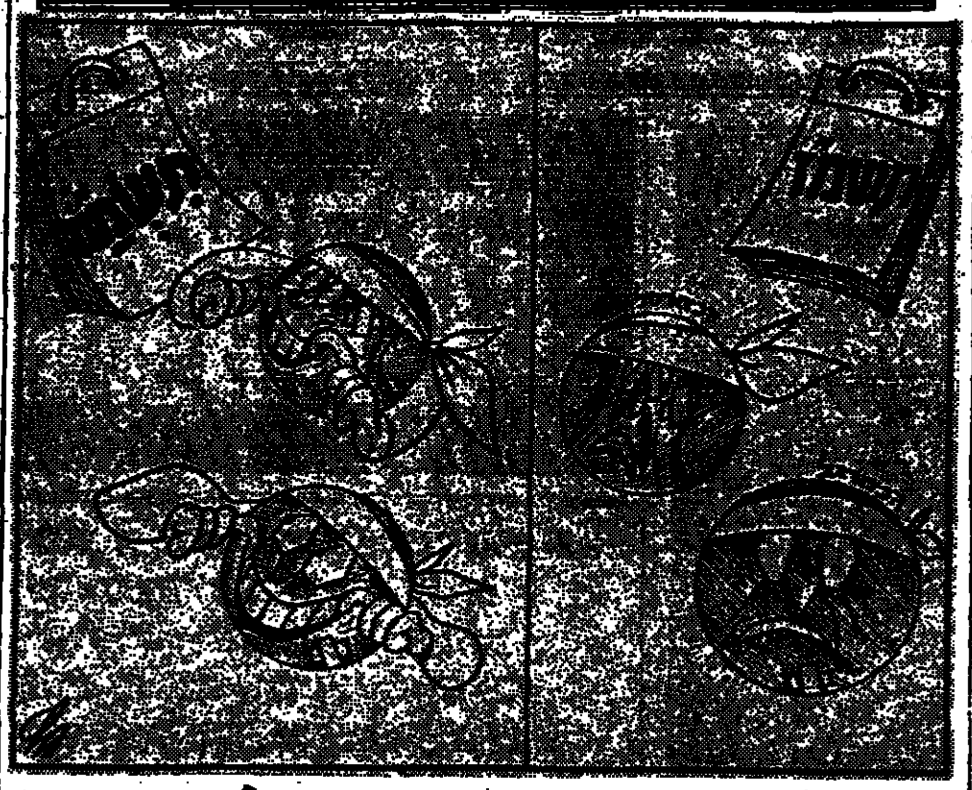

ריינג'רס התאוששה על חשבון לוטון והגדילה יתרונה בפיסגה

צמד שעריים בשלהי הסיום. מרגלי דיין קתי ושרי פאנגריק העניק לק.פ.ר נצחון 0:2 על לוטון והגדילה את יתרונה על פני הדולקות אחריה לארבע נקודות.

יריבתה העירונית צ'לסי עלתה למקום השני בעקבות נצחון חלק בשיעור 0:3 על ווטפורד. צמד מרגלי גורדון דיורי ושער נוסף של קרי דיקסון אפשרו לקבוצתם להלוף על פני לנורנית אחרת טוטנהאם שנאלצה להכנע ב„אולד טראפורד" למארחותה מנצ'סטר יונייטד בתוצאה 1:0. את שער הנצחון ליונייטד הבקיע הסקוטי בראיין מאקלייר בבעיטת עונשין מהנקודה הלבנה, לאחר הכשלתו של הרגי יאספר אולסן.

במחצית השניה הטילו ה„תרנגולים" לחץ על שער המקומיים אולם בריאן רובסון ששיחק בתפקיד לא מוכר לו במרכז ההגנה הצליח יחד עם חבריו לשמור על רשת נקיה עד לשריקת הסיום.

טוטנהאם נסוגה למקום הרביעי בטבלה עם 17 נקודות (פיגור של חמש נקודות אחרי המוליכה). מקדימה אותה נוטינגהאם פורסט, הצעירה בקבוצות הליגה, שגברה על נורוויץ' בשבת 0:2 משני שערים של ניל וב.

ליברפול היא היחידה כרגע המסוגלת לסכן את עליונותה של ק.פ.ר. לליברפול שלא שיחקה אתמול שלושה משחקים פחות מאשר ליתר הקבוצות ובאמתחתה 16 נקודות משישה משחקים כך שתיאורטית היא יכולה להלוף על פני המוליכה לאחר שתשלים את משחקיה.

האלופה אברטון נוצחה לראשונה העונה במגרשה, למחזיקת הגביע קובנטרי 2:1. אברטון הסובלת עדיין ממכת פציעות שלטה במגרש בשלבי הפתיחה אך נבעה פעמים לצמד מרגלי סיריל רג'יס ודיוויד פיליפס.

הברזילאי מירנדיניה הבקיע את שער הבית הראשון שלו והוביל את קבוצתו ניוקאסל לנצחון על סאותהמפטון בתוצאה 1:2.

מגינה הבין־לאומי של הנבחרת האנגלית קני סאנסום הבקיע את השער היחיד בדרבי הלונדוני בו ניצחה ארסנל את ווסטהאם 0:1 והעפילה לחבורת הצמרת.

שפילד וונסדיי פינתה את המקום האחרון בזכות נצחונה הראשון העונה. היא גברה על צ'רלטון בשיעור 0:2 מצמד שעריו של לי צ'פמן.

בסקוטלנד: הארטס עדיין מוליכה

הארטס ממשיכה להוליך את הליגה הסקוטית לאחר נצחון דחוק 0:1 על דאנפרמלין. אולם את הנצחון של המחזור רשמה לזכותה האלופה ריינג'רס שערב משחק הגומלין שלה בגביע אירופה לאלופות מחצה את סוגרת הטבלה מורטון בתוצאה 0:7. מקוויסט ופלקו הבקיעו שלושה כל אחד.

באוסטריה: תיקו שלוש למוליכה ראפיד וינה

המוליכה ראפיד וינה איבדה נקודה כשנפרדה בתיקו 3:3 מיינר ספורטקלוב. אוסטריה וינה המסגרת אחרי המוליכה בשש נקודות נפרדה אף היא בתיקו מינה 1:1.

יתר התוצאות: ארמינה ואקר – מודלינג 2:5; טירול – שטורם גראץ 0:3; גאק – קלאגנפורט 0:2.

● בטורניר הקדם אולימפי בבית 2 של האיזור האסיאתי גברה יפאן על תאילנד בשיעור 0:1. היה זה נצחונה השלישי ברציפות של יפאן.

● נבחרת הכדורגל של עיראק תקיים מחנה אימונים לקראת השתתפותה בטורניר הקדם אולימפי.

● בטורניר הטניס ברצלונה יפגשו היום בגמר השחרי מאטס וילנדר והארגנטיני מרטין חייטה. אתמול בחצי הגמר ניצח וילאנדר את פרז רולדן 3:6, 0:6. חייטה גבר קודם לכן על בנגואצ'יה 2:6, 4:6.

הערב פתיחת העונה בליגה בכדורסל

מאת משה כהן

המשחק בין קבוצות אליצור נתניה ובית"ר ת"א יפתח הערב את עונת הליגה הלאומית בכדורסל. הערב יערכו גם משחקי המחזור השני בליגה הארצית בכדורסל.

קבוצת אליצור נתניה, תאלץ לקיים את המשחק הרחק ממגרשה הביתי. הנתניתים קיבלו בשלהי העונה שעברה, עונש ראויוס בעקבות משחקם במסגרת הגמר־סל מול מכבי חיפה.

אין ספק, שסיכויו של צבי שרף טובים יותר והם מועמדים לפתוח את העונה הארוכה ביד ימין. לרשות הנתנייתים עומד צוות חרש שלפחות על הנייר עושה רושם מעניין.

הביתריים, ילחמו כנראה במהלך העונה, נגד הירידה לליגה הארצית. לרשותם עומד צוות שחקנים לוחם, אבל בעל יכולת בינונית.

המשחק יערך בשעה 8 בערב בהיכל הספורט ביד־אליהו. מחר יערכו שאר משחקי המחזור הראשון, שבמרכזם יעמוד המשחק בין קבוצות מכבי חיפה והפועל ת"א.

בליגה הארצית

מחוז צפון: הפועל עירדוד – הפועל איתן/גבת: הפועל נהריה – מכבי כרמיאל; מכבי קרית-מוצקין – מכבי חדרה: הפועל בקעת בית-שאן – מכבי בת-גלים: הפועל גן־שמואל – אליצור קרית-אתא; הפועל קרית-שמונה – הפועל כנרת. מחוז דרום: הפועל גבעתיים – הפועל ר"ג: מכבי רחוב ת"א – מכבי גבעת-שמואל; הפועל נס – מכבי חולון; פ"ת: הפועל אשקלון – קרית-גת. – מכבי ראשל"צ: אליצור ת"א – אס"א ת"א, הפועל באר-שבע – אליצור קרית-אונו.

אם ישוחרר מוכן אולסי פרי לאמן קבוצות נערים

מאת יוסי ליבוביץ

כדורסלן „מכבי ת"א לשעבר, אולסי פרי, המרצה עונש מאסר בכלא באה"ב בעקבות הברחת כמות גדולה של סמים בה הוא היה מעורב, פנה לאחרונה למתיר האסירים, הרות לפיד, כדי שיעזור לו להשתחרר מהכלא האמריקאי.

אולסי פרי אמר, כי בתמורה לשחרורו הוא מוכן להקדיש את חייו לאימון נערים בארץ בכדורסל. הפגישה בין השנים נערכה לפני שלושה שבועות, בבית הכלא בעיר מרטסטון, במינסוטה.

אולסי פרי ביקש מלפיד שיפנה גם אל קבוצת מכבי ת"א שתסייע לו להשתחרר בהקדם מהכלא. הרות לפיד הבהיר, כי הוא הסתייג ממעשה של פרי ולכן הוא אינו מתכוון לפעול למען שחרורו, אלא אם תופנה אליו בקשה מפורשת של מכבי ת"א או משרד החינוך והתרבות. לטענת לפיד יש ביכולתו לשחרר את פרי מהכלא, אבל הוא יעשה זאת רק בתנאי שיבקשו ממנו.

פורטוגל הפתיעה את שוודיה 0:1

נבחרת הכדורגל של פורטוגל הפתיעה ביום רביעי כשניצחה בשטוקהולם את שוודיה 0:1. את שער הניצחון הבקיע פרנגרו גומז. פורטוגל עלתה למקום השלישי בבית 2 כשלה 5 נקודות מ-5 משחקים. מקדימה אותה שוודיה עם 10 נק' מ-7 משחקים ואיטליה 8 נק' מ-5 משחקים.

בולגריה ניצחה בבית 7 את בלגיה 0:2, בסופיה, ועלתה למקום הראשון עם 10 נקודות מ-6 משחקים לפני אירלנד החופשית ובלגיה עם 7 נקודות מ-6 משחקים.

במשחק נוסף בבית 3 הפתיעה איסלנד את נורווגיה 0:1 באוסלו. בבית זה מוליכה ברה"מ כשבידה סיכויים טובים להעפיל לגמר. פולין גברה על הונגריה 2:3 בבית 5.

במשחקי רעים שנערכו ערב החג ניצחה איטליה את יוגוסלאוויה 0:1 בפיזה. ברה"מ גברה על יוון 0:3 וספרד גברה על לוכסמבורג 2:0. גרמניה ניצחה בהמבורג את דנמרק 0:1.

רודי פלר המערב גרמני מבקיע את שער דנמרק במשחק הידידותי שנערך בהמבורג

הפועל ר"ג נכנעה לכדורידני מוסקווה

קבוצת הפועל ר"ג נוצחה בערב שבת ע"י הקבוצה הרוסית החזקה, מאי מוסקבה בתוצאה 28:20, במסגרת משחקי גביע ההתאחדות האירופאית בכדוריד.

המשחק נערך במערב-גרמניה בגלל התנגדות הרוסים לקיים מפגש כפול בישראל ובברה"מ.

במחצית הראשונה לא הוטל יתרונם של הרוסים בספק. הם פתחו את המשחק בסערה ועלו ליתרון – 0:5, 10:2, 17:9.

במחצית השניה הצליחו שחקני עיר הגנים להתאושש בעקבות ולצמצם את התוצאה. האחראים להתאוששות הישראלית היו בני גת ונרגו.

לפני המשחק נערך טקס קצר בו החליפו השחקנים דגלונים ומזכרות. בסיום המשחק הזמינו הרוסים את הישראלים למסיבה משותפת.

משחק הגומלין בין שתי הקבוצות יערך הערב. במשחק נכח גם המאמן הלאומי של נבחרת ברה"מ בכדוריד.

מכבי חיפה 74 מכבי נתניה 60

מאת יצחק ציבין

במשחק אימון מקדים באולם ברוממה גברה מכבי חיפה על מכבי נתניה 60:74 (32:40).

שתי הקבוצות שיחקו בהרכבים חסרים. בחיפה נעדר ארי רוזנברג הפצוע ובנתניה מייקל קרסר.

קלעי לחיפה: בניון 21, ברנע 18, שפע 12, גורדון 11, שטיינהאור 8, פלאוארס 4.

קלעי לנתניה: סמית 25, בלום 10, בראון 9, שלפמר 8, רוס 8.

האחראים על ה„טיסה לדמשק" ידרשו להסביר את התקלה

מאת משה כהן

בערב החג ערכו ראשי איגוד הכדורסל מסיבת עתונאים, בה נמסרו פרטים על המצפה לנו בעונה העומדת בפתח. גם הכשלון המחפיר של הנבחרות הלאומיות עלה בעת מסיבת העתונאים.

ראשי האיגוד הודו כי הליגה הלאומית, שתפתח הערב תהיה ליגה בעלת מספר שיא של שחקנים לא ישראלים. שחקנים אלה, כוללים גם את המתאזרחים, שאינם יכולים ליטול חלק במשחקי נבחרת ישראל. בעיה זו גורמת לראשי האיגוד דאגה רבה.

יו"ר איגוד הכדורסל, יורם אוברקוביץ סיכם את השנה העוברת, שמלבד נבחרת הגברים של ישראל שכשלה בניסיונה להשאר בדרג א', לאחר המעידה בבולגריה וקודם לכן תפסה את המקום ה-11 במשחקי דרג א' ביוון, הצליחו יתר הנבחרות הייצוגיות שלנו בדרגה בין־לאומית. בעיקר היתה מרשימה הצלחתה של נבחרת הנשים.

כל הזוכרים במסיבת העתונאים היו תמימי דעים כי יש לעשות הכל שהנבחרת תשוב לתפוס את מקומה בדרג העליון של אירופה.

נמסר, כי משה ויינקרנץ ימשיך לנהל בשלב זה את משחקי הנבחרת למשימות הבאות. ב-25 באוקטובר יערך משחק נגד אלופת אירופה, יוון בהיכל הספורט ביד־אליהו ולאחר מכן תשתתף הנבחרת הלאומית בטורניר חג המולד בפאריס ובין ה-26 ביוני ל-10 ביולי תיטול הנבחרת חלק בטורניר הקדם אולימפי בהולנד.

הוועדה המקצועית של האיגוד תשקול מסע גומלין של הנבחרת בקנדה וכן תחרויות ואימונים בארה"ב.

נבחרת העתודה תחדש את פעילותה לצד הנבחרת הלאומית. ראשי האיגוד מתכוננים לקיים בקרוב סמינר רב משתתפים, כאשר מטרתו תהיה לקדם את הכדורסל הישראלי והנבחרת הלאומית תוך כדי נגיעה בבעיות המלוות אותנו כמו זרים, מתאזרחים, מוטיבאציה ומנטאליות.

יורם אוברקוביץ התייחס לתופעת שנות שהתרחשה בשנה האחרונה בכדורסל הישראלי. האנשים שטיפלו בחזרת הנבחרת מבולגריה במטוס שהיעד שלו היה לדמשק יאלצו לתת את הסברים. לדעתו, היתה זו שערוריה ללא תקדים.

ראוי לציין, כי לא היה זה המחדל הארגוני הבודד בנסיעה האומללה לבולגריה ועל כך עוד בהרחבה. במסיבת העתונאים דובר על נושאים שונים המעסיקים את הכדורסל הישראלי, אבל גולת הכותרת היתה כצפוי שהוועדה המקצועית של איגוד הכדורסל תמשיך בשלב זה להתפקד כרגיל.

נוער

מכבי ת"א – הפועל ירושלים 3:3; מכבי נתניה – נווה יוסף חיפה 5:0; בית"ר ירושלים – הפועל כפר-סבא 1:1; הפועל ת"א – בית"ר נתניה 1:1; הפועל באר-שבע – מכבי חיפה 0:2; הפועל פ"ת – בני יהודה ת"א 0:0; מכבי פ"ת – הפועל אשדוד 2:1; הפועל חיפה – מכבי יפו 1:3.

קליעה

קלעי הפועל חולון ניצחו אתמול בחצי גמר אליפות הפועל באוקדה אירר לאחר שצברו 1095 נקודות לפני ת"א עם 1081 נקודות.

בדרוג האישי ניצח יעקב סלוק מחולון – 377 נקודות לפני רתני מגרלמן מפ"ת – 370 נק'. ברובה אויר ניצחה הפועל ת"א שצברה 1120 נקודות לפני הפועל רחובות עם 1080.

● שלושת הקלעים האולימפיים של ישראל, גיא סטריק, כתם אילן ואורי ספירוב יצאו לדרום קוריאה יחד עם מאמנם, הורוביץ. שם יטלו חלק בתחרויות הקדם־אולימפיות.

התעמלות

נבחרת ההתעמלות של ישראל גברה על דנמרק כשצברה 551.3 נקודות לעומת 520 שצברו הדנים. בממוצע צבר כל ישראלי השג של 9.2 נקודות בכל מקצוע. כל ששת המקומות הראשונים הושגו ע"י ששת המתעמלים מישראל שהראשון בהם היה יעקב לוי עם 112 נק' לפני רון קפלן עם 111.3 ואייל ויסביט עם 109.4.

שיט

אמיר וסלע מוליכים בטוסון

השייטים יואל סלע ואלדד אמיר מחזיקים במקום הראשון במפרשית מדגם ה„הולנדי המעופף" בתחרות הקדם־אולימפית בטוסון, בדרום קוריאה.

בתחרות משתתפות 28 מפרשיות מ-17 מדינות. ישראל מדורגת ראשונה [illegible] מתוך שבעה [illegible].

ל„יונייטד" לא הולך ברכישת שוערים זרים

מאת שמואל טל

תקוותיה של מנצ'סטר יונייטד להחתים את השוער האיטלקי ג'וליאנו סארבוני נגוזו, כאשר השוער החליט להשאר בארצו. סארבוני חתם על חוזה עם האלופה נאפולי וישחק בשורותיה בשער המסגה, לאחר ששהה פרק זמן קצר במנצ'סטר.

היה זה נסיונה השלישי של הקבוצה האנגלית להחתים שוער. קודם לכן היה על הכוונת שלה שוער הנבחרת הרוסית, רינאט דסאייב, אולם ההתאחדות הרוסית דחתה את הצעה של אלכס פרגוסון, מנהלה של מנצ'סטר.

נסיון נוסף של פרגוסון לחזק את קבוצתו, הפעם בשחקן התקפה, עלה אף הוא בתוהו. מנצ'סטר ביקשה לצרף לשורותיה את חלוצה בן ה-19 של אברדין הסקוטית, ג'ו מילר. אולם הסקוטים דחו את הפניה של פרגוסון בטענה, כי הם לוטשים עיניים לאליפות הליגה השנה והם מוכנים לשמור את קבוצתם.

קבוצה סקוטית אחרת השואפת לאליפות ארצה היא סלטיק, שהודחה בשבת מהמקום הראשון, לאחר תיקו עם סלטיק. כדי לחזק את השורות החתימה סלטיק את קשרה בן ה-19 של נוטינגהאם פורסט, סטיב מוריי. גם החזרתו של החלוץ אריק בלאק ממטנ הצרפתית נבדקת.

● פיטר רייד חלוצה הוותיק בן ה-36 של שפילד וונסדיי חזר לבירמינגהאם, בשורותיה שיחק בעבר. זוהי העברתו התשיעית של השחקן, שלבש בעבר את מדי הנבחרת האנגלית.

מרכז הפועל
אבל
על מותו של
מייטק קנטור
בן 74 במותו
חבר מזכירות מרכז הפועל
והנהלת איגוד הכדורגל
ההלוויה תתקיים ביום שני בשעה 3.00 בקיבוץ כפר מנחם.

בעריכת ארנון מגן

תרופה חדשה הפחיתה ב־40% את התמותה באי ספיקת לב

מאת רבקה הרניש

לקובץ הרשמי של תרופות לבתי־חולים צורפה באחרונה „אנלאפריל", המשווקת בישראל תחת השם „קונברטין", לאחר שאושרה לשימוש בארץ על־ידי משרד הבריאות. התרופה מותווית לטיפול ביתר־לחץ־דם ובאי ספיקת לב. בספרות המקצועית מתוארת התרופה, שהיא פרי מחקר של חברת התרופות האמריקאית „מארק שרפ ודוהם", כפריצת דרך. בארץ היא מיוצרת על־ידי חברת „טבע".

מחקר על השפעת ה„אנלאפריל" נערך על־ידי צוות רופאים סקנדינבי ותוצאותיו פורסמו באחרונה בכתב־העת הרפואי רב־היוקרה „ניו אינגלנד ז'ורנל אוף מדיסין". בכתב־העת נאמר, כי השפעת התרופה בהפחתת מקרי המוות היתה כה משכנעת, עד שוועדת האתיקה של המחקר הורתה שחולי קבוצת הביקורת, שקיבלו טבליות דמה („פלסבו"), במקום טבליות „אנלאפריל", יעברו לטיפול בתרופה זמן רב לפני סיומו המתוכנן של המחקר, כך שכל החולים הקשים אשר נכללו בו יקבלו את הטיפול החדשני.

המחקר נערך ב־35 מרכזים רפואיים בפינלנד, בנורווגיה ובשוודיה ושותפו בו 253 חולים. לאחר שישה חודשי טיפול היה שיעור מקרי המוות אצל מקבלי התרופה נמוך ב־40% מאשר בקרב החולים מקבוצת הביקורת, שקיבלו את הטיפול המקובל באי ספיקת לב. לאחר שנה היה ההפרש בין שתי הקבוצות 31%. התוצאות הללו מתייחסות לחולים שנפטרו כתוצאה ישירה מאי ספיקת לב. לגבי התמותה מסיבות אחרות הגיע ההבדל בין שתי הקבוצות ל־50%.

עוד הראה המחקר, כי בקרב החולים שטופלו ב„אנלאפריל" נתגלו שיפור רב יותר בסימפטומים והפחתה ניכרת של הצורך בתרופות אחרות שמשתמשים בהן לטיפול באי ספיקת לב, כגון „דיגיטלים" ומשתנים. גם הירידה בגודל הלב היתה הרבה יותר ניכרת אצל החולים שטופלו ב„אנלאפריל".

בקרוב עומדים לערוך בארצות סקנדינוויה מחקרים נוספים כדי לבדוק את השפעותיה של התרופה החדשה על חולים הלוקים באי ספיקת לב מדרגה פחות חמורה.

ובשורה נוספת לחולי לב: מארה"ב נמסר על הצלחתה של תרופה חדשה, „לובסטטין", בהורדת רמת הכולסטרול בדם. תרופה זו מוגדרת כ„מהפכנית" בהשוואה לתרופות הקיימות המשמשות לאותה מטרה, שתועלתן מוגבלת למדי.

„לובסטטין" חוסמת אנזימים של כבד, המייצרים כ־70% מכמות הכולסטרול בגוף. בעקבות חסימה זו הכבד „מפצה" את עצמו: הוא שואב עתה את הכולסטרול, הדרוש לו לתהליכים המטבוליים המתקיימים בו, מתוך הדם. התוצאה: רמת הליפופרוטאינים בעלי הצפיפות הנמוכה (LDL), שהם הסוג המסוכן של הכולסטרול, יורדת עד כדי 39%, בעוד התרופות המקובלות עד כה הורידו את רמתם רק ב־20% לכל היותר. כאשר מצרפים ל„לובסטטין" תרופות אחרות ודיאטה דלת כולסטרול, הירידה מגיעה אף ל־50%. לעומת זאת אין התרופה פוגעת ברמת הכולסטרול ה„טוב", בעל הצפיפות הגדולה.

אף שהכולסטרול הוא, כידוע, אחד הגורמים החשובים בהסתיידות עורקים, טוען החוקר האמריקאי ג'וזף גולדסטין, חתן פרס נובל, שמחקריו הבסיסיים הובילו לפיתוחה של „לובסטטין", כי יחלפו עוד חמש שנים לפחות עד שאפשר יהיה לקבוע בבירור, שהורדת רמת הכולסטרול בעזרת התרופה החדשה תביא להפחתה במספר המקרים של אוטם שריר הלב.

מוליכות מצוינת בלי קירור

בתוך המהומה הגדולה שהתעוררה בעת האחרונה סביב העל־מוליכות – זרימת החשמל ללא התנגדות כלל – בטמפרטורות גבוהות יחסית, של כ־100 מעלות קלווין (לערך מינוס 170 מעלות צלזיוס), בחומרים קרמיים חדשים, השיגו חוקרים במעבדות באזה בלודוויגסהאפן שבמערב־גרמניה הישג מרשים בתחום המוליכות ה„רגילה", כלומר הזרמת חשמל תוך התנגדות: הם פיתחו חומר שכושר ההולכה שלו בטמפרטורות החדר גבוה יותר, ביחס למשקל, מזו של כל חומר מוכר אחר. עובדה מעניינת נוספת: אותו חומר חדש הוא חומר פלסטי, ולא סגסוגת של מתכות.

החומר הוא פוליאצטילן, המורכב משרשרות של אטומי פחמן ומימן, כלומר חומר אורגאני למהדרין. פולימר זה הוא ביסודו מוליך־למחצה. אלן היגר מאוניברסיטת קליפורניה בסנטה־ברברה ואלן מקדייארמיד מאוניברסיטת פנסילווניה גילו כבר לפני עשר שנים, כי כאשר מוסיפים לו יוד, הוא נהפך למוליך. נראה שתוספת היוד מרחיקה אלקטרונים מתוך שרשרות הפולימר ואלה מותירים אחריהם „חורים" בעלי מטען חשמלי חיובי, המגבירים את הכושר של חומר זה להוליך חשמל. אבל החומר שהכינו שני האמריקאים היה רק בעל הולכה של 200 זימנס לס"מ (הזימנס הוא היפוכו של האוהם, יחידת ההתנגדות החשמלית) וכן הוא התפרק באוויר תוך שניות ספורות.

החוקרים בגרמניה, הרברט נארמן ונ. תיאופילו, נקטו גם הם בדרך של הספגת הפוליאצטילן ביוד, אלא שהם עשו זאת בתהליך שונה והודות לכך השיגו הולכה יוצאת־דופן בשיעור של כ־150,000 זימנס. זהו לערך רבע משיעור ההולכה של נחושת בעלת נפח שווה, אבל כאשר משווים את שני החומרים לפי משקלם, מתברר שכושר ההולכה של הפולימר, שהוא חומר קל, כפול מזה של הנחושת (שמשקלה הסגולי הוא 8.93, כלומר יותר מזה של הברזל). החומר החדש גם נמצא יציב מאוד. כאשר מקררים אותו, כושר ההולכה שלו אינו עולה, ודבר זה מעיד, כנראה, שהוא איננו נקי לחלוטין. אבל בינתיים מנסים החוקרים הגרמנים לפתח חומר נקי יותר מסוג זה ויש שמועות, כי כבר הצליחו לייצר חומר שעולה על הנחושת אפילו ביחס לנפח.

הפולימר של באזה אינו מתאים אמנם לשימוש מעשי נרחב ומבחינה זו הוא דומה לעל־מוליכים החדשים, משום שהוא נעדר את התכונות החיוביות של חומרים פלסטיים אחרים המקילות על ייצורם: הוא איננו נמס לא במים ולא בשום נוזל אחר, אפילו לא בחומצות, וכאשר מחממים אותו הוא איננו נעשה גמיש, אלא מתפרק. עם זאת יש לזכור, שהמחקר בפוליאצטילן מוספג ביוד הוא רק בתחילתו, וכן ייתכן כי יש גם פולימרים אחרים שאפשר להעניק להם מוליכות טובה.

אקדח קול נגד כלבים

שונאיהם המובהקים של הכלבים הם הדוורים, אבל גם מי שעוסקים ב„ג'וגינג" וסתם מטיילים תמימים נופלים לעיתים קרבן למלתעותיהם.

לא עוד. בארה"ב אפשר לרכוש היום, תמורת 97 דולר, את המכשיר „סקרם". זהו אקדח מצויד בסוללות, היורה אחרי לחיצה על ההדק בליל של קולות מוזרים, בתדירויות שונות, שבכוחו להניס כל כלב. הקולות בטווח התדירות של אוזן האדם מבהילים את ההולך על ארבע, והקולות בתדירות גבוהה יותר משבשים את חוש ההתמצאות שלו.

ניסויים שנערכו באקדח זה בארה"ב הוכיחו את יעילותו. רוב הכלבים הרימו רגליהם ונסו על נפשם.

הפר הישראלי המצטיין

בניסוי השוואתי שנערך במינהל המחקר החקלאי בבית־דגן נבחן כושר ההשבחה של פרים ישראליים ושל פרים מחו"ל. נמצא שהפרים המקומיים, ובראשם זה שבתמונה, „גיוס" שמו, היו המוליכים: המבכירות שהוזרעו בזירמת פרים ישראליים הניבו יותר חלב, אחוז השומן בחלבן היה גבוה יותר והיו להן פחות המלטות קשות, בהשוואה למבכירות שהוזרעו בזירמת פרים מצטיינים מארה"ב, מקנדה, מניו־זילנד ומשוודיה. לעומת זאת, הפרים הקנדיים הולידו את הפרות הכבדות ביותר ובעלות העטינים המתאימים ביותר, ובנות הפרים השוודיים הצטיינו בפוריות הגבוהה ביותר. יצוין שהתנובה השנתית לפרה בישראל עלתה בין השנים 1976 עד 1983 ב־1,250 ק"ג לשנה, והחוקרים מייחסים 60% מעליה זו להשבחת הפרים. באותה תקופה גם גדל ייצור השומן לפרה ב־46 ק"ג לשנה.

סיכוי לחיזוי משופר של המונסונים

האיזור הכהה – ארצות המונסונים של אסיה

„אקונומיסט", מיוחד ל„דבר"

[illegible] הקיץ, בין מאי ליולי, [illegible] איכרי אסיה הדרומית בחרדה אל השמים וממתינים לבוא המונסון, בתקוה ליבולים טובים. חזאי מזג־האוויר אינם יכולים להבטיח להם דבר וגם לא היה לאל ידם להזהיר מראש מפני הבצורת הנוראה, למשל, שפקדה את האיזור השנה. אולם בעת האחרונה התחילו המדענים להבין במקצת את הקשרים בין משטר המונסונים ובין מזג־האוויר באזורים אחרים של העולם.

יש הודים הטוענים, שזה מאה שנה לא ידעו בצורת קשה כל־כך. יבולי האורז של הודו יהיו השנה נמוכים ב־30% מן היבול הממוצע. ארגון המזון והחקלאות של או"ם מדווח על התפשטות הבצורת גם כלפי מזרח – לעבר אינדונזיה, קמפוצ'יאה (קמבודיה), וייטנאם, תאילנד, לאוס והפיליפינים. גם אם ימטירו עתה השמים גשמי זלעפות – הם לא יוכלו עוד לפצות את האיכרים על הבצורות הנוכחית.

אילו אירעה בצורת כזאת לפני 20 שנה, היא היתה מחוללת רעב בכל האיזור. מדינות אסיה הדרומית פגיעות היום פחות מאשר בעבר. ברובן יש מאגרים של מזון משנים קודמות; הכבישים טובים יותר ופירוש הדבר שאפשר להחיש מזון מאיזור לאיזור; שטחים [illegible] מושקים ולכן [illegible] לחסרי שמים; הודות לזנים חדשים בעלי תקופת גידול קצרה אפשר לזרוע את השדות בשנית, כפי שנוהגים בתאילנד, למשל.

אף־על־פי־כן, מונסון שאיננו נושב בעיתו עדיין פירושו אסון להמוני איכרים ופגיעה קשה בכלכלה כולה. עקב המחסור במזון מאמירים מחירים, האיכרים אינם יכולים לפרוע את חובותיהם, הפועלים החקלאים נותרים ללא עבודה. ראש ממשלת הודו, רג'יב גאנדי, אמר לאחרונה כי 15 מיליון מבני ארצו, שהם כ־4% מכוח העבודה, יישארו ללא תעסוקה.

אם כלכלתה של הודו דורכת על המקום, הרי זה בין השאר בגלל אי־היכולת לחזות מראש את מזג־האוויר. התחזיות הנוכחיות אמינות אמנם ליום עד ליומיים, ובאחרונה מנסים החזאים את כוחם, בהצלחה בלתי־מבוטלת, גם בתחזיות לחמישה עד עשרה ימים. הבעיה היא חוסר האפשרות לעשות תחזיות ארוכות־טווח, בגלל העדר ידע מספיק על גורמי מזג־האוויר.

אולם המטאורולוגים בהודו מסתייעים לאחרונה בעמיתיהם בחלקים אחרים של העולם. מאמצי מחקר רבים הושקעו ומושקעים בהבנת אל ניניו („הבן", הכוונה לבן האלוהים, ישו). זוהי תופעה אקלימית באוקינוס השקט. ראשיתה בחג המולד (ומכאן שמה) והיא מתבטאת בהתחממות מי הים ובגשמים עזים. בחורף 1982־83 היה אל־ניניו דרמאטי ממש: הטמפרטורות על פני המים עלו עד 10 מעלות. עקב כך הושמדו 80% משוניות האלמוגים מול חופיה של פנמה, והתל"ג של פרו פחת כדי 5% בגלל הקטל שעשו המים החמים בלהקות העפיאן (אנשובי) שמול חופיה של מדינה זו.

בעקבות אירוע זה החלו המדענים לבנות דגמים בנסיונותיהם לחזות את מועד בואו של אל־ניניו הבא. המשתנים העיקריים שחקרו היו הטמפרטורות על פני המים בשוליו המזרחיים והמערביים של האוקינוס השקט וזרמי הים בינותם. אחת התחזיות נראתה טובה למדי, אם כי לא מדויקת לחלוטין: חוקרים במצפה הגיאולוגי למונט־דוהרטי בארה"ב חזו בראשית 1986, שיש לצפות להופעה מחודשת של אל־ניניו. הוא אמנם הופיע, אבל רק כעבור שנה כמעט, והוא הנה חלש מכפי שציפו.

אפשר לשאול, מה התועלת שיכולים איכרי אסיה הדרומית להפיק מחיזוי מוקדם של אל־ניניו, המופיע באיזור אחר בכדור־הארץ. התשובה היא, שיש קשר בין תופעה מצויית זו ובין המונסונים. נראה שקיים מיתאם רב בין אל־ניניו ובין תנאים יוצאי־דופן של מזג־האוויר בעולם כולו: בצורות באיזור הסאהל שבאפריקה המערבית ובאוסטרליה, קיצים קרים ולחים באירופה ועצירת גשמי המונסונים באסיה. מחקר רטרוספקטיבי אחד מלמד, שבעקבות 20 אל־ניניו האחרונים הכזיבו המונסונים 14 פעמים.

המדענים נוטים לדמות את האטמוספירה לכדור פורח, שכאשר לוחצים עליו בנקודה אחת, הוא מתנפח בנקודה אחרת. לכן, כאשר לחץ האוויר יורד מעל לאוקינוס השקט וכתוצאה מכך ממטירים שם השמים גשמי זלעפות, גובר הלחץ בשמי אסיה וענני הגשם שם נודדים הלאה בלא להמטיר את לחותם על האדמה.

כל אלה הן לפי־שעה השערות גרידא, שלא די בהן לחזות את מזג־האוויר לטווח ארוך. אולם בינתיים התחילו המטאורולוגים ליישם את השיטות, שהדריכו אותם בחקר אל־ניניו, גם לגבי המונסונים ולתור אחר סימנים המעידים על הסיכוי של אי הופעת המונסונים בעיתם ובעוצמתם הרגילה. בין סימנים אלה: עליית הטמפרטורה של פני המים באוקינוס ההודי, החלשת רוחות הפסאט הדרומיות־מזרחיות הנושבות מאפריקה לעבר הודו ומשטר הרוחות המערביות באיזור ההימליה. רוחות אחרונות אלה „נודדות" בדרך־כלל צפונה להרים באביב וחוזרות ונושבות בקיץ מדרום להרים.

אחד הקשיים בחיזוי המונסונים לטווח ארוך הוא קיומם של שינויים המשתרעים לא על חודשים אחדים, אלא על טווח של שנים. כמות המשקעים השנתית הממוצעת נשארת בעינה, פחות או יותר, אך באינדונזיה, למשל, קיימת נטיה של „התערבבות" עונת הגשמים ועונת היובש. ההודים מצידם טוענים, שאקלימם הולך ונעשה קיצוני יותר: מספר ימי הגשם פוחת, אך הגשם עז יותר; יש להם יותר מונסונים לחים מאוד וכנגדם גם יותר מונסונים יבשים מאוד. ב־15 השנים האחרונות בושש המונסון מלנשוב חמש פעמים – לעומת פעמיים בלבד ב־15 השנים שקדמו להן. חילופין קיצוניים אלה בין שטפונות ובין בצורות מדאיגות את איכרי אסיה הדרומית, לא פחות ממה שמדאיגה את תושביהם של אזורים מסוימים באפריקה הירידה ארוכת השנים בכמות המשקעים.

יש לא מעט מדענים הסבורים, שהשינוי בדפוסי המשקעים נובע בין השאר מן התופעות שהאקולוגים מזהירים מפניהן השכם והערב: כריתת יערות, עליית שיעור הפחמן הדו־חמצני באטמוספירה והרס שכבת האוזון. הם מנסים לשלב תוצרי לוואי אלה של פעילות האדם בדגמים מטאורולוגיים ארוכי טווח, אך אין הם יודעים בדיוק מה יהיו השפעותיהם קצרות המועד.

עניין אחר הוא, שגם אם יחול שיפור ניכר ביכולת לחזות מראש את המונסונים, עדיין נותרת השאלה כיצד להפיק מכך תועלת. הפסימיסטים טוענים, שתחזיות כאלה רק יגרמו לספסרים לאגור כמויות גדולות של מזון בשנות שפע, ואילו איכרים עניים, שאין להם די כסף לעשות כן, רק יסבלו מהאמרת מחירי המזון בבוא הבצורת. לעומת זאת יוכלו הממשלות להסתייע בשיפור התחזיות ובהתאם לכך לתכנן את תקציביהן, לשפר את השיטות של חלוקת המזון ואף לרכוש זרעים של גידולים העמידים ליובש, כגון סורגום ודורה, כתחליף לחיטה ולאורז. אסון חזוי מראש עדיף במקצת על אסון הבא כהפתעה גמורה.

חרם על תרפיית התאים

ראשיתו של הסיפור לפני יותר מ־50 שנה. ב־1931 באה לרופא השווייצרי פרופ' פאול ניהנס אשה בת 47 עם זפק – תפיחה בקדמת הצוואר. היא הופנתה אליו לאחר שבטעות כרתו לה בניתוח חלקים מבלוטות יותרת התריס, הממלאת תפקיד חיוני במטבוליזם של הסידן בגוף. בהיעדר בלוטה זו או כאשר היא מתפקדת שלא כהלכה, כפי שקרה במקרה זה, רמת הסידן בדם יורדת בתלילות והתוצאה היא, בין השאר, פרכוסים עזים. ואמנם האשה הגיעה לרופא כשכל גופה מתעוות.

במקרים קודמים מסוג זה נהג פרופ' ניהנס לשתול בחולים בלוטות יותרת התריס שנלקחו מעגלים אשר נשחטו לאטליז, אך לא תמיד האירה לו ההצלחה פנים. לכן ניסה הפעם שיטה אחרת: הוא נטל בלוטה כזאת, הכין ממנה בליל והזריק לחולה את הבליל הזה כשהוא נתון בתוך תמיסה מלוחה.

התוצאות היו מדהימות [illegible] תרפיית התאים, הקרויה גם תרפיית ניהנס. עיקרה הזרקת תאים טריים שנלקחו מבעלי־חיים שאך נשחטו או מעוברי חיות. קמו גם חברות העוסקות בכך. הן משיגות את התאים ומקפיאות אותם בהקפאה עמוקה, ולקראת הטיפול מפשירים אותם.

שיטת ניהנס זו עשתה לה כנפיים והיא נהוגה היום גם לטיפול בהרבה מחלות אחרות וכן ל„חידוש הנעורים". למשל, יש רופאים הטוענים, שאפשר „להצעיר" ליבו של אדם קשיש כאשר מזריקים לו תאים שנלקחו מליבו של עובר כבש, או להגביר את האון המיני על־ידי הזרקת תאי אשכים של בעלי־חיים. פרופ' ניהנס עצמו (הוא מת ב־1971) השתמש בה לטיפול במספר אישים מפורסמים מאוד ובהם קונראד אדנאואר, האפיפיור פיוס הי"ב, מרלנה דיטריך, הגאגא חאן ומריליין מונרו. אבן סעוד ופידל קאסטרו הגיעו למרפאתו של ניהנס בלווית עדרים שלמים של כבשים וצוותים רפואיים גדולים.

אבל היה גם איש מפורסם אחד לפחות, שמת עקב טיפול זה: הכבר גיאורג קילנקמפף נפטר בגיל 50 מיהום נגיפי שפקד אותו בעקבות הטיפול. מתו גם אנשים פחות מפורסמים. רוב מקרי המוות נבעו מהעברת נגיפים מבעלי־החיים אל האדם המטופל ומתגובות דחיה אלימות (שהרי מדובר בהעברת רקמה זרה, כמו בשתילת איברים).

סקר שנערך ב־1965 ב־180 מרפאות במערב־גרמניה לימד על 80 מקרים של סיבוכים ועל 30 מקרי מוות. מקרי המוות או שאירעו מיד לאחר הטיפול, למשל עקב תגובה אלרגית עזה, או מאוחר יותר, עקב סיבוכים שהתהוו באיברים שונים. בקיץ 1976 פרסמה המועצה המדעית המייעצת שליד לשכת הרופאים הפדראלית את האזהרה הבאה: „היעילות של תרפיית התאים עדיין לא הוכחה על בסיס של עקרונות מדעיים מקובלים. אין [illegible] הסכנות [illegible] לכן אנו מזהירים [illegible] התוקף נגד השימוש בתאים טריים לנוכח הגברת סכנת ההידבקות המאיימת על הפציינט".

על אף אזהרות אלה יש רופאים רבים הממשיכים בטיפול זה – וגם גובים תמורתו הון תועפות. מחירו של מהלך טיפול אחד מגיע לעיתים ל־5,000 או אף ל־10,000 מארק.

שלטונות הבריאות במערב־גרמניה אינם מסתפקים עוד באזהרותיהם של רופאים מוסמכים. תרפיית התאים אסורה היום ברוב המדינות של הרפובליקה הפדראלית. בחלק מן המדינות האיסור חל אמנם רק על השימוש בתאים מוקפאים, ולא על השימוש בתאים טריים. במדינות ריינלנד־פפאלץ ובוואריה מותר ליישם את תרפיית ניהנס רק בתנאי שהרופא מעמיד את הפציינט על הסכנות שבטיפול והלה נתן את אישורו בכתב.

לאחרונה הצטרפה גם מערב־ברלין למדינות מערב־גרמניה שהטילו איסור על תרפיית התאים. הסיבה הבלתי־אמצעית: לא מכבר מתו בעיר ארבעה חולים בעקבות תרפיית התאים.

כך הופרדו תאומי סיאם מחוברים בראשיהם

ניתוח ההפרדה של תאומי סיאם שבוצע בראשית חודש זה בבית־החולים ג'ונס הופקינס בבולטימור שבארה"ב הוגדר על־ידי אחד הרופאים כ„ניתוח המסובך ביותר ב־98 שנות קיומו של בית־החולים שלנו". נטלו בו חלק לא פחות מ־70 רופאים – מנתחי לב, נוירוכירורגים, מרדימים, רנטגנולוגים וכדומה – ו־70 רופאים נוספים נמצאו במצב הכן כדי להיחלץ בשעת הדוחק לעזרת עמיתיהם. חודשים ארוכים התכונן הצוות למשימה זו והתאמן על שתי בובות בגודל טבעי. המנתחים ידעו שלרשותם עומדת שעה אחת לכל היותר.

הניתוח עבר בשלום. תחילה הוכנו התאומים – פטריק ובנימין בינדר מן העיר ראוונסבורג שבמערב־גרמניה, בני שבעה חודשים, שהיו מחוברים בראשיהם – למכונת לב־ריאה. אחר־כך נשאב מהם כל הדם וגופיהם קוררו לטמפרטורה של 20 מעלות, ועקב כך הופסקה גם פעולת המוח. עתה החל הניתוח עצמו. בעוד הנוירוכירורגים הפרידו בזהירות בין רקמת המוח של התאומים, טיפלו רופאים אחרים בעורק גדול שעבר מתחת לכיפת הגולגולת. לתאומים היה רק עורק אחד כזה והרופאים חתכו אותו לאורכו והכפילוהו באמצעות פיסת רקמה נוספת, שהוצאו קודם־לכן משרירי הלב של התינוקות.

היה זה ניתוח יוצא־דופן עד למאוד. תאומי סיאם כשלעצמם הם תופעה נדירה, ותאומים המחוברים בראשם נדירים שבעתיים.

הכינוי „תאומי סיאם" נוצר בראשית המאה הקודמת. ב־1811 נולדו בתאילנד, שנקראה אז סיאם, התאומים צ'נג ואנג (שפירושם „שמאל" ו„ימין") כשהם מחוברים בחזם. בהגיעם לגיל 16 מכרה אותם אמם ליורדיים בריטי וזה הביאם לאמריקה, שם הוצגו לראווה בקרקס, בתוך מפלצות. הם האריכו ימים עד גיל 63 וגם צברו עושר רב, אבל אין צורך לומר שחייהם היו אומללים מאוד, מה גם שהיו שונים מאוד זה מזה באופים. למשל, צ'נג הרבה לעשן ולשתות, בעוד אנג התגעל מן הטבק ומן האלכוהול. לא פעם החליפו ביניהם מהלומות. שניהם היו נשואים. נשותיהם, שתיהן בנות של כמרים, היו מסוכסכות ביניהן וכיוון שכך גרו התאומים לסירוגין, בחילופין מדי שבוע, בבית שלהם ובבית אחיהם.

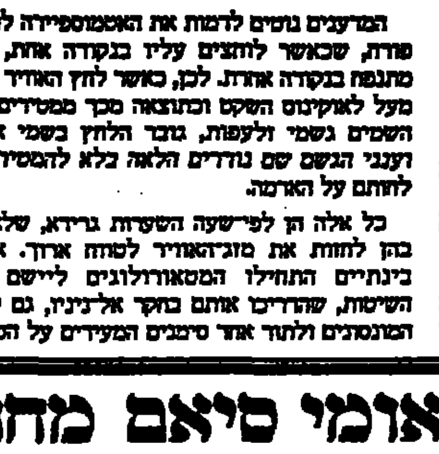

האחים צ'נג ואנג – מריבות גם בין הנשים

ב־1870, בגיל 59, הובאו התאומים לרופא הגרמני המפורסם רודולף וירחוב בברלין. לאחר בדיקה המליץ להימנע מניתוח הפרדה, בגלל הסכנות הרבות הכרוכות בו. רק ב־1893 נעשה ניתוח ההפרדה הראשון של תאומי סיאם, או נכון יותר: של תאומות סיאם. הניתוח בוצע בפריס ב„אחיות הבנגאליות" (ממחוז בנגאל בהודו) מריה־רדוליכה ובריקה־דודיקה, שהיו אז בנות 13. גם הן, כמו צ'נג ואנג, היו מחוברות בעצם החזה שלהן.

מאז בוצעו עוד ניתוחי הפרדה בתאומי סיאם, אבל לא רבים. ראשית, תאומי סיאם הם תופעה נדירה מאוד, כאמור, כדי זוג אחד על כל 100,000 לידות חי, ושנית: לא כל זוג כזה אפשר להפריד בניתוח. כל מקרה ומקרה הוא בעיה בפני עצמה, ולא פעם נאלצים הרופאים לוותר על הניתוח. כך, למשל, לא הופרדו התאומות האמריקאיות דייזי וויולט הילטון. הן נשארו מחוברות במשך 60 שנה, עד למותן המשותף משפעת הונג־קונג, בשנת 1969, ובמהלך חייהן הרבו להופיע בהצגות בידור וגם כיכבו בסרט שסיפר על גורלן. אגב, גם הן נישאו.

הקושי בהפרדת תאומי סיאם נובע בכך, שלפעמים האיבר המשותף להם הוא חיוני, כגון לב, כבד, קיבה או מעי. גם כאשר הניתוח עולה יפה, הרי במקרים רבים נשארים שני המנותחים, או אחד מהם, עם מום קשה. לאחרונה, ב־1982, הוטחו האשמות קשות נגד כירורג הילדים ולדמאר הקר ממינכן, על שתאומי סיאם שהפריד נפגמו בצורה קשה ביותר. הקר – שבזמנו הפריד עוד שמונה זוגות של תאומי סיאם – התגונן וטען, שמה שאונה למנותחיו הפגומים הוא הרע במיעוטו. ברוח דומה לכך טען עתה ד"ר רוג'רס, מראשי צוות המנתחים שהפריד את התאומים בבולטימור, כי ללא ניתוח היו התינוקות נידונים לחיים אומללים: הם לא היו מסוגלים מעולם לזחול, לשבת, לרוץ וכדומה.

בינתיים, אמנם, גורלם של פטריק ובנימין בינדר כוונה על כפות המאזניים. בעקבות הניתוח תפחה רקמת המוח שלהם ולכן לא היה אפשר לכסות עליה על־ידי פתילת יריעות פלסטיות בכיפת הגולגולת. כן ייתכן שהמוח נפגע עקב הניתוח, אלא שדבר זה יתברר רק בעוד שבועות אחדים, בעזרת מכשירי מדידה נוירולוגיים. לפי־שעה מוגדר מצבם כ„קריטי, אך יציב".

תעסוקת חולי נפש – סלע מחלוקת בין „המשקם" ובין משרד הבריאות

מאת רבקה הרניש

המגמה המוצהרת של שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו היא להביא להפרדה בין שירותי הבריאות הממשלתיים לבין משרד הבריאות: להעניק לבתי־החולים אוטונומיה תקציבית ומינהלית ועל־ידי כך לאפשר למשרד להתרכז בקביעת המדיניות, בבקרה, בתכנון וכדומה. מגמה זו היא אחד הנושאים שנכללו בתכנית העבודה של הוועדה העליונה בראשותו של פרופ' נתן טריינין, שמונתה על־ידי השרה לבדיקת המערכת.

על רקע זה נראית מוזרה ובלתי־מובנת התפתחות מגמה סותרת, של הקמת והפעלת מפעלים תעסוקתיים־שיקומיים לחולי נפש על־ידי משרד הבריאות, מגמה המתבצעת בעצם הימים האלה וגורמת מריבה קשה עם „המשקם", שהוא למעשה הגוף המונופוליסטי בארץ בתחום התעסוקה המוגנת לנכים מסוגים שונים, כולל חולי נפש.

ראשי „המשקם" יוצאים באחרונה בהאשמות גלויות נגד משרד הבריאות על שהוא מקים מפעלים מוגנים, המתחרים בחברה ופוגעים בה מבחינה כלכלית. הם טוענים שמשרד הבריאות הקים בנתניה מפעל מוגן, שהסגל שלו הוא כולו על טהרת עובדים לשעבר של „המשקם" והם מעתיקים את תחומי הייצור של מפעל „המשקם" בעיר. לטענתם, חולי הנפש שמועסקים במפעל של משרד הבריאות מסוגלים להיקלט בחברת „המשקם", מייצרים מוצרים מקבילים למוצרי „המשקם", מחזרים שאינם עומדים בקריטריונים של עלויות, מסיבים הפסד כספי לעובדי „המשקם" ומקשים על התפקוד השוטף של החברה. בגלל מצב זה נאלץ „המשקם", להפסיק לפני מספר חודשים, את הייצור במפעל שלו בנתניה ולבקש מן המועסקים להמתין בבתיהם, עד שתימצא להם עבודה חלופית. לטענת ראשי החברה, „פעילות המפעל המוגן של משרד הבריאות בנתניה היא בניגוד לסיכום ולהבנה שהושגו בין מנכ"ל משרד הבריאות לבין מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, שלפיו מפעלים מוגנים או תעסוקתיים עבור אוכלוסיה המוגבלת מבחינה נפשית המתגוררת בקהילה יוקמו ויופעלו על־ידי משרד העבודה והרווחה באמצעות 'המשקם' והקרן למפעלי השיקום".

„אין ולא היה שום סיכום כזה" – כך מגיבה אורה כהנר, מרכזת ארצית במשרד הבריאות לעבודה סוציאלית בבריאות הנפש. „נוכחנו לדעת שאי־אפשר להסתמך על שום גורם חיצוני, והחלטנו שנבנה בעצמנו רצף של טיפול שיקומי ושיקום תעסוקתי עבור אוכלוסיות שונות של חולי נפש". היא מסבירה, כי הכוונה היא לחולי נפש שהיו מאושפזים במוסדות הממשלתיים במשך עשר עד 25 שנים, וחלקם נמצאים היום בדיור מוגן בקהילה, אחרים בדיור עצמאי ועוד אחרים נתונים כעת בתהליכי השחרור לקהילה. לדברי כהנר, המדיניות של משרד הבריאות בעשור האחרון היא למנוע אשפוזם של חולי הנפש על־ידי העמקת הטיפול הכוללני בקהילה. חלק מן החולים מתאשפזים לתקופות קצרות מאוד ומשתחררים עם תכנית מעקב כוללנית. לגבי שני המצבים, האשפוז והחיים בקהילה, „שיקום תעסוקתי הוא חלק אינטגרלי מן הטיפול הכוללני".

אורה כהנר מדגישה את החשיבות שבשיקום תעסוקתי בקהילה. משרד הבריאות מקיים גם שירותים תעסוקתיים־שיקומיים בתוך מספר בתי־חולים, כגון בטירת הכרמל ובבאר־יעקב, אולם יש חשיבות מיוחדת לתעסוקה שיקומית בקהילה, בהתאם למצבו של החולה. היא דוחה בתוקף את כל טענות „המשקם" על התחרות ואומרת: „המפעל שלנו בנתניה מבצע עבודות תפירה לבתי־ח' ממשלתיים ומקבל עבודות פשוטות מכל מיני יצרנים קטנים. בסך־הכל אנחנו מעסיקים 18 עובדים, וגם מקום יש ל־30 בלבד. אנחנו לא מייצרים אותם הדברים שמייצר 'המשקם'".

חברת „המשקם" יכולה להעסיק חולי נפש ברמות תפקוד גבוהות הרבה יותר מאשר אלה של המועסקים במפעלים של משרד הבריאות – מעלה אורה כהנר את טיעונה העיקרי למדיניות הקמת המפעלים המוגנים של המשרד הממשלתי. „יש בידי לפחות שבעה מכתבים ממקומות שונים בארץ על פיטורים של חולי נפש ממפעלי 'המשקם'". לטענתה, „המשקם" איננו מסוגל להתמודד עם אוכלוסיה מסוימת של חולי נפש וכתוצאה מכך יש פיטורים. „לחולים נגרמת טראומה קשה, הם חוזרים למצב של אי־תפקוד, חייבים לאשפז אותם מחדש ולהכין אותם מחדש ליציאה לקהילה" – מסבירה אורה כהנר בציינה, שהדבר מביא לתפיסה מוגברת של מיטות בבתי־ח' ולהארכת תקופת האשפוז. „למשרד הבריאות עמדה עקרונית־טיפולית, שהמערכת מחויבת להכין את חולי הנפש המסוגלים ליציאה לקהילה, שיהיו מסוגלים להתפקד בתעסוקה ולהתפרנס מפרי עמלם, וזו המטרה שלשמה הוקמו המפעלים המוגנים של משרד הבריאות" – אומרת כהנר.

התכנית התבססה על הקצבה מכספי קרן פיתוח שירותים לנכה, שמשרד הבריאות קיווה לקבל מן הביטוח הלאומי. בהתערבותה הנמרצת של חברת „המשקם" הורה שר העבודה והרווחה משה קצב לעכב את העברת הכספים והתכנית נשארה ללא המימון המקווה.

המחסור בכסף לא יביא לביטול התכנית. הקצב אמנם הוקפא, אבל אורה כהנר ממשיכה בה. גם הוועדה העליונה שהקימה שרת הבריאות ממשיכה, כנראה, לדון על שחרור משרד הבריאות מניהול ישיר של שירותים שונים, ו„המשקם" מצידו ממשיך למחות על כניסת משרד הבריאות לתחום הפעלת מפעלים מוגנים בקהילה.

כוכבים ולילות

בשנה הבאה

על ההכנות לעונה החדשה בתיאטרון באר שבע והחאן הירושלמי

בתיאטרון באר־שבע מתכוננים לשתי בכורות. בסוף חודש אוקטובר יעלה המסך על „אהובת החייל" בבימויו של גדי רול. מחזה מאת שירלי גי, מחזאית אירית, המספר על טרוריסטית אירית המתאהבת בחייל בריטי. „זה מחזה אנטי־מלחמתי, נאיבי ונוגע ללב" אומרת ציפי פינס מנהלת התיאטרון „אם היו מציגים אותו בתיאטרון חיפה ודאי היו מעבדים אותו כסיפור על טרוריסטית פלשתינאית המתאהבת בחייל ישראלי." את תפקיד הטרוריסטית תגלם אלונה קמחי, החייל יהיה יגאל נאור.

במקביל עובדים בימים אלה על „ברית הפראי" מאת אנריק איבסן, בבמויו של יוסי יזרעאלי, שיצא לו שם כמומחה לאיבסן. בהפקה זו ישתתפו לבנה פינקלשטיין, החוזרת אחרי שנות העדרות ארוכות, ויעל ברנפלד.

להמשך העונה מחזיק תיאטרון באר־שבע באמתחתו את „הנפש הטובה מסצ'ואן" מאת ברטולד ברכט, בבימויו של יורי לובימוב, הפקה שפינס ראתה במוסקווה בשנה שעברה, בעת ביקור מנהלי תיאטראות שם. עוד מהקלאסיקה: „מותו של סוכן" מאת ארתור מילר בבימויו של מיכה לבינסון, עם מריק הסמן בתפקיד הראשי. הלל מיטלפונקט, שהוא מחזאי הבית בב"ש, כתב ויביים את „הנתע" – פגישה בין ציירת מבוגרת לבין נהג שהתמקם בבית שהיא יורשת מאביה.

שני מחזות אמריקאיים מתוכננים לבמת ב"ש העונה: „מעט בחיים", קומדיה מאת מוס הארט על ימי הוליווד הראשונים והמעבר מהסרט האילם לסרט המדבר וכן „פרינציפלה סקידסטווידה" (השם עדיין לא תורגם לעברית) המספר בשני עתונאים, אחד אמריקאי השני דרום־אמריקאי, הנפגשים בבית הסוהר. עניינו של המחזה: חופש הביטוי והעיתונות.

מה יעשו בפסטיבל התיאטרון הישראלי? פינס עדיין לא יודעת „בטח מחזה ישראלי מקורי. בעזוב את זה עכשיו". עזבנו.

★

החאן הירושלמי מתעורר. כך לפחות רוצה לקוות המנהל האמנותי החדש עמית גזית. במונולוג הפותח את שיחתנו הוא אומר כי המגמה העיקרית שהנחתה אותו בבחירת הרפרטואר הוא נסיון להחזיר את הקהל לתיאטרון. „כיום אין קהל המחזה כ„קהל של החאן" ומפעל המנויים, שהוא חוט השדרה שסביבו ניתן לעשות את הנסיונות האחרים, גווע מעצמו עד שנעלם. „אני לא צריך להדגיש את חשיבותו של מפעל מינויים בתיאטרון רפרטוארי" אומר גזית „ובחאן זו בהחלט הבעיה העיקרית והחוליה החלשה". במסגרת פרוייקט ההבראה ושיפור היחסים עם הקהל בחר גזית במחזות שיש להם רקורד טוב, מעניינים, ופונים לקהל צעיר.

שניים מהמחזות שיועלו העונה בחאן מייצגים את הדרמה הגרמנית. „ציד מכברושים" מאת פיטר טורייני בבימויה של חוגית ירושלמי, ו„האביב מתעורר" מאת פרנק וודקינד בבמויה של אסתר איזביצקי. הראשון מעלה מחאה עירונית על ריקנות החיים המורצת מבעד למה שאפשר לכנות „סיפור אהבה בזבל". בחור ובחורה נפגשים במזבלה העירונית ומתקלפים מבגדיהם ומכל הסממנים החיצוניים כדי להגיע לעצמם גופו.

„האביב מתעורר" הוא מחזה אפית כנגד בורות מינית ששורשיה בבניעת מידע והטלת וטו על כל מחשבה חופשית וסקרנות טבעית. גבורי העלילה הם נערים ונערות גרמניים, אולם הבעיה אוניברסלית ויש לה השלכות גם מחוץ לתחום הפרט.

„מי תהומי" מאת הלל מיטלפונקט ובבימויו של עמית גזית יוצג במסגרת פסטיבל תיאטרוני ישראל, כחלק מחגיגות ה־40. זה מחזה ישראלי שגבוריו הם האנשים שבשולי השמחה הגדולה. חסרי בית, זהות ומקום המייצגים את אופי החברה הישראלית. „לא צריך ללכת רחוק" אומר גזית „גם בירושלים יש שכונות כאלה".

„שלוש אחיות" מאת צ'כוב יבויים כקומדיה עם קצב מהיר וקליל בנסיון להיפרד מהתמונה הריאליסטית הקונוונציונלית שהפכה לפרה קדושה אצל פרשני צ'כוב למיניהם. את שמו של הבמאי אין גזית מוכן לגלות עדיין, אולם הוא מוכן לומר שהוא מנהל אמנותי באחד התיאטראות באירופה.

„לילה במאי" מאת יהושע סובול קשור גם הוא לחגיגות ה־40. זהו מחזה ירושלמי מאת מחזאי שהיה פעם ירושלמי והבכורה תהיה, נכון, בחודש מאי 1988. המחזה מתרחש בשבועות טרום מלחמת ששת הימים ומעלה את הרגשת המתיחות, הדרדה והמצור של אז באמצעות מיקרוקוסמוס של חדר אחד בתוך דירה ירושלמית וישבה.

בשלבים הראשונים רוצה גזית לראות מה תהיה תגובת הקהל. הריחוזים מהקופה מעודדים. שוב חוזרת התופעה שאין כרטיסים. כמו כן יש חזרה הדרגתית לפעילות הקהילתית – ימי תיאטרון ארוכים בבתי ספר, בפני חיילים, ויש התקשרויות עם רשתות מופ"ת ו„צוותא" בנסיון לצאת מירושלים ולהגיע לקהל רחב יותר. עמית מתכוון גם להעסיק 12 שחקנים במקום שמונה, כשהרוב יועסקו בחזרים לעונה, והשאר בהתאם לצרכי ההפקות.

עירית נחמני

קולנוע

חטא עם תירוץ

„לא יכולה בלי זה"
במאי: ספייק לי

„לא יכולה בלי זה" תרגומו העברי של שם הסרט, מנסה לפתות אתכם בסיסמה סקסית מפולפלת. הסרט, בניגוד לשמו, הוא סיפור תמים על יפהפיה שחורה אוהבת בחורים והצהרות מצלצלות. המין כולו מילולי וסצינות המיטה פה ושם קרובות יותר לסינדרלה מאשר לסקס.

מי שאינו מקווה למשהו עסיסי ברוח הפרסומת ימצא סרט סטודנטים בשחור לבן, מהסוג שהיה פופולרי באוניברסיטאות האמריקאיות לפני עשרים שנה, כאשר גילו הבמאים הצעירים את גודאר ועימו את היכולת לספר ולהציג דמויות באמצעות פטפטת חזיתית מול מצלמה קרובה. שלושה מחזריה של נולה דרלינג (טרייסי קמילה ג'ונס) מתיישבים לסירוגין לפני המצלמה ומספרים לנו על אהבתם, ועל נולה כפי שהצטיירה בעיניהם בימי שגעונם המופלא ואחרי ההתפכחות. שלושתם טיפוסים שונים לגמרי, אבל נולה אוהבת את שלושתם בשוויוניות מקולקלת וחסרת מעצורים, מעין פאם פאטאל שחורה נוסח דאן מורד „בוליל חים".

הסרט הינני בעיקר בזכות תמימותם הרעננה של ארבע הדמויות אבל אי שם לאחר שעה מתחילים הראיונות לחזור על עצמם ולשעמם, מה גם שהגברת נולה דרלינג אינה משכנעת לגמרי ברמות הפאטאלית של נדודי השינה. בקיצור, „לא יכולה בלי זה" הוא סרט פטפטת: שיעור טוב על עשייה חסכונית בעוני, סגנון שהיה חדשני לפני עשרים שנה, וכמה קשקושים ילדותיים על חרות ומין כפי שאוהבים לקשקש בגיל שבו יחסי מין סימולטניים נתפסים כחטא מתוק שיש לתבי לו תאוריה. הבימאי הוא ספייק לי, שזכה כבר בכמה פרסים עבור סרטי הסטודנטים שלו. גם סרט זה מקומו בפסטיבל סטודנטים.

יגאל משיח

יחסים מוסיקליים ישראל־פולין

המלחין הישראלי, מרק קופיטמן, המכהן כראש החוג לקומפוזיציה ולניצוח באקדמיה ע"ש רובין בירושלים, יצא לפולין כאורח רשמי של הפסטיבל השנתי „סתיו בוארשה", שהוא אחד המפגשים הבינלאומיים החשובים ביותר למוסיקה בת־זמננו ובמהלכו יבוצעו כמה מיצירותיו של המלחין. השתתפותו של קופיטמן בפסטיבל בפולין, הוא צעד מעודד נוסף ביחסים המוסיקליים, ההולכים ומתהדקים, שבין שתי הארצות.

בעונה שחלפה ביקרה בארץ, לסיור קונצרטים, התזמורת הקאמרית הפולנית. המלחין הפולני הדגול קז'ישטוף פנדרצקי ביקר בישראל באביב השנה. לאחר שהוענק לו פרס קרן וולף (יחד עם הכנר אייזק שטרן) ניצח בפילהרמונית הישראלית על „הרקויאם הפולני" שלו. ביצוע שבו השתתפה מקהלה מפולין. בעונה הקרובה עומד פנדרצקי לחזור אלינו, על־מנת לנצח על סדרת קונצרטים עם התזמורת הקאמרית הישראלית. פנדרצקי סיפר שהוא עובד בימים אלה על אופרה חדשה המבוססת על הספר „אוסטריה", יצירתו של הסופר היהודי־פולני סטריקובסקי, שמוצאו מהעיר סטניסלאבוב (גליציה המזרחית), שבה נולד פנדרצקי.

השנה ביקרו בישראל גם שני מלחינים חשובים אחרים מפולין: אוגוסטין בלוך, שבא באורח בשמי של עירית ירושלים וניצח על יצירתו „ברמן ביבליקום", לתזמורת ולקבוצת נגנים, למלים מספר תהילים ומישעיהו; מארק סטכובסקי, שלימד בכיתת־אומן לסטודנטים ולמלחינים ישראלים, במסגרת הקורסים הקיציים של האקדמיה בירושלים ומרכז המוסיקה ירושלים.

בנובמבר עומדת התזמורת הפילהרמונית הישראלית לערוך מסע קונצרטים, בשש ערים בפולין, בניצוחו של זובין מהטה ובהשתתפותו של הכנר יצחק פרלמן. בטקס הענקת פרסי וולף במשכן הכנסת בשלושים ואחד במאי השנה, אמר פנדרצקי את דברי התודה הבאים – בעברית:

„באופן מיוחד חשוב לי לקבל את הפרס הזה דווקא פה בירושלים, מקור התרבות של הארצות שלנו. דרך יותר משש מאות השנים האחרונות, חיינו ביחד, עד שזה הגיע לסוף ברוטאלי, וגם אחרי זה הגורל שלנו היה דומה. תמיד היינו נאלצים ללחום בסכנות כדי להגן על המסורת והתרבות שלנו ועל עצם הקיום של ארצותינו. אבל בזמן הזה, התרבות שלכם ושלנו התעשרה והדריקום. הארוך בינינו לא תמיד היה קל וחסר בעיות. אבל בתחום התרבותי והרוחני השפעתנו המשותפת היתה מאוד חזקה וגם היום, במקום שהפוליטיקאים אינם משיגים הבנה, אנחנו תמיד מוצאים שפה משותפת".

ישראל דליות

שידורים

ג'ואן קולינס – שושלת

טלוויזיה

חינוכית

08.00 טלטקסט: עד כאן.
08.05 שעת כושר.
08.15 תלמוד: שנים אוחזין (כ).
08.40 ספרות יסודי: מסך לספרות (כ).
09.00 אנגלית ד'.
09.20 חינוך מיוחד, השפה שלנו: כובע הקסמים (כ).
10.00 שעת כושר.
10.10 אנגלית ז'.
10.30 פרפר נחמד: יום אחד עם סבא.
11.00 חשבון ה': שברים שקולים (כ).
11.15 צרפתית: על־יסודי.
11.30 גיאוגרפיה כללית ה'–ו': יפן, כפר.
12.00 ספרות ד'–ט': העז והגדי, גלגולו של מוטיב (כ).
12.25 אנגלית ט'.
13.00 אנגלית י'.
13.30 היסטוריה כללית: קול הגדול, מאחד אירופה.
14.00 טלטקסט: עד כאן.
14.05 האוניברסיטה הפתוחה: כימיה מולקולרית: מבוא לסוציולוגיה: נקודת מבט.
15.00 רכבת ההפתעות: סרט אנימציה.
15.20 גברת פלפלת.
15.40 שעת כושר.
15.50 200, שניות: קופ"ת, אירים.
15.55 רחוב סומסום.
16.25 ילדת הפלא.
17.00 ערב חדש – מנחה, דן מרגלית.

כללית

17.30 „תהילה" – פרק שמיני: „הפעם הראשונה".
18.20 פרס תבפשה.
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 „רוצה פתרון – מעונות יום לילדים (תרגום לעברית).
18.45 החודשים והמצאות – ביזנו מן הים: חלק ב' (תרגום לעברית).
19.00 יומן השבוע (ערבית).
20.00 כותרות מבט.
20.02 להיט בראש – לקט נבחר מהשירים הבולטים הפופולריים של הזמר העברי, בשנה האחרונה. כן יתארחו זמר וזמרת השנה שנבחרו ברשת ג'. מנחים שרי צוריאל ואברי גלעד.
21.00 מבט לחדשות.
21.30 תשדירי שירות.
21.35 לקראת שידור.
21.50 שושלת – פרק 59: שמו של חבר הקונגרס מקווין מתפרסם בכותרות צעקניות בעיתונים כמי שמעורב בשערוריה. הוא חושד שאלקסיס יזמה זאת, ומאיים להורגה. קירבי בהריון. אלקסיס וקריסטל נופלות לברכה המשפחתית בזמן מריבה.
22.40 „סוף ציטוט" – עיוני ספרות. מנחה ירון לונדון.
23.20 „אלפרד היצ'קוק מגיש" – שם הפרק „נקמה". ליסה, רקדנית בלט צעירה, מותקפת בביתה בידי פושע אלמוני. היא מבקשת מבעלה להתנקם באיש.
23.45 חדשות הלילה.

רדיו

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה – מוצארט: דיברטימנטו ברה מג'ור, ק. 136 (להקת אי מוזיצ'י); ק.פ.ע. באך: קונצ'רטו בלה מג'ור לצ'לו ולתזמורות (התז. הקאמ. הלונדונית / פ. טורטלייה); שומאן: שלישייה ברה מינור לפסנתר, כינור וצ'לו אופ. 63 (שלישיית הפסנתר הישראלית); דבוז'אק: סרנדה למיתרים אופ. 22 (התז. הקאמ. של לוזאן / א. זורזן); בליה: המוסיקה לבלט מתוך „הטרויינים" (התז. הפיל. הלאומית / ר. בונינג).
09.00 קונצרט בוקר – מנדלסון: קונצ'רטו במי מינור לכינור ולתזמורת אופ. 64 (פ. צוקרמן / התז. הקאמ. סינט פול / פ. צוקרמן); ג'ון איירלנד: שלישייה מס' 3 במי מג'ור לכינור, צ'לו ופסנתר (י. באמן / ג'. לויד וובר / צ'לו / א. פרקין / פסנתר); מרטינו: „פרפרים וציפורי גן עדן", שלושה קטעים לפסנתר (י. הלבנה); עממי: 5 שירי־עם מן האיים הבריטיים (ק. טה־קאנווה / נגנים מהתזמורת הפיל. הלאומית / ד. גמליי); שפוהר: קונצ'רטו מס' 8 בלה מינור לחליל ולתזמורת (במקור לכנור) (א. אדורייאן / תז. רדיו שטוטגרט / ד. שלון); מסוריה: הבלט „שתי היונים" (התז. הסימפ. מבורנמוט / ג'. לנשברי).
11.57 פינת השיר – אבות ישורון.
12.00 אמנים באולפן – ז. צור, חליל, א. גרינפלד, כנור, ר. ויינטראוב, פסנתר – ק.פ.ע. באך: שלישייה בסי במול מג'ור; י.ס. באך: סונטה מס' 2 במי במול מג'ור; א. בלוך: סויטה מודאלית; פ. קואי: 3 קטעים, אופ. 56.
13.05 בהאזנה נינוחה – שופן: 6 מזורקות (ו. הורוביץ); ג'. דאולנד: לקרימוזה ופנטסיה (הקונסורט של ג'וליאן ברים); מרק אנטואן שארפנטייה: האורטוריה „מות שאול ויהונתן" („מוסיקה פוליפוניקה" זמרים ומקה. גברים / ל. דבוס); היידן: קונצ'רטו לצ'לו ברה מג'ור אופ. 101 (מ. דבזיון / תז. לאמורה / קולס); סטרווינסקי: „אלוני דאמברטון" קונצ'רטו לתזמורת קאמרית (אנסמבל אינטרקונטמפוראן / פ. בולז).
15.00 מוסיקה כאן ועכשיו – פסטנר בכחול ולבן – (ש. פוקסון־היימן, ב. ברמן ואריה וודי): הולדהיים: שאקונה ל־4 ידיים; סתר: סינה נומינה; חיה ארבל: „קינה" – לקריאת קונצרט: אורגד, „בלדה" לתזמורת (התז. הפיל. הישראלית / פוס).
16.00 מוסיקה ליום ראשון – יוזף מיסליבצ'ק: אברהם ויצחק (המקה. הפיל. הצ'כית והתז. הקאמרית של פראג / פ. מאגג); פרנץ ליסט: תהילים קל „מעמקים" (ל. ימבור / מקה. הגברים של צבא העם ההונגרי, סימון מרגיטי / מ. פורייו).
18.00 דפי פסנתר – באך: סויטה אנגלית מס' 6 ברה מינור (א. היניטס); בטהובן: סונטה מס' 2 בלה מג'ור, אופ. 2 מס' 2 (א. גיללס); שופן: ולס במי במול מג'ור אופ. 18 (א. רובינשטיין).
19.00 מוסיקה קלאסית קלה.
20.05 אינטרלוד, רצף מוסיקלי.
20.30 הקונצרט הקאמרי השבועי – מקהלת הקתדרלה מדיסטיאנגנר, התז. הקאמרית הקיבוצית מנצחים: לאור ששבתאי, בינתן שלמה, יש קול מבשר לשערים – „בכה שרו, עם (סולנית חודרה קוסלר); באך: „הללו את ה' בתפארתו" (מתוך קנטטה מס' 11); שלגרל: מזמורי קומרן (סולן כריסטופר קייט, ביוטן).
22.30 קונצרט קטר.
23.00 מחוזי יצירות – קונצ'רטי של מוצרט.

רשת א'

10.05 שירקוד – מחולות ושירים ישראליים.
15.30 האוניברסיטה הפתוחה – צרפתית למתקדמים שעור מס' 37.
16.05 רדיו־עשרה – מגזין נוער, כתבי נוער מדווחים על המתרחש בחיי הנוער.
22.05 תפוח ועץ – תכנית על הקשר בין הורים לילדיהם והפעם: „הורים לילדים מחוננים".

רשת ב'

17.05 תוצרת הארץ.
18.06 מסיבת עתונאים.
19.35 עם ישראל – עניינים יהודיים בעולם.
20.05 אומר בשבחין – פיוטים ופרקי חזנות ספרדיים.
22.05 בינינו לבין עצמנו.
00.15 להאזין בחלום – שירים לסיום של יום.

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים.
21.05 ארום עתיק – שירים שלא נס ליחם.
23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

16.05 ארבע אחר הצהריים.
18.05 שעה קלה על כלכלה.
19.05 רדיו ספורט.
23.55 שיחת חצות – עם רוח לנדאו.
19.05 רדיו רדיו.

צה"ל 2

20.05 גבול – פרק 1 (ש.ח.).
20.05 סבבכבסים.
22.05 הפסקת עשר.
23.05 קול הג'ז הזה.

[illegible]

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר.
07.07 פרסים על התכניות.
11.57 מגישים שיר.
20.27 מגישים שיר.

רשת א'

06.00 שידורים לעולים.
07.30 רדיו קל.
08.05 חוגה.
09.05 סלודיו.
12.05 מעורב ירושלמי.
14.06 בראש צעיר.
18.06 מנחת ערב.
19.20 פרקי היום בתנ"ך.
19.30 שידורים לשלים.

רשת ב'

06.00 „שמע ישראל".
06.04 סקירות מאמרי המערכת.
06.12 התעמלות בוקר.
06.52 אור יהוק.
06.57 רגע של עברית.
07.00 הבוקר הזה.

רשת ג'

06.11 בחורה לאושר.
07.07 שיר בבוקר בבוקר.
09.05 מה כבר תשעה.
10.05 רבנים טובים.
11.05 שבעים כי יורע.
12.05 אוהבה יומיומית.
13.05 רק בימי חול.
14.05 לי ולך שיר הברכה.

08.05 עושים עניין.
09.05 מכבד הבוקר.
10.05 כל צבעי הרשת.
11.50 פינת המודעה הקטנה.
12.10 100 כבר.
12.50 מה נשמע.
13.05 בוקרי היום.
14.06 לראות או לא לראות.
14.30 בת צחוק.
15.05 רגעי קסם.
16.05 יומן כלכלה.
16.30 על מספרים ואנשים.
17.05 שירים ושעורים.
17.55 קאנטרי ספר.
18.45 היום בספורט.
19.00 היום הזה.
22.58 רגע של עברית.
00.05 יומן חצות.

15.05 הדש חדש ומחודש.
16.05 הצגה יומית.

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות.
05.55 באופן מילולי – פינתו של אבשלום קור.
06.05 צלילי בוקר.
06.30 פוקחים עין.
07.07 שבע אפס שבע.
08.05 בוקר טוב ישראל.
09.05 אילה בוקר.
10.05 שעה עם אודלי יניב.
11.05 נבון לעכשיו.
13.05 אחר אחר.
14.05 רז זה מי.
15.05 שירים לחג.
16.54 באופן מילולי.
17.00 ערב טוב ישראל.
18.45 משולש.
18.54 הודעות לחיילים.
19.05 שירים מבאן.
21.00 מבט לחדשות.
22.05 על הדבש ועלא כיפק.
23.05 עשרים וארבע היום שהיה.
00.05 צישורי לילה.
02.00 לא רוצים לישון.

שינוי לכל לשידורי F.M.

בסוף ספטמבר תועלה בישראל האופרטה „סילווה נסיכת הצ'רדש", שהוצגה עד היום כ־75,000 פעמים ברחבי תבל. בהפקה ישתתפו זמרי אופרה ישראלים. בתפקידים הראשיים: טרי גאבור בתפקיד סילווה, אדי כוגן, חנה צור, שוש לגיל, פרדי פאר, פרדי לוי ויוסי קבלי. לצוות הזמרים יצטרפו השחקנים אברהם „בובי" פלטה, יוג'ק נכט ויותם כהן. מקהלת זמרים ולהקת בלט (בתמונה) ילוו את האופרטה.

מוסיקה

קסמי המוסיקה הערבית

להקת „האביב", תיאטרון „פרגוד", ירושלים, 21.9.87

ארבעת חברי הלהקה, שנוסדה לפני כשבע שנים, הופיעו לראשונה בירושלים, בתכנית של נגינות וזמירות בסגנון המוסיקה הערבית האמנותית בת־זמננו: אילתורים לפי מקאמים (תבניות מלודיות מוגדרות) ובעקבות לחנים מאת פריד אל־עטרש, עבדול והאב, אום קלתום ופיירוז – שמות מהוללים במוסיקה של המזרח התיכון. היו אלה בעיקר מהדורות מרוכזות שהתייחסו למקאמים, שהמוסיקאים שלהם מוכרים היטב למבצעים עצמם ולחלק מן המאזינים.

מהאילתורים שהם נשמתה של המוסיקה הערבית, נבעה אוירה צלילית אופיינית, עם חדוות שירה ונגינה, סילסולים ועיטורים וחילופי מקצבים דינמיים – מרכיבים שהם חלק אינטגרלי מטבעה של מוסיקה זו.

המסורת הערבית השפיעה, במרוצת הזמנים, על שירים וריקודים ביוון, בתורכיה, בארצות הבלקן ובספרד. כמה קטעים הזכירו לי בפרשו שירים ומחולות המקובלים באי כרתים.

הלהקה מרבה להופיע באירועים משפחתיים – בשמחות ובחתונות אצל יהודים וערבים כאחד. כל אחד מחבריה הוא גם מוסיקאי מנוסה ברשות עצמו: הכנר – תייסיר אליאס משפרעם. סטודנט באוניברסיטה העברית, העובד על מחקר לתואר שני במוסיקולוגיה (אילתור במוסיקה הערבית). הוא הפיק בטכניקה מרשימה של האצבעות צלילים מקסימים במיקרוטונים. נגן העוד והמלחין – רג'א מריח מדלית אל־כרמל. מורה למוסיקה בבית־ספר באזור הכרמל. מיצה בכשרון אפשרויות רבות הגלומות בכלי החשוב הזה. הזמר – סמי אבו פארס מעוספיא. בעל קול ערב שופע חמימות (קיבל פרס ראשון בפסטיבל הזמר הערבי ב־1984). המתופף (בדרבוקא) – צאלח הייבי משעב שבגליל. הפגין חוש חד ויכולת וירטואוזית במקצבים המורכבים.

אפשר היה, לדעתי, לוותר על מערכת ההגברה או, לפחות, להפעילה בעוצמה המתאימה. למופעים כאלה חשיבות כאמצעי להיכרות מהימנה עם התרבות המוסיקלית של הדרוזים והערבים אזרחי המדינה.

חבל שאך מעטים יחסית באו להאזין. נותר רק לברך על היוזמה שבהזמנת הלהקה החביבה ולקוות שבמופע הבא שלה בירושלים תוכל גם להפגש ולהלך חוויות מוסיקליות עם אמנים יהודים.

ישראל דליות

ירחון נעמת, שהיה עד כה בלעדי למינויים, יוצא החודש למכירה בקיוסקים ובדוכני העיתונים. הירחון, שהחל להופיע במרץ 1934 בשם „דבר הפועלת", מתמקד בנושאים הקשורים בעולמה של האשה העובדת מחוץ לביתה, אך גם עקרות בית ימצאו עניין בכתבות בנושאי פסיכולוגיה, בריאות, חוקים וזכויות, צרכנות ואופנה והכל מתוך מגמה להכוונה ומתן חומר למחשבה.

בין יתר הכתבות בגליון חודש ספטמבר (שהוא גם גליון ה–100) תמצאו את רשימתה של עו"ד חביבה אבי–גיא „למה הן אינן נישאות מחדש" על בעייתן של אלמנות שהחשש לאבד את הגימלאות מכת הבעל הראשון, מונע מהן להינשא שנית. אסתר פישר מספרת על סדנא ראשונה בעולם להומור שהקים פרופ' זיו באוניברסיטת תל־אביב ועל חשיבות ההומור בהישגים בלימודים, ונורית חליף מספרת על אלימות בין הורים לילדים. הנושא הפעם הוא...הורים מוכים. זה רק מדגם לא מייצג מתוך 23 נושאים המופיעים בתוכן העניינים. כמו כן נמצא שם אופנה – איך אפשר בלי – ומתכונים, שהם פרק חובה לחגים בכל עיתון.

ראויים לציון מיוחד העיצוב הגראפי הנאה והמקורי והדפוס באותיות נוחות ביותר לקריאה. מחירה של החוברת – 4 ש"ח. צ'ופר מיוחד בגליון ספטמבר – יומן־ארנק לאשה העובדת, שי הירחון לכבוד ראש השנה.

עירית נחמני

קולנוע

תל־אביב

אסתר: 7.30, 9.45
אורלי: משפחת פלודר יום 7.15, 9.30
בית ליסין: מונסי פייסון, צהוב הוקי 9.30, 11.15
בן־יהודה: מרדף לוהט 7.15, 9.30
גורדון: לא בן עדן 7.30, 9.30
גת: המכשפות מאיסטוויק 7.30, 9.50
דיזנגוף 1: שם הורד 7.30, 9.45
דיזנגוף 2: גבר מאוהב 7.30, 9.45
דיזנגוף 3: שיחות אישיים וכרזות אהבה מפירנצה 7, 9.30
דקל: האלמנה השחורה 7.15 9.30
דרייב־אין: ילדים חורגים לאלוהים 9.45, 7.30
הוד: השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
הקולנוע (בית ציוני אמריקה): יום ה' ר' 10"12 שבלול מוצ"ש 9.30, 7.15 יומן אהבות מוצ"ש 11.30 ויני סטארדסט
חן 1: פגישה עיוורת 7.40, 9.55
חן 2: לבו של אנג'ל 7.35, 9.50
חן 3: הגוזל, האוהבת והמאהבת 9.55, 7.40
חן 4: נשק קטלני 7.30, 9.55
חן 5: אני והחברה 7.35, 9.50
לב 1: המשמה 7.50 9.45
לב 2: גברים, גברים... 7.50, 9.45
לב 3: ימי הרדיו 7.50 משפחת המלוכלכים 9.45
לב 4: נרדפי הצדק 7.50, 9.45
ליטוף: מעקב חושני 7.15, 9.30
מוגרבי: מנוד לרגל שיפוצים
סינמטק: קיץ במוזיאון: בית האמיצים 9.00
פאר (אלנבי המחודש): בייבי אריזונה 5, 7.30, 9.40
פריגנה 1: סוד ההצלחה 7.30 9.40
פריגנה 2: ילדים חורגים לאלוהים 9.40, 7.30
מאוריה: סגור לרגל שיפוצים
הסינמטק הישראלי: קבוצה נוסח איטליה 7 אורדים 9.30
פאר: לא שם זין 7, 9.45
פריז: לא יכולה בלי זה 7.15, 9.30 מציצים 23.30

ירושלים

אדיסון: השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
ארנון: לוחם עם כבוד 7, 9
אורין 1: מעקב חושני 7.15 9.15
אור 2: לא שם זין 7.15, 9.15
אור 3: מרדף לוהט 7.15, 9.15, 11.00 קזה ואש
אור 4: לא יכולה בלי זה 7.15, 9.15, 11.15 ליקוויד סקאי
אור 5: צעיר מכדי למות 7.15, 9.15, 11.15 רציחות פשוטות
אור ציל: בייבי אריזונה מוצ"ש 7.15, 9.15
בית אגרון: בילבי 4, עלובי החיים 5.30, נשרי הכרך 8, טוקיו 9.45
גלנות: לאן זה מלורס 7, 9.30
שחף: השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
המזח – רמת־אביב: הרפתקאותיו שלא יאמנו של בולשוס בעל הביצים הענקיות 7.30, 9.40
תבלת: התנות מעבר לפינה מוצ"ש 9.50, 7.45
תל־אביב: רובוקופ 7.15, 9.30
התיה הישראלית: ברזיל 9.50

קריות חיפה

ספיר: הטורף 7, 9.15
מביזן: בלוז להופש הגדול 7, 9.15
אורות: סוד ההצלחה 7, 9.15
בית העם: שידודים אישיים 7, 9.15
היובל: שוטר ראש 7, 9.15
עינה: הגינג'ה האמריקאי 3 7, 9.15
העולם הקטן בגיזי האמנה: סגור
הבירה: סגור לרגל שיפוצים
כנרת: סוד ההצלחה 7.15, 9.30
מיטשל: המשפחה 7.15, 9.30
עמרה: אני והחברה 7, 9
עדן: רובוקופ 7.15, 9.30
רון: האלמנה השחורה 7.15, 9.15
תיאטרון ירושלים: מותו של סוכן 7, 9.30

חיפה

אורה: השוטר מבוורלי הילס 2 יום ו' 10.00 מוצ"ש 7, 9.15
אורלי: התנות מעבר לפינה 7, 9.15
אמפיתיאטרון: כלא הילטון 7, 9.15
ארמון: סגור
חן: האלמנה השחורה 7, 9.15
עצמון 1: רובוקופ 7.15, 9.30
עצמון 2: גבר מאוהב 9.15 9.30
עצמון 3: ילדים חורגים לאלוהים 7, 9.15
פאר: הטורף 7, 9.15
קריאור: לא שם זין 7.15, 9.30
אוכפים להסים 11.30
רון: משפחת פלודר 7.15, 9.15
רב גת 1: פגישה עיוורת 7, 9.15
רב גת 2: אני והחברה 7, 9.15

אשדוד

אסתר: סוד ההצלחה 7.15, 9.30
אשדוד: קינג קונג 2 7.15
לא שם זין 9.30

אשקלון

אסתר: מפרץ מוסקיטו 7.30, 9.30
מאור: לא שם זין 7.30, 9.30
רחל: לבו של אנג'ל 7.30, 9.30

באר־שבע

קרן: שוטר ראש 7, 9.30

הרצליה ■ רמת השרון

היכל: השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
מלון דניאל: סיפור מחורים 7.15, 9.30
כוכב: זכרונות אהבה מפירנצה 7, 9.30

עפולה

מישתורין: תנות קטנה ומטריפה 9.00

חולון ■ בת ים

ארמון: קרוקודיל דנדי 7.30, 9.30
מגדל: הטורף 7.30, 9.30
כפיר: רובוקופ 7.15, 9.30
עצמאות: סוד ההצלחה 7.15, 9.30
רינה: התינך אמריקאי 7.15, 9.30
מכבים: מיסיונר 7, 9.30

כפר־סבא ■ רעננה

עמל: שם הורד 7, 9.30
תל: לא שם זין 7, 9.15
אחווה: סגור
בית ברל: בולשוס 8,10

לוד ■ רמלה

אורלי: סגור
נחה יוה: גינג'ה האמריקאי 3 7.15, 9.15
ארוק: הגינג'ה אמריקאי 3 7.30, 9.30
היכל התרבות: חורה לנעורים 9.00

נהריה ■ עכו

הוד: חנוסים ולא מסוכנים 7, 9
רון: נערת ליזר 7, 9
אמפיתיאטרון: ילדים חורגים לאלוהים 7, 9.15

נתניה

סטודיו: התינך אמריקאי 7, 9.15
הוד: כסי בלו 7.15, 9.30
אסתר: השוטר מבוורלי הילס 2 7, 9.15
שרון: רובוקופ 7, 9.15

קרית אונו

מרכז קהילתי: יום ו' 10 נשק קטלני / מוצ"ש 11.00 כפבי 7, 9.15 נשק קטלני

פתח־תקוה

שלום: קרוקודיל דנדי 7.15, 9.15
היכל 1: השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
היכל 2: רובוקופ 7.15, 9.30
היכל 3: משפחת פלודר 7.15 9.30

ראשל"צ ■ רחובות

ג.ג. רון 1: השוטר מבוורלי הילס 2 6.45 8.45 10.45
ג.ג. רון 2: משפחת פלודר 8.40, 10.40, 6.40
ראשון: הטורף 7.15, 9.30
בית העם: שם הורד 7, 9.30
הודי: סוד ההצלחה 7.15, 9.30
חן: הטורף 7.15, 9.15

רמת־גן וגבעתיים

אלהמרה: פגישה עיוורת 7.30, 9.40
ארמון: הטורף 7.30, 9.45
לילי: לא שם זין 7.15, 9.30
הדר: רובוקופ 7.15, 9.30
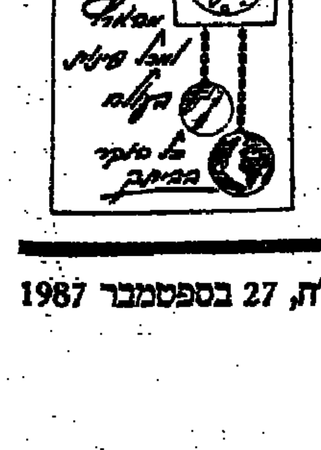
רב גן 1: המכשפות מאיסטוויק 9.25 / 7.30 קינג קונג 2 11.00
רב גן 2: הגוזל האוהבת והמאהבת 7.30, 9.40
רב גן 3: אני והחברה 7.30, לבו של אנג'ל 9.45
רב גן 4: מעקב חושני 7.30, 9.45
שבעים: קרוקודיל דנדי 7.15, 9.30